

EVANGÉLIKUS Életo

**Egymás értékeiből
is gazdagodnak
a Völgységben**

**Babonákról
keresztény szemmel**

**Az ökumenikus imahétre
készülünk**

KÖNYVAJÁNLÓ

BODA ZSUZSA

Nevető Sárak

A kötet a szerző lelki útravalónak szánt írásait és fordításait gyűjti össze, amelyek korábban az **Evangelikus Élet** című országos hetilapban jelentek meg. A szövegeket harmonikusan egészítik ki a meditatív fotók.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangelikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Evangélikus kincsek

Szomorú múlttal, de egyúttal érdekes jelennel bíró mementó az egykori zsigori evangélikus templom kapuja, amely e számunk címlapfőjén látható. Az 1970-es évek célzottan romboló, a kis falvakat hátrányosan érintő „településfejlesztési” politikájának következményeként a Tolna megyei község az elmúlt évtizedekben szinte teljesen elnéptelenedett. A zsigori evangélikus templom ezért sokáig használaton kívül állt. 2015-ben egyházunk végül úgy döntött, hogy lebontja. A harangok, az orgona, a padok más gyülekezetekhez kerültek, a templomkapu pedig a nemrég felújított, így teljes díszében pompázó bonyhádi evangélikus gyülekezeti ház nagytermében kapott új funkciót: eddig beengedte a híveket Isten házába, most pedig szárnyas oltár lett belőle. A meszelt fehér fal előtt a barna kapu és a színes üvegablak egyszerűségében nyújt különleges, szinte már-már vidám látványt.

Év eleje lévén e lapszámunkban foglalkozunk a naptári év fordulójához kötődő babonás szokásokkal, választ keresve arra, keresztényként miként tekintünk rájuk, és megemlékezünk vízkereszt ünnepéről is. Ugyanakkor szeretnénk evangélikus kincseinket is bemutatni, most például a Soproni Evangélikus Egyházközség könyvtárának érdekes történetére irányítjuk a figyelmet.

De bizony kincs mindazoknak a tevékenysége is, akik akár évtizedeken át végzik lelkiismeretes szolgálatukat egyházunkban. Interjúban mutatjuk be Herzog Csabát, az Evangélikus Hittudományi Egyetemről tavaly év végén nyugalomba vonult lelkész-könyvtáros, miként Bakonycsernye evangélikus gyülekezetének lelkészeit, Szarka Istvánt és Évát is, akiket településük díszpolgári címmel tüntetett ki.

Az év végi ünnepi időszakban bőven akadtak örömteli események, amelyeket most megoszthatunk olvasóinkkal, ugyanakkor az új év elején igei tartalmakkal igyekszünk segíteni a január 20–27. között tartandó ökumenikus imahétre való felkészülést.

Luther Márton nemcsak a jó kérdésfeltevésben, hanem a frappáns válaszadásban is példát mutatott, erre bizonyíték például *Kis kátéja*, mely négyszázkilencven éve jelent meg először. Feltettük hát a kérdést: mit üzen a 21. század emberének az 1529-es lutheri szöveg? A kérdéseket pedig fel kell tennünk magunknak az év igéje kapcsán is, amely így hangzik: „Törekedj békességre, és kövesd azt!” (Zsolt 34,15) Mint Iltzés János írja: „Bár 2019-re kaptuk most ezt az ígét, de ne felejtjük el, ez nem csupán erre az évre szóló program!” Évindító lapszámunkban ennél jobb vezérgondolatot magam sem nyújthatok át kedves olvasóinknak.

■ KÉZDI BEÁTA

Isten különleges úton vezetett

Közel három évtizedes szolgálat után vonult nyugalomba a múlt év végén az Evangélikus Hittudományi Egyetemről Herzog Csaba lelkész-könyvtáros. Kollégái és barátai ez alkalomból a

tiszteletére összeállított könyvvel köszöntötték őt. A kis kötetben helyet kapott a vele készült életútinterjú is, ennek rövidített változatát közöljük.

27. oldal

Mindig Isten adja a távlatot

Húszéves közösségépítő munkájuk elismeréséül Bakonycsernye díszpolgáiraivá választották a település evangélikus egyházközségének lelkészeit, Szarka Istvánt és feleségét, Szarka Évát. A velük

készített interjúban a családi gyökerekről és a kiterjedésedett fáról, nehézségekről, örömeikről és cselekvési tervükről kérdezte őket Franko Mátyás.

35. oldal

Egymás értékeiből is gazdagodnak

Nemzetiségi, felekezeti tekintetben változatos környezetben működik a Bonyhád–Hidas–Kismányoki Evangélikus Egyházközség. Parókus lelkésze Aradi András, a Tolna-Baranyai Egyházmege esperese. Egy havas, téli napon látogattuk meg a Völgység fővárosát, hogy az esperest, illetve György Ferenc egyházközségi felügyelőt a gyülekezet sajátos színeiről, a közösségépítésről kérdezzük; az összetartó közösség a helyi németységnek a 20. század embert, családot, gyülekezetet tépázó viharaival való szembenézését is segíti, merthogy a történetek feldolgozása nem kis lelki feladat.

30. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Maknics Gyuláné nyugalmazott gyermeknevelő – Szentendre. 2019. január 1-jén töltem be a kilencvenhetedik életéveimet. Nagyon sok áldást kaptam az Úrtól, de ha még szán nekem valamit, akkor azt várom. Ugyanakkor mondom, hogy mindig legyen meg az ő akarata. Vallom, hogy ha nem hinnék, akkor már nem is lennék. Isten adja az erőt, a biztatást, tudom, hogy segít nekem. Családomért, nyugdíjastársaimért minden nap imádkozom. Ez megerősít. Egész családom evangélikus volt, olyan környezetben nevelkedtem, ahol természetes volt, hogy Luther Márton elvei alapján hiszünk Istenben. Fiatalként szüleimmal, majd később a gyermekeimmel együtt jártam a templomba. Az egypártrendszer idején – mivel pedagógusként ezért hátrány érhetett volna – szülőfalumba jártunk a gyülekezetbe, onnan nem jutott el a párthoz a hír... Úrvacsorát venni azt jelenti, hogy a Jóisten személy szerint engem is annyira szeret, hogy így is megüzeni: a bűnbocsánatot elnyeri az ember, ha hittel kéri. Rengeteg verset tudok kívülről, ma is reggelig tudnám mondani a memoritereket. Egyik kedvenc költőm Berzsenyi Dániel, de Petőfi Sándor, Vörösmarty Mihály és Ady Endre istenes verseit is gyakran elmondom.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Kinek-kinek személyesen kell Isten mellett döntenie

Most, amikor Európa sok szempontból identitását keresi, nagy szükség van arra, hogy a keresztény gyökerű emberek újra felfedezzék karácsony igazi tartalmát – mondta a Magyar Távirati Irodának adott karácsonyi nyilatkozatában a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke. Fabiny Tamás figyelmeztetett: „Ha tényleg meg akarjuk tartani Európa keresztény arculatát, ne nyugodjunk bele abba, hogy nincsenek, vagy csak a látvány szintjén vannak ünnepeink, hanem keressük meg

az igazi tartalmukat!” Megjegyezte: ez azonban elsősorban nem a politikusok feladata. „Nem baj, ha ők is szorgalmazták a visszatérést a keresztény gyökerekhez, és megköszönjük nekik, ha emlékeztetnek a feladatunkra, de helyettünk, keresztények helyett senki nem fogja ezt a munkát elvégezni.” Kinek-kinek személyesen kell Isten mellett döntenie, és ezt a személyességet kell az ünnepben megtalálnia – hangoztatta egyházunk lelkes vezetője.

■ Forrás: MTI

ORATIO OECUMENICA

Élő Isten vagy, aki cselekszel, ezért hozzád fordulunk. Őrizd meg a világ népeit! Engedd, hogy a sokféle kultúra, szokás, ünnep, nemzeti sors a te kezében fonódjon össze és váljon az emberiség felelősségévé, emberiségévé, cselekvésévé.

Élő Isten vagy, aki cselekszel, ezért hozzád fordulunk. Könyörgünk hazánkért. Országunkat annyi nyugalanság tartja fogva. Éleszd fel az igazságot! Ébreszd fel a beszélgetéseket! Egyházadnak adj igaz küldetést, melyen Krisztus jár előttünk.

Élő Isten vagy, aki cselekszel, ezért hozzád fordulunk. Könyörgünk a szenvedőkért, akik fáznak, betegek, szegények, elhagyottak, akik reménytelenek, akik szomorúak. Te fékezd meg az erőszak minden formáját. Te vigyázz a kicsinyekre.

Élő Isten vagy, aki cselekszel, ezért hozzád fordulunk. Könyörgünk a boldogokért, a helyüket helyesen betöltőkért, a szép közösségekért, a jószándékúakért. Engedd, hogy minden mozdulatuk általad kapjon erőt, hogy a jószág felragyogjon a világban, téged dicsőítve.

Élő Isten vagy, aki cselekszel, ezért hozzád fordulunk. Könyörgünk a mieinkért, családunkért, barátainkért, a hozzánk közel állókért. Köszönjük, hogy általuk adsz nekünk bátorságot, reménységet, feladatot. Te őrizd meg házunkat naponta!

Élő Isten vagy, aki cselekszel, ezért hozzád fordulunk. Őrizd meg azokat, akik előttünk haltak meg. Te őrizd sorsukat irgalmas kezedben, hogy egy se vesszen el közülük. Nekünk pedig adj békés várakozást, és tartsd meg emlékezetünket érzékenyen.

Élő Isten vagy, aki cselekszel, ezért hozzád fordulunk. Őrizd meg életünket úgy, ahogy akarod, és addig, amíg te akarod. Engedd, hogy azok legyünk, aminek látni akarsz. Engedd, hogy a te fényességed sugározzon rajtunk, és így töltsük be emberségünket.

Ámen.

A 2019. esztendő igéje

Békesség! Kevés olyan szó van, amelyet értelméből úgy kiforgattak, és amellyel úgy visszaéltek a történelem folyamán, mint ez. Igaz, helyesebb lenne ezt a mondatot többes szám első személyben fogalmaznunk, hiszen sokszor részeseek voltunk és vagyunk mi is ebben.

A 4. században élt római hadtörténész, Vegetius „jó” tanácsa („Ha békét akarsz, készülj a háborúra!”) csak az egyik példa arra, hogyan gondolkodik az Istennel perben és haragban álló, az Istennel, embertársával és önmagával való békességét a bűn miatt elvesztett ember. Nem elégedhetünk meg azzal a gondolattal sem, hogy ez az elveszített békesség helyreáll ott, ahol éppen nem dörögnek a fegyverek; vagy ahol taktikus politikusok szép nagy kerekasztaloknál kompromisszumokat kötnek, és ügyesen szerkesztett, valójában soha komolyan nem vett dokumentumokat írnak alá; esetleg – „a békesség érdekében!” jelszavával – elvtelenül feladja az ember a hitét, meggyőződését, a megismert igazságot. Hamis próféták bölcselkedése sem adja vissza, amit elveszítettünk: „Népem baját úgy gyógyítják, hogy könnyelműen mondogatják: Békesség, békesség! – de nincs békesség!” (Jer 8,11)

Isten békessége (bibliai szóval: sálóm) ezeknél az olykor százalmas kísérleteknél mérhetetlenül több! Több mint az emberi elképzelések szerinti jogrend helyreállítása. Teljes gyógyulást jelent. Ha sokszor nem tudatosul is bennünk, az ember szívének sóvárgó vágyakozása a békesség után nem csak az emberek közötti kapcsolatok rendbetételére irányul. Augustinus egyházatya vallomásának mindannyiunk szívéből fel kellene fakadnia: „Magadnak teremtetél minket, Urunk, és nyugtalan a mi szívünk, amíg meg nem nyugszik benned.” Így születik meg szívünkben az a békesség, amelyről az angyalok kara zengett szent karácsony éjszakáján, s amelynek ajándékával Jézus Krisztus, a feltámadott Úr lépett tanítványai közé: „Békesség nektek!” (Lk 24,36) Ez a békesség csak Jézus Krisztus által lehet a miénk.

Mikeás próféta előtt is felsejlett már ennek az ígérete. Amikor a Betlehemben megszülető Messiás uralmáról prófétál, ezzel foglalja össze tanúságtételét: „Ez lesz a békesség!” (Mik 5,4) Isten és em-

ber, ember és ember között és a szívünk mélyén is helyreáll a rend: „Mert ő a mi békességünk, aki a két nemzetséget egyggyé tette, és az ő testében lebontotta az elváltató falat, az ellenségeskedést...” (Ef 2,14) Jézus Krisztus áldozata, kereszthalála „békénknek ára” (EÉ 214,2). Ajándékba kaphatjuk.

De hogyan törekedhet az ember arra, amit ajándékba kap? És hogyan követheti? Az eredetiben különös íze van ennek az igének. A héber szövegben, de

ra! Hogyan kérheti az ember a kizárólag ajándékba kapható békességet? Az ige iránti feltétlen engedelmisséggel. Luther így tanít: „Nekünk nem kell az olyan béke és egység, amelyért Isten igéjét kellene elveszítenünk.” (Jer, örvendjünk, keresztyének, Szentháromság ünnepe utáni 21. hét szerdájá) Vagyis a reformátor hitvallása szerint a békesség és Isten igéje, az ige iránti engedelmisség elválaszthatatlan egymástól. Mert az ige nélkül, a testté lett Ige nélkül nincs békesség.

az Ótestamentum görög fordításában is szemléletesebb kifejezés szerepel, amely a vadászok elszántságát is jelenti. Luther fordítása is ezt mondja: „jage ihm nach”. Olyan szenvedélyesen keresd, ahogy a vadász a vadat űzi.

A kérdés tehát az, mi mit tehetünk azért, hogy ez az ajándék a miénk legyen. Először is: *kérni kell!* Isten békességét a legjobbnak gondolt emberi szándékkal, akarattal sem tudjuk mi megvalósítani, de kérhetjük bizalommal, a meghallgatás reménységével. És ha öneki úgy tetszik, hogy bennünk és közöttünk is helyreállítja ezt a minden értelmet meghaladó békességet (Fil 4,7), akkor békességének eszközeivé, munkálóivá is tesz bennünket. Nemcsak gyülekezetünkben, családjunkban, hanem embertársaink közösségében is.

Milyen sürgető szükség lenne erre a békességszerző, gyógyító szolgálat-

Ezt az ajándékba kapott kincset nem tarthatjuk meg magunknak, tovább kell adnunk, szét kell sugározni. Igaza van Reményik Sándornak:

*Reggel mondd, délben mondd és este mondd
A Feltámadott első, szép szavát.
És ragyogóbbá lesz a reggeled
És csillaghímesebb az éjszakád.
És békességesebb az éjszakád.
Békesség Istentől.*

(Békesség Istentől)

Bár 2019-re kaptuk most ezt az igét, de ne felejtjük el, ez nem csupán erre az évre szóló program! Ígéreteiben bízva futhatjuk meg tanítványi életünk pályáját, tudva, hogy a békességszerző Úr meg fogja őrizni szívünket és gondolatainkat a Krisztus Jézusban – itt ideig, egykor pedig örökké!

■ ITTÉZS JÁNOS

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 13.) *Nem veszed tudomásul, hogy téged Isten jósága megtérésre ösztönöz?* Róm 2,4 (Ézs 54,8; Mt 3,13–17; Róm 12,1–8; Zsolt 71) Ez egy minden tapintatot nélkülöző, frontális kérdés. Jól nevelt ember kerüli az ilyet, de Pál tudja, hogy bizonyos esetekben szükségünk van erre az eszméletető kérdésre: Ember, tudatában vagy, hogy mit teszel? Ítélsz mások felett, miközben fel sem fogod, hogy Isten mennyi mindent ítélné el téged, de nem teszi, mert várja, hogy megtérj hozzá. Érted imádkozott Jézus a kereszten: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*” (Lk 23,34a) Érted történt! Felfogtad már?

Hétfő (január 14.) *Az én népem lesznek, én pedig Istenük lesznek, mert teljes szívűkkel megtérnek hozzám.* Jer 24,7b (ApCsel 10,36; ApCsel 10,37–48; 1Móz 7,17–24) Igaz szerelemről, boldog egymásra találásról szól a prófétai íge. Erre vágyik az Isten, aki szerelemből teremtett minket a vele való bensőséges kapcsolatra, és szerelmes Fiát küldte megkeresésünkre. A vallomásra vallomással válaszolhatunk kedves énekünk gyönyörű soraival: „Eggyé lenni kíván / A szívem veled, / Élnie különben / Tovább nem lehet. / Nélküled mit sem ér egész életem, / Veled halálom is nyereségem.” (EÉ 381,3)

Kedd (január 15.) *Az asszonyok gyorsan eltávoztak a sírtól, félelemmel és nagy örömmel futottak, hogy megvigyék a hírt tanítványainak.* Mt 28,8 (Zsolt 22,23; 1Kor 2,11–16; 1Móz 8,1–12) Erre a húsvéthajnali lendületre lenne szükségünk nekünk, mai megfáradt keresztyéneknek. Miért vagyunk fásultak? Az asszonyok elementáris megtapasztalása hiányzik nálunk. A hit ma is a halottnak hitt élő Krisztussal való találkozásból születik! Hogy az öröm vagy inkább a félelem készítette a sírtól való gyors távozásra az asszonyokat, a végeredmény szempontjából mindegy. Ezúttal fontos hírt vittek. Nem pletykáltak, nem fecsegték, nem intrikáltak, életbevágóan fontos hírt vittek: az Úr feltámadt! Ezt a jó hírt mindenkinek meg kell tudnia. Eljutottál már vele a szerettedhez?

Szerda (január 16.) *Krisztus szabadságra szabadított meg minket.* Gal 5,1 (5Móz 13,7,9; Róm 8,26–30; 1Móz 8,13–22) Az apostol ezzel a rövidzárlatosnak tűnő mondattal nagy igazságot mond ki, mert a történelemből is tudjuk, és napjainkban is tapasztaljuk, hogy a felszabadítás következménye lehet a még súlyosabb rabság. Az ősegházban voltak, akik az ószövetségi törvények bilincsét rakták az emberekre, mások pedig minden törvény felett valóknak hitték magukat. E két véglet veszélye ma is kí-

sért. Ezért jó, ha Krisztustól halljuk az apostoli bizonyágtétel megerősítését: „*Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek.*” (Jn 8,36)

Csütörtök (január 17.) *A ti szemetek pedig boldog, mert lát, és fületek boldog, mert hall.* Mt 13,16 (Józs 5,14b; Ef 1,3–10; 1Móz 9,1–17) Az emberi boldogtalanság okozója gyakran az, amit látunk és hallunk. Elég meglátni a másik ember szebb házát, jobb autóját, már ágaskodik bennünk az irigység. Elég hallani mások sikeréről, máris megindul köztünk a rosszindulatú pletyka. Ezzel éppen ellentétesen kezdtek el viselkedni azok, akik Jézust látták és hallották! Örömmel hallgatták beszédeit, és dicsőítették Istent, amikor meggyógyított egy beteget. Jézus feltámadása és mennybemenetele után már nem a látáson, hanem a halláson van a hangsúly: „*...boldogok, akik nem látnak és hisznek*” (Jn 20,29) – a hit pedig hallásból van (Róm 10,17).

Péntek (január 18.) *Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam, segítségért kiáltottam Istenemhez. Meghallotta hangomat.* Zsolt 18,7 (Mt 9,29–30a; Kol 2,1–7; 1Móz 9,18–29) Nem szeretünk bűneinkről, gyengeségeinkről úgy beszélni, mint személyes jellemzőkről. Önmagunkat mentetjük, amikor általános alanyt használva harmadik személyben fogalmazunk: gyarló az ember, tévedni emberi dolog... Dávid – a zsoltár szerzője – kendőzetlen őszinteséggel vitte Isten elé élete nagy botlásait, és imáját kortársai és az utókor számára is hallhatóvá, követhetővé tette. Nem véletlenül lett az Úr szíve szerint való ember (1Sám 13,14). Zsoltáiraiban a bűneit, nyomorúságát első személyben vállalja, és megvallja: én igen nagy vétkem! A bűnét személyesen megvalló ember számára Isten is kilép a vallásos frázisok mögül, és személyesen jelenik meg. Istenemhez kiáltottam, és meghallotta hangomat – ez a „teofónia” (Isten-jelenés) a mi tapasztalatunk is lehet.

Szombat (január 19.) *Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?* Róm 8,31b (Ézs 14,27; Mt 6,6–13; 1Móz 11,1–9) A laza vallásosság nem probléma, de ha Krisztusnak elkötelezett életet akarsz élni, ellened fordul az egész világ. Jézus világossá tette, hogy követőit ugyanúgy gyűlölik majd, mint őt. Ha Istennel vagy, mindenki ellened lesz, még a te saját „keresztyén” Európád is! A Krisztus-hit esélytelen a világméretű gazdasági és ideológiai hadviseléssel szemben. Nos, éppen ilyen esélytelen volt Luther harca a 16. századi világi és egyházi hatalommal szemben, de ő szilárdan hitte, és énekében meg is vallotta: „*Erős vár a mi Istenünk, / Jó fegyverünk és pajzsunk. / Ha ő velünk, ki ellenünk? / Az Úr a mi oltalmunk.*” (EÉ 254,1)

■ GYŐRI GÁBOR

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Vízkereszt ünnepe után 1. vasárnap

Ézs 48,6b-11

Öltözz fénybe

Isten fénye. „Vak homályban éltünk, / Míg napunk nem fénylett [...] // Végre a magasból / Jött nagy világosság, / Amellyel le szállott / Hozzánk a mennyország...” (EÉ 186,2-3) Szükségünk van Istenre és az ő igéjére, mint a teremtett világnak a fényre. Isten szól hozzánk ma is, ez az ő csodálatos kegyelme. Nem kötelességből teszi, hanem azért, mert szeret bennünket. Éppen ezért nemcsak szól, hanem meg is szólít minket, személyesen hozzánk beszél.

Nem sok értelme van a „vaksötét” kifejezésnek, de értjük, hogy az elképzelhetetlen sötétséget próbálja szemléltetni. Vízkereszt idejében a „vaksötétben” szól hozzánk Isten, mert terve vannak velünk, olyan tervek, amelyeket nem ismerünk. Ezért van szükségünk a fényre, hogy megláthassuk terveit és azok ismeretében a dicsőségét.

Isten nem árnykép. Isten nem bálvány, amelyet körbejár a fény. Isten élő, tervező Úr. Úgy mutatkozik be, mint aki állandóan változik, mert mindig másként lép oda népéhez, mindig új meg új dolgokat talál ki, együtt mozog velük. „...új dolgokat hirdetek neked...” Sok ember úgy gondol rá, ahogy Madách *Az ember tragédiájában* megfogalmazta: „A gép forog, az alkotó pihen.” Isten nyugodtan ül valahol a trónján, és azon gondolkodik, hogy miként büntesse meg a teremtett világát elpusztító embert.

Isten nem ilyen! Ő lát engem, látja gyengeségeimet és fogyatékoságomat egyaránt. Látja bennem azt a kicsi jót is, amelyről én már régóta nem is tudok. Ő új dolgokat teremt, és folyamatosan gondoskodik a világról, hogy megmentse. „A kegyelmes Isten / Nem hagyta elveszni / Népét a sötétben.” (EÉ 186,1)

Miért is foglalkozik velünk? Szüksége van ránk? Gyakran lehet azt hallani, hogy Isten azért teremtette az embert, hogy őt dicsőítse. Tényleg azt gondoljuk, hogy szüksége van ránk? Dehogy, és mégis! Szüntelen reménykedik abban, hogy ha megújulunk, akkor nem vágyódunk többé a sötétség sejtelmessége után, hanem őt fogjuk keresni és megtalálni az ige fénye által. Nekünk van szükségünk arra, hogy újjáteremtsen bennünket, kitöltse a bennünk levő ürességet, ő tegye teljessé az életünket.

Vasember a sötétben. Bár az ige alapján arra gondolhatnánk, hogy mi vagyunk az erő példája, de nem. Egy olyan vasembert látunk itt, aki nem hajlandó mozdulni, nem tudja fejét új irányba fordítani, mindig ugyanarra néz és megy. A homloka is ércből van, képtelen kitörni saját gondolatai börtönéből.

A „vasemberségünk” nagy veszélye abban van, hogy képtelenné tesz bennünket az új felé fordulásra, a megújulásra. Mit is lehet tenni a változást nem akaró lelki vasemberekkel?

Csak nem megoldasztani? De igen, pont ezt! Ez a megújulás legfájdalmasabb útja. Merthogy volna könnyebb is? Igen, de a makacsságunk, a vasnyakúságunk helyett több alázatra és engedelmességre lenne szükség részünkről.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Sokszor mi már nem hagyunk más lehetőséget Istennek, mint a kohót, a nyomorúság kohóját, amelyben elkezdhet olvasztani minket. Ő pedig olvasztani fog, mert szeret. Szeretéből ad elénk új meg új helyzeteket, próbákat is, fájdalmat is, mert az életünket ő nem elpusztítani, hanem megújítani akarja.

A fény legyőzi a vasembert. Amint a hóember elkezd olvadni a nap fényétől, úgy veszti el erejét a vasember Isten dicsőségében. A vas elkezd olvadni, életre kel. Képessé válik mozdulni, gondolatai lesznek, amelyek az égig szállnak, és már csak az a vágya, amely a tiszta ércé, hogy tisztán csengjen. Jusson el csengése, a drága hír minden néphez, hogy áldó hálaénekekkel dicsőítse őt, a győzedelmes Urat.

Kérjük őt most mi is, hogy velünk is együtt mozogjon! Hívjuk őt, hogy ott lüktessen az életünkben, új és újabb helyzetekben alakítson és újjáteremtsen minket!

■ JAKAB BÉLA

Imádkozzunk! *Istenünk! Köszönjük, hogy terved van velünk, bár félünk az újtól, és a múlt, a megszokás vasai a mélybe húznak bennünket. Ezért is kérünk, formáld és teremts újjá minket, hogy a fény és a világosság gyermekeiként a te dicsőséged hirdetői lehessünk. Ámen.*

Hogy a lélek is gyógyulhasson

Húszéves a hévízi protestáns templom

A tó felett, a város egyik „fennsíkján”, a Helikon utcában áll a várra emlékeztető, szemet gyönyörködtető épület. Csúcsain művészi elhelyezett jelképek – kereszt és csillag – jelzik: szakrális hajlék elé érkezünk. Mellette a reformáció indulása ötszázadik évfordulójának emlékére emelt oszlop felirata – „Az ige kőszájként megáll” – élő egyházzól tanúskodik. Hévízen a közelmúltban ünnepelték a közös evangélikus-református templom fennállásának huszadik évfordulóját.

Hévíz szinte összenőtt Keszthellyel, a Balaton fővárosával. Területén található a világ legnagyobb tőzegmedrű, fürdőzésre alkalmas, természetes, meleg víző gyógytava. A feltárt leletek alapján valószínűsíthető, hogy a tó gyógyhatását már a rómaiak is ismerték. Céltudatos hasznosítása az 1791-ben keszthelyi nagybirtokára „visszavonult”, felvilágosodott gondolkodásáról közismert gróf Festetics Györgynek köszönhető. A mai település Hévízszentandrás és Egregy községek egyesítésével jött létre 1946-ban. Városi rangját 1992-ben kapta, s az üdülőváros népszerűsége ma már Budapestét követi.

A kezdet: istentisztelet fürdőzőknek

Bár 1608 óta végvári katonaságát megillette a vallás szabad gyakorlásának joga, Keszthely hosszú ideig a katolicizmus szilárd hadállása volt. Ez is oka lehet annak, hogy a közeli települések lakóit nem érintették említendő módon a Balatonfelvidék falvaiban meghonosodott protestáns tanok. Keszthelyen a 18. század közepén – a Festetics család jóvoltából – letelepült német evangélikus iparosok között tűntek fel először protestánsok, de igazán csak a 19. század harmincas éveiben a földesúr ménesbirtokán alkalmazott anglikán vallású trénerok és az időközben letelepedett újabb német iparosok vétették észre magukat.

A tudós lelkész, Horváth Zsigmond Kővágóörsi evangélikus esperes buzdítására Carl Anton Opel nyerges- és szíjgyártómester gyűjtötte össze a Keszthelyen és környékén élő evangélikusokat, akik 1848-ban hatvanan voltak. Évtizedeken át – különböző státuszban – Kővágóörs vagy Nagykanizsa anyagyülekezetéhez tartoztak; önálló – keszthelyi székhelyű – missziói körzette csak 1926-ban szer-

ződtek. Ezután épült meg 1929-ben Keszthely evangélikus temploma. (A református templomot 1932-ben emelték.)

Bár a lutheránus gyülekezet választási névjegyzékében ekkor még nem szerepelt „hévízi” személy, vasárnaponként 10 órai kezdettel a fürdővendégek részére evangélikus istentiszteletet tartottak a gyógyfürdő gyógytermében. (Az egyházkerület 1933-ban kiadott névtára Hévízszentandrás négy, az 1940-es névtárban hat evangélikus személyt tart nyilván. Egregyen egyetlen evangélikus sem volt.)

Templom utáni vágy

Az előbbiek tükrében különösnek tűnik, hogy Hévízen már az 1930-as évek elejétől gyűjtés folyt protestáns templom építésére az ott üdülő (gyógyuló) evangélikusok és reformátusok körében. Ehhez a templomairól ismert Szeghalmy Bálint műépítész 1941-ben többváltozatú tervet készített. A kivitelezéshez az állam jelentős pénzügyi támogatást nyújtott, de megvalósításra a háború miatt nem kerülhetett sor. Békeidőben ismét feléledt a templom utáni vágy, de tervbe vett megépítésére mind az ötvenes évek végén, mind a hetvenes évek közepén összegyűlt pénz kevésnek bizonyult.

Hévíz város képviselő-testülete 1993-ban telket adományozott közös evangélikus-református templom építésére. Ennek hatására a Keszthely szórványaként nyilvántartott településen nyolcvan evangélikus személy leánygyülekezeté szervező-

ASZERZŐ FELVÉTELE

dött, majd református testvéreivel együtt arról döntött, hogy Szeghalmy Bálint régi tervét valósítják meg – korszerűsített változatban. A terv átalakítását Zoób Mihály építészre bízták, a kivitelezésre pedig Császár Sándor vállalkozót kérték fel.

Az építkezéshez szükséges több mint harmincegy millió forint – az önkormányzat jelentős hozzájárulásával – bel- és külföldi egyházszervezetektől, a Hévízre üdülni járóknak, valamint a két felekezet tagjainak adományából jött össze. (A templom oromfalába helyezett keresztet a kivitelező saját költségén faragtatta ki fehér márványból.)

A templom alapkövébe 1997. június 16-án helyezte el a szokásos iratokkal és tárgyakkal ellátott urnát Nagyné Szeker Éva evangélikus és Kuti Géza református lelkész. A templomszentelő istentiszteletet 1998. december 6-án tartották D. dr. Harmati Béla evangélikus elnökpüspök, dr. Márkus Mihály református püspök, Smidéliusz Zoltán evangélikus esperes és Császár Attila református esperes szolgálatával.

A templom 2003-ban Polgár Rózsa Kossuth- és Munkácsy-díjas kárpitművész szárnyasoltár-képével, 2004-ben pedig az Albert Miklós győri orgonaépítő által tervezett és épített orgonával gazdagodott. A hangszer első megszólaltatója Trajtler Gábor evangélikus orgonaművész volt.

Hálaadás az évfordulón

A 2018. december 8-án tartott ünnepi istentiszteleten megjelent híveknek – és mindazoknak, akik az eltelt két évtized alatt az itt hallottakból lelkileg is erősödtek – volt miért hálát adniuk.

A jubileumi együttlétre zsúfolásig megtelt templomban együtt imádkoztak a régi és az új szolgálattevők: Dieter Bögel, a német ajkú evangélikus gyülekezet prédikátora, Nagyné Szeker Éva evangélikus lelkész, Péntekné Vízkelety Márta református lelképásztor, Smidéliusz Zoltán nyugalmazott evangélikus esperes, Hontheyi Zsolt evangélikus lelkész és Császár Attila református esperes, valamint Steinbach József református püspök.

Húsz éve áll tehát Hévízen a közös evangélikus–református templom. Vasárnapról vasárnapra, ünnepről ünnepre hangzik benne Isten ígéje, havonta egyszer német evangélikus testvéreink anyanyelvén is. Soli Deo gloria!

■ DR. JÁNI JÁNOS

Háromszoros jubileum

Bensőséges, emelkedett, időnként megható hármás ünnepre gyűltek össze templomukban december 16-án, vasárnap a szekszárdi evangélikusok és vendégeik. Megalakulásának száztizedik, temploma felszentelésének kilencvenedik és orgonája megépítésének kétszázadik évfordulóját ünnepelte a Szekszárdi Evangélikus Egyházközség.

FOTO: REFORMACIO.MNL.GOV.HU

Az összejövetel áhítattal kezdődött, amelyben Sefcsik Zoltán lelkész a régi katedrálisok építéséhez hasonlította a gyülekezetépítést. Ezen épületek kivitelezése generációkon keresztül tartott, így az építők gyakran nem láthatták a végeredményt, mégis tudták, hogy munkájuk nem hiabavaló.

Németh Judit felügyelő a szekszárdi evangélikus közösség történetéről szólva beszélt arról, hogy 1908-ban Németh Gyulát bízta meg a püspök a gyülekezet-szervező adminisztrátori feladattal. Felidézte Németh István lelkész és dr. Németh Pál kántor alakját, a nehéz időszakokat és a rendszerváltás utáni éveket, amikor jelentkezett egy elvesztettnek hitt generáció, és az elmúlt tizenkét fantasztikus esztendő. Régi idők tanúi is a közösség elé léptek: dr. Németh Pálné

elmondta, ebben a jó ízléssel berendezett templomban itthon van, Korossy József pedig elmesélte, hogy mustármagként került Szekszárdra kosztos diáknak, és hitében a Németh családnál erősödött meg.

Dr. Hafenscher Károly, a gyülekezet korábbi lelkésze arról a kétszáz éves orgonáról árult el érdekességeket, amelyet a szekszárdi a bonyhádi gyülekezettől kapott, és amelyet az ő szekszárdi szolgálata alatt restauráltak. Dr. Kaszó Gyula református lelkész a köszöntőjében arra hívta fel a figyelmet, hogy az Úristen öröme mindig átragyog a szürkéségen, és áldást kért a közösségre. A megemlékezés második felében Lozsányi Tamás orgonaművész adott koncertet.

■ BUDAVÁRI KATA
Forrás: Teol.hu

Karácsony a Műpában

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának munkatársai és számos szociálisan rászoruló gyermek közös karácsonyi ünnepsége volt december 15-én Budapesten, a Művészetek Palotájában. Dr. Kásler Miklós miniszter köszöntője után – többek között – Sebestyén Márta, a Virtuózok és a Magyar Rádió gyermekkórusa adott műsort. Az alkalom végén egyházi vezetők – Cserháti Ferenc római katolikus, Szabó István református és Fabiny Tamás evangélikus püspökök (képünkön középen) – osztották meg ünnepi gondolataikat a jelenlevőkkel, majd mondtak áldást.

■ EvÉlet-infó

FOTÓ: BARTOS GYULA / EMMI

Államfői ebéd a történelmi egyházak vezetői részére

FOTÓ: MÁTHÉ ZOLTÁN / MTI

FOTÓ: SZIGETVÁRY ZSÓLT / MTI

Áder János köztársasági elnök a hagyományoknak megfelelően adventi ebéden fogadta tavaly december 18-án, kedden a magyarországi történelmi egyházak vezetőit. Az ünnepségen Erdő Péter bíboros, prímás mondott asztali áldást.

Az államfő másnap a határon túli egyházi vezetőket látta vendégül díszebéden a Sándor-palotában. Többek között Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus

Egyház püspöke és a tisztségében az Erdélyi Református Egyházkerület közgyűlésén december 14-én újraválasztott Kató Béla református püspök is a meghívottak között volt. Ezen a díszebéden Magyarország kormánya részéről – mások mellett – Orbán Viktor miniszterelnök és Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkár is részt vett.

■ Forrás: MTI

Évzáró áhítat az Üllői úton

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája, az Evangélikus Országos Gyűjtemény és az egyházkerületi püspöki hivatalok, valamint a Luther Kiadó munkatársai karácsony előtt, december 20-án gyűltek össze a józsefvárosi templomban évzáró áhítatra.

Kondor Péter püspök az év végi hajtásról a karácsonyi csendességre igyekezett terelni a figyelmet 1Jn 4,9 alapján tartott ígéhirdetésében. Hangsúlyozta, hogy Isten szeretete a forrása a mi egymás iránt érzett szeretetünknek is, de Isten felé kell fordulnunk ahhoz, hogy meggyulladjon szívünkben a szeretetszíkra. „A betlehemi jászol Isten kirakata, ahol az üzletek romlandó karácsonyi kínálatával szemben a romolhatatlan isteni szeretet vált testben és vérben valósággá” – mutatott rá a Déli Egyházkerület lelkészi vezetője. A püspök elmondta azt is, hogy Isten ama karácsonykor bebizonyította: szétválaszthatatlanná akar válni attól a világtól, amelyet maga teremtett. Ezért nekünk is szeretnünk kell a teremtett világot, az embereket. „Éljünk Krisztus által, és akkor Isten átfőmálja gyarló emberi mivoltunkat.”

Az „évzáró” alkalmon a liturgiai szolgálatban Balogh Éva lelkész, a gyülekezeti és missziói osztály referense segédkezett, imádságot mondtak az országos iroda dolgozói, továbbá a Pap Kinga

Marjatta vezette munkatársi kórus örvendeztette meg szolgálatával az ünnepelő gyülekezetet. Ezután Krámer György országos irodaigazgató köszöntötte a megjelenteket, köztük külön is Szemerei

Zoltánt, aki éppen ötven éve kezdte meg munkáját gazdasági vezetőként az országos irodán, ahonnet tizenöt évvel ezelőtt vonult nyugállományba.

A munkaévet megnyitni is közös munkatársi együttlét fogja az Üllői úti templomban lapzártánkat, illetőleg a karácsonyi ünnepkört lezáró vízkereszt ünnepét követően.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUSZANNA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Betlehemi karácsony

FOTÓ: REUTERS

Az utóbbi évek legnagyobb tömege érkezett a Palesztin Hatóság által felügyelt ciszjordániai Betlehembe, Jézus szülőhelyére, hogy meghallgassa Pierbattista Pizzaballa érseknek, a jeruzsálemi latin patriarkátus apostoli adminisztrátorának éjféli miséjét. Mivel csak kevesen jutottak be a szűkös befogadóképességű katolikus Szent Katalin-templomba, a tömeg a Születés temploma előtt elhelyezett hatalmas kivetítőn követte a misét.

Az eseményen szokás szerint jelen volt a palesztin elnök, Mahmúd Abbász, a miniszterelnök, Rami Hamdallah, valamint a diplomáciai kar számos képviselője.

„Ha eltávolítjuk a szennyeződést, akkor látjuk, milyen csodálatosak a mozaikok – mondta Pierbattista Pizzaballa a Születés templomának restaurálása során előkerült színpompás bizánci mozaikra utalva.

■ Forrás: Shiri Zsuzsa / MTI

Lélekemelő beszélgetések

Könyvbemutató a jezsuita Párbeszéd Házában

Advent utolsó napjaiban reggel 9 órára könyvbemutatót hirdetni lehetetlen vállalkozásnak tűnt, ennek ellenére szép számú hallgatóság gyülekezett Budapesten, a Horánszky utcai Párbeszéd Házában a személyes találkozás lehetőségét keresve a frissen megjelent kiadvány néhány közreműködőjével. Gégény Istvánnak, a SZEMlélek online értékmagazin főszerkesztőjének frissen megjelent, Lélekemelő – Újabb őszinte beszélgetések című interjúkötetét az Emberséges Magyarországot! című beszélgetésen mutatták be.

FOTÓ: LAMBERT ATTILA / MAGYAR KURIÉR

A házigazda szerepét ellátó Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes a köszöntőjében szólt arról, hogy a Párbeszéd Háza fórumot kíván nyújtani az értelmes beszélgetéseknek. Az eltérő nézetek higgadt és egymásra figyelő ütköztetése lehetőséget kínál a társadalom szakadozó szóttesésének újraszövéására, az esetek felé fordulás kultúrájának erősítésére.

Az alkalom „lehetetlen” időpontja az adventi készülődés idejében az elfoglalt közéleti és egyházi szereplők számára az egyetlen lehetséges időpontként adódott – mondta Gégény István. A beszélgetés eredeti célja az volt, hogy az elcsendesedés napjaiban a hétköznapi nyüzsgésen felülemelkedve lehessen szólni közéleti gondjaink megoldásáról. „Lehetetlenné” csak utólag, a napokban lezajlott erős politikai tiltakozások hatása miatt válhatott a kerekasztal-beszélgetés december 20-i időpontja, hiszen nem lehet megkerülni az események értékelésének kényes aktualitását.

Gundel Takács Gábor televíziós műsorvezető, a Reformáció 500 programoszorozat világi arca, a SZEMlélek blog munkatársa a nemrégiben a blogon megjelent,

Leginkább szegény című írása kapcsán arról beszélt, hogy az indulatok lehetetlenné teszik a konfliktusok kezelését, ezért az elcsendesedés lehetőségét kell keresnünk. Várszegi Asztrik bencés szerzetes, püspök, korábbi pannonhalmi főapát a távolságról beszélt, ahonnan aggódba figyelni a rendszerváltozás eufóriájából a csalódottság állapotába érkezett társadalmat. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke pedig hitet tett amellett, hogy a betegség jeleit mutató társadalom számára a beszélgetés gyakorlatának ápolása jelentheti a gyógy-

ulás útját. Sajgó Szabolcs véleménye szerint kíváncsinak kell lenni embertársaink igazságára, s akkor nyitottá válhatunk a másik ember jóságára is.

A második körben a résztvevők arra a kérdésre keresték a választ, hogy az egyház hallgathat-e a közéleti konfliktusokkal kapcsolatban. Fabiny Tamás rámutatott, hogy a protestáns felekezeteknél nincs „egyházi álláspont”, így az egyházi személyek központi állásfoglalás nélkül, a saját tapasztalataik alapján nyilatkoznak meg, ugyanakkor a püspökök állásfoglalását sok esetben egyházi állásfoglalásként kezelik, s politikai térbe kerülve gyakran torzul az ezekben lévő teológiai üzenet. Várszegi Asztrik véleménye szerint az egyháznak – egyetemes küldetése miatt – mindenki véleményét fel kell vállalnia, s embertársainkban az eltérő szemléletek ellenére is tisztelni kell az istenképmást. Gundel Takács Gábor arról szólt, hogy az igazság és a hatalom ellentéte miatt az igazság keresését sajnálatos módon az érdekek torzítják el.

A záró kérdéskör azt firtatta, vajon hogyan változhat meg – a beszélgetés eredményeként is – mindennapi párbeszédes gyakorlatunk. Fabiny Tamás ennek kapcsán a felekezetek közötti párbeszéd fontosságára hívta fel a figyelmet, s kifejezte: abban bízunk, hogy az ökumenikus párbeszéd a felekezeti parcializmustól az egyházi univerzalizmus felé vezető utat mutatja meg, amely a kölcsönös kiengesztelődésen keresztül történhet meg. Várszegi Asztrik azt a nézetét osztotta meg a hallgatósággal, hogy a világ ugyan a gyarapodás útját keresi, de az egyháznak vissza kell találnia az egyszerűséghez és a tisztuláshoz. Gundel Takács Gábor azt találná kívánatosnak, ha minden ember inkább magát akarná megváltani, mint másokat.

A beszélgetés Arany János versben megfogalmazott gondolatainak felidézésével zárult. A *Mindvégig* című költemény sorai a közéleti kérdésekre vonatkozó megnyilatkozásokkal kapcsolatos egyéni felelősségre figyelmeztetnek:

„Van hallgatód? nincsen?
Te mondd, ahogy isten
Adta mondanod...”

■ ZSUGYEL JÁNOS

Mennyek országa a páston

Balczó András a budavári evangélikus szabadegyetemen

A nemzet sportolóját, a többszörös olimpiai és világbajnok öttusázót, Balczó Andrást hallgathatták a budavári evangélikus szabadegyetem őszi szemeszterének utolsó alkalmán az egybegyűltek. A december 10-i előadás címe – „Elközelített a mennyeknek országa” (Mt 3,2) – színtiszta vallási tartalomra utalt, ám a hallgatóság még ennél is többet kapott: egy hajlott kora ellenére remek szellemi frissességben, sodró erejű derűben élő, nagyszerű, minden korban mindenkinek példaként szolgáló embert.

Fabiny Tamás elnök-püspök a bevezető áhítatában Pál *Timóteusnak írt második leveléből* idézte a jól ismert részletet: „...futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam...” (2Tim 4,7) Az ige afféle illusztrációjaként megnézhetek az egybegyűltek egy rövid részletet az azóta elhunyt Kósa Ferenc filmrendező Balczó Andrásról készített, *Küldetés* című nagyszerű filmjéből. Az Isten szeretetéről beszélő és a stadionba győztesként befutó sportolóra utalva a püspök azt mondta: mindannyiunk élete lelki futás, küzdelem, a hit tusáját vívjuk a mindennapokban, és áldott az élete annak, aki elvégzi futását. Hozzátette: „Az élet szorításában a megalkuvás helyett a hitet kell választanunk, s ebben segít a hiteles szó, Balczó András szava, élete, példája.”

Balczó András – akinek édesapja evangélikus lelkész volt – az előadásában arról beszélt, hogy rá kellett jönnie: életében nem ő maga hozta a fontos döntéseket, hanem Isten választotta ki őt a feladatra. Tizenöt éves korában hallott arról, hogy egy magyar ember világbajnoki érmet nyert öttusában, s úgy gondolta, hogy ezt ő is meg tudja csinálni. „Innentől kezdve Isten szinte kézen fogva vezetett végig életemen” – mondta.

Hamar kiderült, hogy olvasási nehézséggel küzd – szakkifejezéssel élve: diszlexiás –, így aztán nem választhatott olyan pályát, amelynél a szövegértés képessége kulcsfontosságú. Budapestre ment, mert akkoriban csak ott lehetett öttusázni, és olyan ügyesnek bizonyult, hogy tizenkilenc éves korában már vitték volna a világbajnokságra.

Balczó András utólag visszatekintve bevallotta, hogy nem volt tehetségesebb, mint a többiek. Sőt a vívásban kifejezetten gyenge volt, hiszen jó keresztényként a szúrás-vágás szilaj élvezete helyett azon töprengött, hogy szabad-e fájdal-

mat okozni felebarátjának. A dilemmát és a hiányosságát azzal egyensúlyozta ki, hogy dupla vívőedzéseket vett, és ha lehet, még szorgalmasabban dolgozott.

hogy a magyarok otthon izgulnak érte, szurkolnak neki, ő pedig végtelenül csalódott magában, mert nem tud megfelelően teljesíteni. Úgy gondolta: „Értem én, Uram: ha nem megy, nem megy. El kell ezt fogadni.” És ekkor hirtelen újra megjött az önbizalma, erőt érzett magában, és sorban jöttek a fontos találatok. „Valaki átvette az irányítást” – idézte fel Balczó András.

Az olimpikon hozzászövegét még: egész addigi sportolói pályafutása során ezt az

FOTÓ: CSÜRY CSABA

1963-ban nyert először világbajnokságot, utána pedig sorozatban védte meg címét. „De rá kellett jönnöm – mondta Balczó –, hogy a siker önmagában hamis dolog, mert Isten nem feltétlenül ad hozzá boldogságot.” Úgy gondolta, hogy az egyéni olimpiai bajnoki cím megnyerése lehet az igazi boldogság.

Szerencséje is volt, hiszen az 1972-es müncheni olimpián a sorsolásnál jó lovat húzott. Először a vívás is jól ment neki, de egy idő után gödörbe került, sehogyan sem sikerültek a döntő fontosságú asszók. Azon morfondírozott,

állapotot kereste, és végül nem a sikerben, hanem a bukásban találta meg. Úgy élte meg ezt, mint a lélek nászát az éggel, s érezte, hogy számára elközlelt a mennyek országa. Ekkor minden vágyat, célt a múltnak adott, mert tudta, hogy ha kitartóan keresi ezt a boldogságot, akkor rá is talál, és meg is maradhat benne. „Ez az egyetlen valódi örömhír – mondta a sportoló. – Jó volna, ha ma is minél többen fordulnának Jézus felé, sok-sok ébredésre lenne szükség, mert az aratnivaló sok, a munkás pedig kevés.”

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Idők egybecsengése

Martin Luther és Philipp Melanchthon ihletét hordozza az a ritka szép falinaptár, amelyet a Bécsben fellelhető egyetlen példány (1550) alapján dr. Hafenscher Károlynak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke vezetőjének, egyházunk zsinata lelkes elnökének szakmai közreműködésével dr. Téglásy Imre irodalomtörténész jelentetett meg.

A *Concordantz der Zeiten / Idők egybecsengése* című kiadvány nem csak a szemnek, a léleknek is egész évre szóló élményt kínál. A biblikus naptári alkotás

Perényi Pétert, a magyar Szent Korona őrének életében és halálában is súlyosan igaztalan erkölcsi megbélyegzéssel sújtották a politikai vagy felekezeti támadói. Habsburg Ferdinánd király, aki éppen Perényinek köszönhette magyar koronáját, ezek áskálódásának hatására adott parancsot 1542 októberében arra, hogy felségárulás vádjával tartóztassák le Pest alatt a török elleni hadjárat magyar hadvezérét. A szabadságától megfosztott főúr azonban – Dániel próféta és Krisztus sorsában osztozva – fogságában sem mondott le evangélikus hitének rendületlen és cselekvő megélé-

hallgathatom el kegyes élete példaként azt, hogy a hosszú rabság dohát és csömörét ártatlanságának tudatában, és ezért erős és fennkölt lélekkel, békességgel viselte. De hogy valami fejedelmhez illő, tisztességes időöltéssel tartsa távol lelkétől a fogság unalmát, az Ó- és Újtestamentum jelesebb történeteit összegyűjtögetve gondoskodott arról, hogy ezeket – melyek egymásra igen hasonlítanak – egy e munkára fel fogadott képiró kezével igen nagy hozzáértéssel lerajzoltassa, miután ő maga olyan versikéket is hozzájuk illesztett, melyek az összehasonlított jelenetek szép egybecsengését foglalják össze. E képeket, melyek jól mutatják a finom, olasz ízlés jegyeit, én magam is láttam, ma is megvannak.”

előzménye az a német és magyar nyelvű konkordancia, amelynek első, modern kiadása *Concordantz / Egybecsengés* címen a reformáció indulása ötszázadik évfordulójának ünnepi évében jelent meg, és amelyben 180 biblikus verszet és 112 rézmetszet mutatja az Ó- és Újszövetség helyeinek egymással való egyezését. A könyv eredetijét a Magyarországi Evangélikus Egyház jeles támogatójaként számontartott, tragikus sorsú hitvallónak, Perényi Péter koronaőrnek köszönhetjük (1502–1548).

séről. A Melanchthonnal levelező, szent filológiát művelő fogoly biblikus verseket költött, melyek az Ó- és Újszövetség egymással párba állítható, párhuzamos tanítását mutatják be. A Dürer-tanítvány Augustin Hirschvogel (1503–1553) urának halála után pótolta a befejezetlen vagy hiányzó biblikus verseket, és pompás rézmetszeteket készített a lélekemelő alkotáshoz.

Szikszaai Fabricius Balázs (1568) ekként jellemezte a tündöklő példaképnek tekintett Perényi Pétert: „Nem

Addig is, amíg a reformáció magyar jelesének és a német reneszánsz művészet mesterének könyve hamarosan újra kapható nem lesz, érdemes gyönyörködnünk a *Concordantz der Zeiten / Idők egybecsengése* című falinaptárban. 2500 forintos áron kapható a budapesti Huszár Gál könyvesboltban, illetve postai szállítással megrendelhető az alábbi címen: imre.teglasy@gmail.com; Hármashullám Kiadó, 2071 Páty, Fazekas Mihály u. 84.; telefon: (+36) 30/922-6775.

Ima a székely fiatalok szabadulásáért

Ökumenikus imádságot tartottak december 13-án Budapesten a terrorizmus vádjával Romániában elítélt Beke Istvánnak és Szócs Zoltánnak, a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom kézdívsárhelyi, illetve erdélyi szervezete vezetőjének szabadulásáért.

Az imaalkalmat szervező Lomnici Zoltán, az Emberi Méltóság Tanácsának elnöke és Bajkai István (Fidesz), az Országgyűlés törvényalkotási bizottságának alelnöke arra kéri az embereket, imádkozzanak a két fiatalért, a jogi lehetőségek ugyanis egyelőre elfogytak a megmentésükre.

Lomnici Zoltán felidézte: Beke István és Szócs Zoltán november 23-án nyújtotta be a felülvizsgálati kérelmet a román köztársasági elnöknek. Klaus Iohannisnak a román törvények értelmében harminc napja volt dönten, a határidő lejárt, és mivel semmilyen válasz nem érkezett, már biztos, hogy a fiatalok nem kaptak kegyelmet – mondta. Hozzátette: Beke István és Szócs Zoltán a hazaszeretetük miatt kerültek ilyen helyzetbe. Elítélésükkel a román állam az erdélyi magyarokat próbálja megfélemlíteni, és „erre az üzenetre” nekünk összefogással és közös imával kell válaszolnunk.

Bajkai István azt mondta: az egész magyarságot ültették a vádlottak padjára, az egész népet támadták meg a két férfi elítélésével. A román hatóságok nyilvánvaló célja ugyanis, hogy félelmet keltsenek azokban, akik felemelik a hangjukat a magyarságért. Kitért arra: minden jogrendszerben vannak hibák, de itt nem tévedésről van szó. Azt nem lehet tévedésnek nevezni, ha valakiket szilveszterre vásárolt kétszáz petárda, egy magyar zászló, egy Wass Albert-kötet és egy szórakozóhelyen felvett, a román államot kritizáló hangfelvétel miatt ítélnék el a román államrend erőszakos megdöntésére tett kísérlet miatt. Ez az ítélet a legsúlyosabb diktatúrák időszakát idézi. Ahol előfordulhat, hogy a politika irányíthatja az igazságügyi szervezeteket, ott nincs jogállam – tette hozzá Bajkai István.

Fischl Vilmos, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT)

főtitkára kiemelte: Isten mindig az igazság oldalán áll, és az egyház feladata is az igazság oldalára állni. A rend is hozzátartozik Isten igazságához, és ok nélkül fogva tartani valakit rendtelenséghez vezet. „Jézus igazságot, szeretetet és békét hoz, és várjuk ezt nemzetközi viszonylatban is érvényesülni, különösen most, karácsonyhoz közeledve” – fogalmazott az imaalkalmnak helyet adó MEÖT főtitkára. Illéssy Mátyás katolikus pap azt mondta, ez a „koncepció eljárás” arra az időszakra emlékezteti, amikor a román–magyar határon a magyarságra utaló minden tárgyat, jelvényt elkoboztak tőle a román hatóságok.

Beke Istvánt és Szócs Zoltánt júliusban ítélte öt-öt év börtönbüntetésre terrorizmusért a román legfelsőbb bíróság. Azért állították őket bíróság elé, mert lehallgatott beszélgetéseikből és a Beke István lakásán talált petárdákból a román hatóságok arra következtettek, hogy házi készítésű bombát akartak robbantani Kézdívsárhely főterén 2015-ben a december 1-jei román nemzeti ünnepre szervezett katonai parádén.

■ Forrás: MTI

Újabb díj a Megszállottaknak

Pozsgai Zsolt drámaíró, színházi és filmrendező *Megszállottak* című alkotása kapta a legjobb drámai alkotásnak járó díjat Zürichben, Európa egyik legjelentősebb online filmfesztiválján. Mint a rendező a Magyar Távirati Irodával közölte, a hetvenöt perces történelmi dráma hatvanöt ország nyolcvankilenc filmjével együtt versengett a díjakért a Switzerland International Film Festival nevű seregszemlén. Az alkotás a reformáció emlékére alkalmából készült a közmédia támogatásával. Az ötszáz évvel ezelőtt játszódó történet Kálvinnak és Loyolai Szent Ignácnak, a jezsuita rend alapítójának találkozásáról szól.

A *Megszállottak* nyerte korábban a legjobb játékfilmnek járó díjat a monacói nemzetközi filmfesztiválon, a kolkatai nemzetközi művészfilm-fesztiválon, valamint a legjobb külföldi filmnek járó elismerést a keresztény filmek Argentíná-

ban megrendezett világfesztiválján (Jesus Cine Fest).

A film operatőre Kovács Claudia volt, Kálvin Jánost Szabó Máté, Loyolai Szent Ignácot Lux Ádám alakítja. Szerepel az

alkotásban Fésűs Nelly és Árpa Attila is. A *Megszállottak* 2019 elején szerepelni fog egy orosz és egy izraeli filmfesztiválon is.

■ Forrás: MTI

A harmadik anyaház

Endreffy Mária és Major Erzsébet diakonisszák

FOTÓK: FABINY TAMÁS

Vitrin a személyes tárgyakkal és emlékekkel

ARCHÍV FOTÓ

Az 1920-as évek második felében a diakonisszák ígés lapokat festenek selyemre Piliscsabán

Diakonisszasirató

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus
Egyházkerület

Fekete zászló leng a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület budapesti anyaházán a kilencvenöt éves korában elhunyt Major Erzsébet testvérré emlékezve. Többről van szó egy hűséges asszony elvesztésénél: az anyaház utolsó diakonissza lakója halt meg. Gödöllőn él még Tornyos Mária testvér, ám ebben a hűvösölgyi otthonban immár elnémultak a diakonisszák imái.

A bejárat melletti tábla arra emlékeztet, hogy ez volt a Fébé harmadik anyaháza, amelyet 1994-ben vett birtokba tizenkét diakonissza, akik az öt évvel korábbi újjáalakulás után ismét beöltöztek, és testvéri közösségben éltek ebben a békés házban. Körülnézek a kertben: most minden olyan üresnek hat. Már nem látom az épület előtt söprögetni Ilonka testvért vagy virágokat gondozni Zsuzsanna testvért.

Amíg csak tehették, a diakonisszák minden reggel 8-kor tartották áhítatot, majd közösen reggeliztek. Aztán ment mindenki a dolgára: Szvetlik Mária volt a telefonközpontos, Szén Berta és Nyári Erzsébet kézzel ígés lapokat festettek, Júlia testvér a lepramisszióknak kötött fáslikat. Magassy Vilma és Endreffy Mária még nyolcvanéves koruk felett is bejártak a Lipótra és a János-kórházba, hogy a betegek körül segítsenek. Ebédre megint összejöttek, s a közös étkezés előtt a főnőkasszony olvasott fel igemagyarázatokat; utána séta, majd pihenés következett, aztán legtöbbször újra munkához láttak.

Belépek a közösségi terembe. A falon a korábbi főnőkasszonyok és Fébé-lelkészek képei függnek. Rögtön az elsőn felismerem Pauer Irmát, aki egyiptomi missziói szolgálatból hazaérkezve 1924-ben ajánlotta fel klotildligeti (piliscsabai) otthonát anyaház céljára. Öt évvel később Pesthidegkúton – a mai Sarepta helyén – jutottak új épülethez, és az anyaház mellett internátust, nyomdát, könyvesboltot, csecsemő- és időotthont, valamint árvaházat is működtetett a Fébé. 1950-ben még ötven új diakonisszát szenteltek itt, ám egy évvel később állami önkény hatására megszűnt a diakonisszámunka. Ekkor írta Túrmezei Erzsébet ezeket a megrendítő sorokat:

*Fordítom a Tedeumot,
és fejtem a szürke ruhámat.
Most mind a kettő sürgős feladat. [...]
A ruha változik, Te megmaradsz.
És a himnusz is marad ugyanaz.
Nem némulhat el ezután sem.
Dicsérünk, Úristen.
Most is. És mindörökké. Ámen.*

A hőskort a háború követte, majd jött a szétszórás időszak. Aki tudott, egyházi alkalmazásban maradt, és a gyülekezeti adminisztrációban, a hitoktatásban vagy a családlátogatásokban segített, mások szociális intézményekben vagy kórházakban próbáltak elhelyezkedni. Ez azonban a megbélyegzettség és a politikai nyomás miatt nem volt könnyű. Többen férjhez mentek, családot alapítottak.

A rendszerváltás euforikus idejének kellett beköszöntenie, hogy 1989 decemberében újra megalakuljon a Fébé-egyesület. Személyes emlékeim is vannak erről, hiszen a talpra állás egyik szorgalmazója édesapám, Fabiny Tibor volt. Túrmezei Erzsébet lett a főnőkasszony, Madocsai Miklós pedig a Fébé lelkésze. Igen sokat segített a német diakonisszák közössége, Gertrud Heublein főnőkasszonnyal az élen. A falakon számos fénykép őrzi az újraindulás örömeit, amelybe azonban gyász is vegyül, hiszen a többnyire már hetven fölött az anyaotthonba költözött testvérek közül mind többen meghaltak, mint ahogy fájdalmasan fiatalon elhunyt Csepregi Zsuzsanna, a közösség lelkésze is.

A folyosón kis vitrinben a diakonisszák személyes tárgyai: Taschner Ilona keresztje, Tóth Katalin ígés doboza, fényképek és díszpolgári elismerések, valamint egy Németországból kapott kedves diakonisszababa. Középen egy ígés lapon a következő mondat: „Kitartóan fussuk meg ez előttünk levő küzdőteret, ráfüggesztvén tekintetünket a hit elkezdőjére és bevégezőjére, Jézusra. (Zsid 12,1-2)”

Bemegyek kápolnába. Néhány éve szenteltük fel az előtérben a kis harangot, amelyet éppen a most elhunyt Erzsébet testvér mentett meg Piliscsabáról, és őrizte meg otthonában, hogy aztán átadja a harmadik anyaháznak. Istentiszteletek előtt ő maga szokta megkondítani. Balra a harmónium: nemrég még Klára testvér szólaltatta meg. Ezen a helyen iktattam be főnőkasszonyi szolgálatába 2012 húsvétján Görög Hajnalkát, aki azt tekintette feladatának, hogy az utolsó diakonisszát is méltó módon elkísérje.

Amikor Major Erzsébet rosszul lett, akkor előbb Veperdi Zoltán nyugalmazott lelkész bocsátotta el imádsággal és áldással a mentőautóba helyezett diakonisszát, aztán még aznap este a kórházban Hajni kereste fel. Beszélni már nem tudott hozzá, de imádkozott vele. A fiatal doktornőnek pedig egy olyan ígés lapot adott át, amelyet éppen a végső útra induló testvértől kapott továbbajándékozásra. A kritikus helyzetekhez amúgy hozzászólt – és mint kiderült, evangélikus – orvos most a fal felé fordult, hogy ne lássák a könnyeit.

Magam is úgy lépek ki a folyosóra, hogy leplezni próbálom megrendültségemet. Mert bizony siratom a diakonisszákat: a hőskort, a háborút, a szétszórás, majd az újrakezdés nemzedékét. Próbálok Jézusra, hitünk elkezdőjére és bevégezőjére tekinteni. ■

Áldás a lelkészi hivatás

Riczinger Péter lelkészcsaládból érkezett az egyetemre

FOTO: MAGYARI MÁRTON

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkészi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Riczinger Péter harmadik évfolyamos teológus-lelkész szakos hallgató lelkészgyermekként jelentkezett a teológiára. Saját kamaszkori tusakodásáról, a fiatalok megszólításának lehetőségeiről és a személyes tanúságtétel fontosságáról beszélgettünk.

– A balatonfüredi gyülekezetből származol, édesapád is lelkész. Miért döntöttél úgy, hogy a teológiára jelentkezel?

– Lelkészgyermekként máshogy szocializálódunk, kicsit jobban benne élünk a gyülekezetben. Az is igaz – és ez nekem nagy kihívást jelentett –, hogy lelkészgyermekként jobban szem előtt vagyunk, így mindig azt éreztem, jónak kell lennem. Édesapámon és a szolgálatán azt láttam, hogy a lelkészi hivatás áldás. Mindig büszke voltam arra, hogy ő lelkész. Bár már fiatalon vonzott a lelkészi pálya, sokáig azt éreztem, hogy a

személyes istenkapcsolatom nincsen a helyén. Kamaszként lázadtam az elhívás ellen. Kezdetben szakácsnak akartam tanulni. Szüleim hosszas rábeszélésének köszönhetem, hogy végül gimnáziumba mentem. Ott nagyon jó tanárim voltak, sokat kaptam tőlük. Ahogy növekedtem, egyre inkább kezdtem Istenhez közeledni. Bibliát olvastam, rendszeresen imádkoztam. Végül új szívet kaptam, és személyes kapcsolatom lett Istennel. Sokat tusakodtam, végül az Úristen abban adott bizonyosságot, hogy ha én tényleg nem vagyok is alkalmas lelkésznek,

ő alkalmassá tud tenni arra a szolgálatra, amelyre elhív.

– **A teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen is fontossá számodra?**

– Nem tudok választani. Ha valaki a teológiára jön, és lelkész akar lenni, akkor itt nincsen olyan tantárgy, amely felesleges lenne a számára. Egy gyülekezet vezetéséhez minden tudásra szüksége van a lelkésznek. A biblikus tárgyak nagyon közel állnak hozzám, de minden tanegység érdekel.

– **Aktívan részt veszel a balatonfüredi gyülekezet gyermektáborában. Szerinted hogyan lehet a fiatalokat sikeresen megszólítani?**

– Nagyon nehéz, a legtöbb fiatal inkább elfordul tőle, mintsem érdeklődne a Biblia tanítása iránt. Hiszem, hogy minden keresztény feladata a személyes bizonyágtétel. Ha ez hiteles, az hívóerővel bír. Fontos, hogy iskolákba is eljárjunk, hogy alapítsunk keresztény diákköröket. Ezekon kívül a gyermekeknek szóló programok és táborok lehetnek megszólító erejűek. Számos fórumunk van, ami a fiataloknak is szól, így az *Evangélikus Életet* vagy egyházunk honlapját is nyugodt szívvel tudom ajánlani. Több olyan keresztény film is van, ami erősen tud hatni a fiatalságra. A fő nehézség, hogy csekély az olyan személyes fórum, amin keresztül ezeket a tartalmakat el tudjuk juttatni a fiatalokhoz.

– **Melyik a különösen meghatározó bibliai igéd?**

– „Bölcsésé teszek, és megtanítalak, melyik úton kell járnod. Tanácsot adok, rajtad lesz a szemem.” [Zsolt 32,8] Ezt tekintem életem igéjének. Egy EKE-táborban Széll Bulcsú lelkész volt az, aki többször is szólított, hogy menjek, és beszélgessek vele. Akkor volt lehetőségem, hogy Isten szólításának eleget tegyek, de én nemet mondtam erre. Annak a tábornak a végén kaptam ezt az ígét. Megértettem, hogy Isten velem lesz, és bölcsésé tesz, elhozza nekem azt, amire én nemet mondtam. Ez történt meg, amikor megtértem, és ez történik meg ma is.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Evangélikus sajátosságaink

– a nyitottság

Sokan úgy tekintenek a nyitottságra, mint valami sajátosan evangélikus értékre. Számos gyülekezeti broszúra említi egyházunk egyik legfőbb ismertetőjegyeként. Némelyek pedig még a magyar evangélikusok közt elterjedt közös névkapcsán is megjegyzik, hogy szép az a bizonyos „erős vár”, csak legyenek rajta ajtók és ablakok, amelyeket kinyithatunk mások felé.

Ez utóbbi kijelentés kapcsán nem árt megállni és mély lélegzetet venni... Az „Erős vár a mi Istenünk!” ugyanis Luther koráljából származik (EÉ 254, 256), amelyet a 46. zsoltár alapján írt. A vár képe ebben az esetben legkevésbé sem a bezárkózásnak a szimbóluma, sokkal inkább arra emlékeztet, hogy a mindenható és irgalmas Isten a benne bízók oltalma, menedéke és egyedüli reménysége minden időben. Ez a felismerés lesz számunkra a kiindulópont.

1. A nyitottság az evangélium nélkül értéktelen. Néhány évvel ezelőtt egy evangélikus istentiszteleten a más felekezetűeket így invitálták az Úr oltárához: „Mi nyitottak vagyunk, ezért bárki szabadon jöhet úrvacsorai közösségünkbe.” Kevéssel ezután jelen voltam egy másik gyülekezeti alkalmon, amelyen – az előbbihez hasonlóan – ismét megszólítottak a nem evangélikusok. Ám itt a szentség közös ünneplését, nagyon helyesen (!), azzal indokolta a lelkész, hogy az „oltáránál mindnyájan vendégek vagyunk, hisz maga Krisztus a vendéglátó és a felszolgált élelem is”. A két szemlélet között ég és föld a különbség! „*Mid van, amit nem kaptál? – kérdi Pál. – Ha pedig kaptad, miért dicsekszel...?*” (1Kor 4,7)

Nem csillogtathatjuk úgy nyitottságunkat, mint valami teológiai erényt, miközben tudjuk, hogy mindent Istennek köszönhetünk (1Kor 15,10). Nem is

bízhatunk semmi másban, kizárólag végtelen irgalmának és kegyelmének szent evangéliumában, amely által a bűnei terhével hozzá menekülőt a bűnbocsánat örömeiben részesíti.

2. A nyitottság „elkötelező bizonygató” nélkül élettelen. Az idézett kifejezést Luther (is) használta a szolgálai akaratról szóló vitáiban, mivel meg volt győződve a hit megvallásának szükségességéről. Más különben hasonlónak válunk ahhoz az emberhez, aki a példázat szerint a házát homokra építette (Mt 7,24–27). Ezért amikor sokan háttal fordítanak nekünk, akkor sem hirdethetünk az elvárásokhoz jobban illő, a füleknek szebben csengő evangéliumot, hogy aztán a nyitottság jegyében mindnyájan elveszünk. Az apostol világosan beszél: „*De ha még mi magunk vagy egy mennyből való angyal hirdetne is nektek evangéliumot azon kívül, amelyet mi hirdettünk, átkozott legyen!*” (Gal 1,8) ▶

És hiába gúnyolódott hallgatósága az athéni beszéde után: „Majd meghallgattunk erről máskor is” (ApCsel 17,32), az apostol minden esetben hű maradt az evangéliumhoz.

Jó és kívánatos, ha az egyház nyit sokak felé, de nem mindegy, hogy mivel. Urunk nem talmi, veszendő kincseket bízott ránk, hanem az egyetlen örökkévalót, ahogyan Ézsaiás mondja: „Elszárad a fű, elhervad a virág, de Istenünk ígéje örökre megmarad.” (Ézs 40,8) Ez az ige a kőszikla, életünk szilárd fundamentuma. Más alapot pedig senki nem vethet (1Kor 3,11), különben e világ „badar szelei” minket is csak ide-oda fognak cibálni (vö. Babits Mihály *Jobb és bal* című versével).

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

3. A nyitottság a krisztusi szeretet nélkül érvénytelen. A liberalizmus zászlaja alatt egy méretét tekintve marginális, ám annál hangosabb és felettébb erőszakos kisebbség megtanította nekünk a leckét, miszerint a „más” bizonyosan jó is. Ezzel párhuzamosan – a tolerancia jegyében – legszentebb értékeinket is sikerült relativizálni. Legnagyobb és legkárosabb hazugságuk pedig az volt, hogy mindent el kell fogadni olyannak, amilyen. Nekünk azonban a Mester tolerancia helyett a szeretet parancsait helyezte a szívünkre.

Tanítása szerint a szeretetnek nincs előfeltétele, és nem érdem alapján adatik, ezért még az ellenségeinkkel és a minket gyűlölőkkel szemben is ez az egy út járható (Mt 5,44), amely nyilván sokkal nehezebb és összetettebb, mint valamit csupán eltűnni. Pál is erre szólít fel gyönyörű himnuszának elején: „Az az indulat legyen bennetek, amely a Krisztus Jézusban is megvolt.” (Fil 2,5–11) A nyugati kereszténység jelentős része a „sokszínű egyház” mítoszának

nevében a könnyebb utat választva inkább megelégszik a toleranciával, ahelyett hogy a kereszt elé állna, és másokat is odaállítana (EÉ 451,2). Engedi, hogy virágozzék minden virág, ahelyett hogy szeretetből virasztalna vagy figyelmeztetne, bátorítana vagy épp intene, és szüntelen megtérésre hívna.

Ezek után joggal kérdezheti az olvasó: a nyitottság valóban evangélikus érték? Egyértelműen igen a válaszuk, hiszen soha senki elől nem zárhatjuk el emberi kritériumok alapján az evangélium ígését. Nem válogathatunk, amikor Jézus küldő parancsa arra szólít, hogy „tegyetek tanítvánná minden népet”. (Mt 28,19) Ugyanakkor nem feledhetjük azt

sem, hogy soha senki és semmi kedvéért nem engedhetünk egy jottányit sem az evangélium igazságából, mivel a ránk bízott drága kincs megőrzésére kaptunk felhatalmazást (2Tim 1,14). Az evangélium ugyanis a legszentebb közügy, de csak akkor használunk vele, ha tisztán és igazán hirdetjük. Szolgálatunk gazdája nem fogja megkérdezni tőlünk, hogy hány embert térítettünk meg (hiszen ez nem a mi dolgunk), de azt igen, hogy számot adtunk-e akár alkalmas, akár alkalmatlan időben a bennünk élő reménységről (1Pt 3,15).

Kérjük ezért a Szentlélek Isten áldását és segítségét, hogy soha ne váljunk hamis tanúvá, hanem Urunk eszközeként szüntelen Krisztusra és az ő keresztjére mutassunk, amely által még többen megtapasztalhatják az evangélium erejét (Róm 1,16–17).

■ WELTLER GÁBOR

Forrás: Dunántúli Harangszó – a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja, 2018. tél

Az én ígém...

A Budavári Hírmondó tavaly adventi lapszámában a 2019-ben konfirmáló gyerekek szülei közül vallanak hárman ígējükről, hitvallásról, mindennapjaikról.

„Légy csendben, és várj az Úrra!” (Zsolt 37,7) Milyen sokszor találkozunk azzal a kérdéssel életünk választójainál: Mit akarhat az Isten? Hol az a jel, az a nyom, amin el lehetne indulni? Vajon mi a helyes döntés? Drámaírók tollára kívánczó esetek százait éljük meg, ahol mindegyik választható lehetőség mellett és ellen is szól érv, nyomós érv. Sokszor tanácsot kérünk azoktól, akiket okosnak, az ügyben jártasabbnak tartunk. Te mit csinálnál? Veletek hogy volt?

Nem vonom kétségbe, ezek a tanácsok gyakran hasznosak, de a végső döntést nekünk kell meghozni. El kell jönnie az elcsendesedés idejének, és ez sokszor nehéz, mert nem a csendhez szoktunk. Nagyon nem. Ha várakozunk, akkor zajongunk, csevegünk, nyomkodjuk a készülőket, szóval mindent elkövetünk, hogy eltereljük a figyelmünket. Nem könnyű csendben várakozni. Barátom egy nagyon távoli, eldugott vidéken túrázott, és mikor hazajött, úgy festette le a tájat, hogy az olyan csendes volt, hogy a messze magasban elszálló repülő hangját is lehetett hallani. Ezt ő eddig sose hallotta.

Igen, a csendben olyan dolgokat is meg fogunk hallani, amiket máskülönben elnyom a külvilág zaja. A csendben útmutatást kapunk az életünkhöz, a mindennapjaink problémáihoz, és mikor elfogy ez a muníció, jöhet a következő csendes megálló.

■ ÓCSAG ZSOLT,

Ócsag Emma és Blanka édesapja

„Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást.” (Jn 13,34) Könnyű ez, vagy nehéz dolog? Bizony törekednünk kell rá! Még akkor is, ha megbántottak, becsaptak, elárultak,

vagy összesúgtak a hátunk mögött hamis dolgokat. Mert rosszakarók mindig vannak, de nekünk követnünk kell Isten akaratát, nem ítélkezni mások felett, hanem kevélység helyett alázatosnak lenni, irigység helyett jóakarátúnak, haragos helyett szelídek; lelki restség helyett a jóban való buzgóságot választani, fősvénység helyett adakozni, mértékletesnek lenni a torkosság helyett, s tisztának maradni minden körülményben.

Bizony könnyebb kimondani, hogy „ah, nem tudom én ezt felvállalni!”. De törekednünk kell arra, hogy szeressük egymást, mert „a szeretet az élet”.

■ KISNÉMETH SZILVIA,
Szoboszlai Virág édesanyja

„Az Úr az én pásztorom; nem szűkölködöm. Fűves legelőkön nyugtat engem, és csendes vizekhez terelget engem. Lelkemet megvidámítja, az igazság ösvényein vezet engem az ő nevéért. Még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek a gonosztól, mert te velem vagy; a te vessződ és botod, azok vigasztalnak engem. Asztalt terítesz nékem az én ellenségeim előtt; elárasztod fejem olajjal; csordultig van a poharam. Bizonyára jószágod és kegyelmed követnek engem életem minden napján, s az Úr házában lakozom hosszú ideig.” (Zsolt 23)

Nehéz, szinte lehetetlen feladat egy olyan könyvből, mint a Biblia, az Úr könyve, egy ígét, egy fejezetet kiemelni. Nekem mégis erre a zsoltárra esett a válasz-

tásom, mert ebben annyi minden üzenet, annyi jelentés van, ami kevés helyen érhető tetten. Mit is jelent ez a zsoltár? Miért annyira kifejező, milyen üzenete(ke)t hordoz magában?

Első olvasatra azt gondolná az ember a sorok jelentésén gondolkodva, hogy ez egy hálaadó ének a hívő embertől az Úrnak szólóan. Mégpedig azért a törődésért, amit az istenfélő halandó az élete során kap a hit által, és azért a bátorításért, amit az utolsó órában kap az örök élet reményében. Ez a néhány mondat valóban hordoz olyan jelentést, amely szerint az ember, akit Isten pásztorol, végig részesül az isteni gondviselésben, nincsen gondja semmire, mert az Úr mellette van. Ténylegesen szerintem ennél jóval több rétege van ennek a hat mondatnak.

„Az Úr az én pásztorom”: emberként bárányok vagyunk, gyámoltalan jószágok, akiknek az Úr jó pásztoroként irányítja az életét, terelget minket az élet útján; „nem szűkölködöm”, mert az Úr olyan pásztor, aki mindenről gondoskodik, akkor is, ha fűves legelőkön nyugodtan él az ember, azaz életében nincsenek gondok, mindegyre megvan, úgymond jóllakottan kerek a világ körülötte. Ebben az állapotban tiszta lélekkel az igazság ösvényét járja az ember az Úr segítségével és irányításával. De ez jelentheti azt is, amikor az ember élete felfelé ívelő szakaszában és ereje teljében mindent elér, amit szeretne. Jó élete van, jól érzi magát.

Ezenfelül a „pásztor” metafora véleményem szerint azt is jelentheti, hogy az ember félelmében vagy baj esetén menedéket keres, mint az oltalmat remélő birkanyáj, és ezt a védelmet az Úrban leli meg. Ugyanis az Úr védelmére az ember életében mindig szükség van, különösen az életében szükségszerűen adódó kihívások, veszélyek és problémák során. Erre utal „a halál árnyékának völgye”, amely nem vagy nem feltétlenül a halál közvetlen jelenlétét testesíti meg, hanem annál jóval általánosabb érvényű. A vessző és a bot jól illeszkedik a pásztor és a nyáj képébe, mivel az Úr támogatása, noszogatósa, biztatása és a belé vetett hit az, ami átsegít ezeken a nehézségeken, mint a pásztor botja a nyáját terelgetés közben.

Ilyen környezetben és ilyen hittel felvértezve nem érhet minket semmi baj, mert mellettünk a gondoskodó és segítő Isten, aki törődik velünk, gondoskodik rólunk egész életünkben és utána is. Akivel a hátunk mögött még az ellenség (gondok, bajok) előtt is nyugodtan asztalhoz ülünk (bátran állunk ezek elébe, és megoldjuk). Mert az Úr házában kapuja mindig nyitva áll a hívő ember előtt életében és azután is. Jó ezzel a tudattal, bizakodva élni.

■ NAGY NORBERT,
Nagy Domonkos édesapja
Forrás: Budavári Hirmondó
– a Budavári Evangélikus Egyházközség
hírlevele, 2018/4.

A ma is aktuális Kis káté

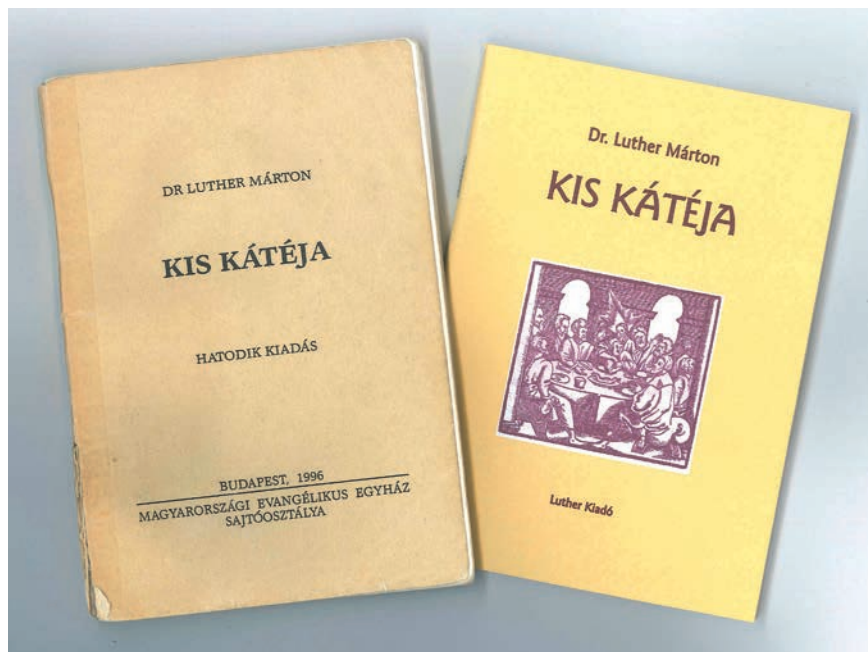
Luther Márton nemcsak a jó kérdésfeltevésben, hanem a frappáns válaszadásban is példát mutatott. A reformátor Kis kátéja 1529-ben jelent meg először. Feltettük hát a kérdést magunknak: mit üzen a 21. század emberének a négyszázkilencven éves lutheri szöveg?

Mielőtt arra keresnénk a válaszokat, hogy miként tud aktuális lenni egy közel ötszáz éve született hitvallási iratunk, tekintsünk vissza a keletkezésére. Luther Márton 1516–17-ben és 1521-ben is tartott kátéprédikációkat, azaz feltett kérdésekre adott válaszok formájában magyarázta a Szentírás üzenetét. Ezeknek a célja az volt, hogy a hallgatóság pontosan értse és el is sajátítsa, hogy a Biblia alapján mit jelent a Krisztust követő élet.

Tanító szándék. „Ennek a káténak vagy keresztény tanításnak ilyen rövid, világos és egyszerű alakban való megírására az a siralmas helyzet kényszerített és ösztönzött, amelyet nemrég mint egyházlátogató tapasztaltam – írta Luther az előszóban. – Istenem! Mennyi nyomorúságot láttam: az egyszerű ember, különösen faluhelyen semmit sem tud a keresztény tanításból, és sajnos sok lelkész is nagyon készületlen és tanulatlan a tanításra.”

Ezért ragadott tollat 1528-ban, és kezdte el – a *Nagy kátéval* párhuzamosan – a családoknak szánt *Kis káté* fogalmazását. 1529 januárjában a *Kis káté* első három részét plakátok formájában iskolákban függesztette ki; márciusban az étkezési imádságok mellett az esti és a reggeli áhítatot, valamint a keresztségről és az úrvacsoráról szóló részt jelentette meg. Könyv formájában először 1529 májusában jelent meg a *Kis káté*, ebben már olvasható Luther előszava, valamint a bibliai helyek tárháza is. A könyvecske fogadtatását jól jelzi, hogy a megjelenés évében még két új kiadásra is szükség volt, és még Luther életében nyolc kiadás jelent meg.

A családfői felelősség. „A családfő ilyen egyszerűen tanítsa reá háza népét” – olvasható a *Kis káté* elején. Ennek alapján feltehetjük a kérdést, hogy mi a keresztény „családfő” feladata. A lutheri válasz

egyértelmű: a felelős tanítás. A *Kis káté* szövege ugyanis egyértelművé teszi, hogy a család vezetőjének nemcsak a mindennapi létfenntartáshoz szükséges javakról való gondoskodás a feladata, hanem a tanítás tekintetében és lelki értelemben is kötelezettsége van a családtagok, a háznép felé. A *Kis káté* megtanít egyszerűen, érthetően, közösségben beszélni Istenről, a Biblia üzenetéről.

Közösségben az asztalnál. „Jézus számára is fontos volt az asztalközösség a tanítványával és általában minden emberrel. A farizeusok meg is botránkoztak azon, hogy a Mester egy asztalhoz ül a bűnösökkel (Lk 15,2). Szeretném, ha mi is beszélgető egyház, igazi asztalközösség tudnánk lenni” – fogalmazott a reformáció indulásának ötszázadik évfordulóján Fabiny Tamás evangélikus püspök. Igaz, hogy az idézett szövegben az asztalközösséggel kapcsolatban az elnök-püspök az ökumenikus úrvacsorai közösségre utalt, Luther szövege viszont a családi közösséget célozza, ugyanakkor nem szabad elmenünk amellett, hogy mindketten olyan közösségről beszélnek, amelyek alapvetőek az identitásunk szempontjából.

A lutheri asztalközösség a közvetlen beszélgetés helyszíne. Ahol a tanításon túl a kérdések szabad feltételére, a különböző vélemények megbeszélésére,

építő eszmecserére van lehetőség. Milyen jó lenne, ha családjaink asztalközösségének fókuszában nemcsak az ünnepi étkek állnának, hanem az Istenről, a lét kérdéseiről, a hitről, az egyházzal szóló beszélgetések is! Ha Luther *Kis kátéjének* fő üzenetét kellene meghatározni, akkor talán ma, 2019-ben éppen ez lenne az: Merjünk a családban Istenről beszélgetni, Bibliát értelmezni, merjük a kérdéseinket megvitatni! Merjünk mi is, családonként, beszélgető egyházzá válni!

Kérdésre választ! Az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem Valláspedagógia Tanszékének vezetője, Kodácsy-Simon Eszter az egyik egyetemi előadásában a *Kis káté* kérdéseit elemezte. „Mai életünk kérdéseire tudunk-e olyan egyszerű és világos válaszokat adni, mint amilyeneket Luther ad a *Kis kátében*?” – tette fel a kérdést. A valláspedagógia oldaláról többek között az emelte ki, hogy a jó kérdés olyan, „ami valódi kérdésszituációt teremt, ami nem oktat, hanem közösségre hív, ami mindig választ vár, ami a lényegre kérdez rá, ami nem elbizonytalanít, hanem bátorít. A Luther által megfogalmazott és a *Kis kátében* olvasható kérdések nagyon jó kérdések, mert a legbátrabb diákok teszik fel azt, hogy »mit jelent ez«, vagy »hogyan történik«” – mutatott rá a teológus.

Luther *Kis kátéja* valóban a kérdések-re, a dolgok mögött megbúvó tartalom-ra, a valódi értelmezésre épül. Arra, hogy törekedjünk rá, hogy értsük is azt, amit olvasunk, hiszen így tud épülni a személyes hitünk. Így tárulhat fel előttünk a *Kis káté* által a *Tízparancsolat*, a *Miatyánk*, a *Hísekegy* jelentése, de a keresztség, a gyónás vagy az úrvacsora értelme is, sőt mindezek által életünk kérdései is.

A *Kis káté* mint teológiánk „Twitter-magyarázata”. A teológiai szak kifejezések sokszor elidegenítik, a tanulmányok szakirodalmi hivatkozásai kiábrándítják az olvasót, ám a *Kis káté* tömör és érthető megfogalmazásai mintha éppen a 21. század kívánalmái szerint íródtak volna. A könyvecske megmutatja, hogy nemcsak a bölcs kérdésés, hanem a rövid válasz is megfelelő eszköz lehet arra, hogy a keresztyén tanítás lényegét másokhoz is eljuttassuk. Erről a reformátor úgy vallott, hogy fontosnak tartja a keresztyén tanításnak rövid, világos és egyszerű alakban történő megírását. Nem a bőbeszédűség, sokkal inkább az egyértelmű és világos beszéd a célravezető, erre törekedjünk.

Imádságok és szentírási igék. „Az imádság ne csak az ajkon, hanem a szívünk mélyén fakadjon” – fogalmazott egyszer Luther. A *Kis káté* megtanít az imádságra és arra, miként alkalmazzuk életünkre a bibliai igéket. A könyvecskében szentírási igék gyűjteményét találjuk ahhoz, hogy a mindennapokban eligazodjunk; a reggeli és esti, valamint az étkezési imádságok pedig bemutatják, hogy az Istennek való hálaadás egész életünket átszövheti. A közös napkezdő és -záró, valamint az érkező imádság – amelyeket Luther mindennapi gyakorlatnak ajánlott – felszabadíthat minket, és újra felfedeztetheti családi közösségünkkel az ima erejét.

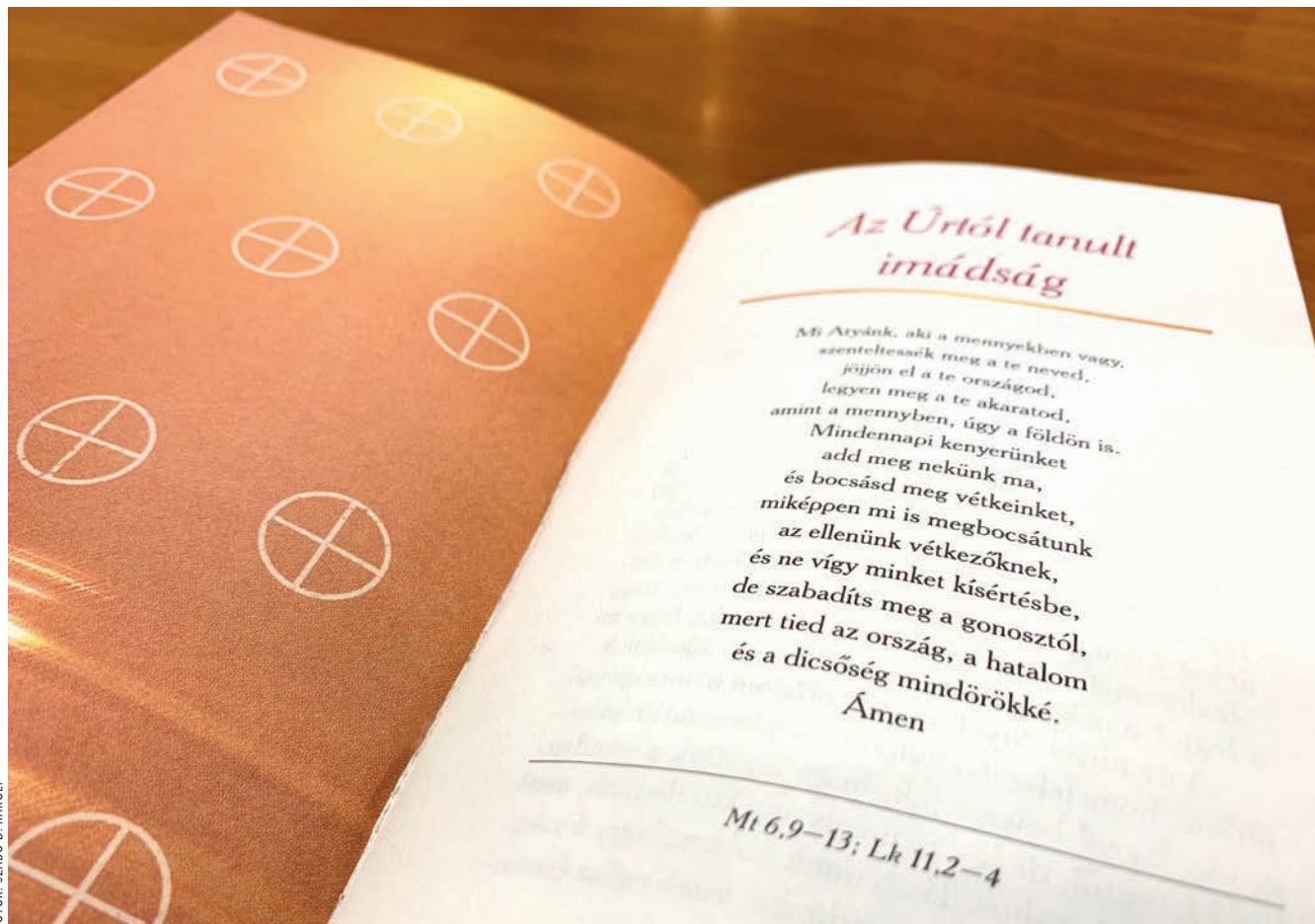
Ma, amikor sokszor kiszolgáltatottnak, magányosnak, kétségbeesettnek érezzük magunkat, különösen is fontos, hogy valódi önmagunkat keressük – ehhez legtisztábban a Szentírás és az imádság segít. Az ima erejéről Luther némileg provokatív, de annál lényegretörőbb felszólítását idézzük: „Tanulj meg Istenhez kiáltani, nem pedig önmagadban gubbasztani, lócán heverni, fejet csóválni, orrot lógatni, gondolkodva, töprengve önmagadat emészteni. Minek az örökös

síránkozás? Jaj nekem, elvesztem. Inkább rajta, lusta népség, térdre, föl a kezeket, szemeket az égre, elő egy zsoldárt, a *Miatyánkot* meg a panaszodat öntsd ki az Isten elé!”

Hitvallásos keresztyének lenni. Végezetül ne felejtsük el, hogy a *Kis káté* evangélikus hitvallásaink közé tartozik. A *hitvallás* latin megfelelője a *credo* (e szó jelentése „hiszek”), ebben pedig etimológiailag a *cor* („szív”) és *do* („adni”) szavak rejlenek. Vagyis amikor hiszek, akkor „a szívemet adom”. A *Kis kátéból* nemcsak egyházunk fő tanítását ismerhetjük meg, nemcsak a családi keresztyén közösség modelljét sajátíthatjuk el, hanem mindezek gyakorlásával hitvallásos keresztyénekké, szívünket Krisztusra helyező emberekké válhatunk.

Így valójában nem az a kérdés, hogy aktuális-e az idén négyszázkilencven éves lutheri szöveg, sokkal inkább az, hogy tudunk-e a hit kérdéseiben a magunk és családi közösségünk számára 2019-ben olyan frissek, egyértelműek, megszólító és lényegét látók lenni, mint ahogyan a *Kis káté* tud az lenni ma...

■ GALAMBOS ÁDÁM

Ártatlan szokások vagy veszélyforrások?

Szilveszteri-újévi babonákról keresztény szemmel

Noha sokan ma is gyakorolják az óév utolsó napjához és az újévhez kötődő szokásokat, okát adni valószínűleg kevesebben tudnák, hogy miért esznek lencsét vagy malacot az új év első óráiban, és miért „kell” kerülni a halat vagy a barmfit. De az is a feledés homályába merült, hogy a trombitálás valaha a rossz szellemek elűzését szolgálta. Keresztényként hogyan viszonyuljunk mindehhez? Ártatlan szokásokról van szó, vagy veszélyforrást jelentenek?

Az újévi szokások megtartásának alapját az a babona adja, hogy az év első napján történt események az új évben megfognak ismétlődni, sőt hatással lesznek az egész esztendőnkre. A babona szerint ezért érdemes csak olyan dolgokkal foglalkozni, amelyeknek a megismétlődését nem bánnánk.

Babonák és ami mögöttük van

Néhol még manapság is tartózkodnak újév napján bizonyos cselekedetektől: például nem szabad mosni, bármit kiadni a házból, dolgozni, és a veszekedés sem szerencsés. Míg sok helyen az újévkor fogyasztott hal elűszik a szerencsével, addig több víz menti településen a hal pikkelye gazdagságot ígér.

Az új év a 16. századig Magyarországon karácsonykor kezdődött. Nyelvünk megőrizte ennek az emlékét: a karácsonyt (nagy)karácsonynak, az újévet pedig kis-karácsonynak nevezték. Néhány szokást mindkét ünnepen gyakorolták, például az időjárásjóslásokat, az ajándékozást és az ismerősök köszöntését.

Voltak, illetve vannak azonban kifejezetten az óév utolsó napjával, illetve újévvel kapcsolatos szokások is: ma is fontos szerepet kap szilveszterkor a zajkeltés, amelynek alapvető célja a gonosz és az óév elűzése. A mai petárdázáshoz, tűzijátékozáshoz hasonlóan régen ostorcsattogatással keltettek zajt szilveszterkor, erdélyi falvakban erre még mindig van példa. Ennek a régi szokásnak is az a célja, hogy elűzzenek minden gonosz, ártó hatalmat

– mondta korábban Tátrai Zsuzsanna néprajzkutató az M1 televíziócsatornán. Egy újabb szokás szerint az év utolsó estéjén az ünneplők farsangi jelmezekhez hasonló ruhát öltenek. Szokás volt a fiúknak és a fiatal férfiaknak járni a házakat és köszöntőket mondani, énekelni, amiért jutalmul adományt kaptak.

Mit mond a Biblia?

A *Keresztyén bibliai lexikon* így definiálja a babonát: „Az az elképzelés, amely természetfeletti erőkkel ruház fel bizonyos tárgyakat, jelenségeket, cselekményeket. A babonában hívő ember varázslással, ti-

a bajor hiedelem, hogy szilveszteri álmunk beteljesedik, ha megszentelt tárgyat rejtünk a párnánk alá.

„Az Ószövetség egészen másképp mutatja be számunkra a babonás cselekedeteket, az amuletteket, bálványokat, varázslást, a jóslást, a halottidézést vagy a titokzatos szertartásokat. Hiszen Izrael népét az különbözteti meg a többitől, hogy nem a babonákban és »megelőző vagy háritó« cselekedetekben bízunk, hanem egyedül Istenben. Mégis felfedezhetünk némi »babonás hitet« Izraelben. Gondoljunk csak az Úr ládájára, amelynek jelenléte győzelemhez segít, vagy arra, hogy a jeruzsálemi templom pusztá léte mindentől megvéd, illetve hogy Saul halottidéző asszonyhoz fordult” – mondja Szlaukó Orsolya, a Ceglédi Evangélikus Egyházközség lelkésze.

A *Keresztyén bibliai lexikonban* olvashatjuk, hogy az Ószövetség szerint a leg súlyosabb ítélet, a halálbüntetés a varázslókat sújtja (2Móz 22,17). Ugyancsak ha-

Ölthet babonás színezetet a vallási gyakorlatban való vakhit is. Például ha „jóslásnak” vagy „horoszkópnak” tekintjük a bibliaolvasó Útmutató napi igéjét

tokzatos szertartásokkal, halottidézéssel igyekszik vélt vagy valóságos csapásokat elhárítani, a jövőt feltárni, a természetfeletti hatalmak jóindulatát elnyerni.” Ennek a meghatározásnak a fényében a lencsevés látszólag nem mondható varázslásnak, de ha úgy viszonyulunk hozzá, mint a gazdagság mágikus megteremtőjére, akkor rögtön a problémás kategóriába sorolható.

Kifejezetten veszélyesek azok a babonák, amelyek a kereszténységhez köthető tárgyakat használnak fel. Ilyen például az

lálbüntetés terhe mellett tiltja, hogy valaki halottidézőhöz és jövendőmondóhoz forduljon. „Az ilyen praktikákhoz folyamodó ember »paráznságot«, azaz szövetségsgésgét követ el (3Móz 19,31; 20,6).”

Kevesbé ismert viszont, hogy az Újszövetség világában is megtaláljuk a babonás elképzelések nyomait. „Jézus megjelenése a tengeren a tanítványokban babonás félelmet kelt (vö. Mt 14,26). Pált és Barnabást missziói útjuk során isteneknek nézik, és áldozatot akarnak nekik bemu-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

tatni (ApCsel 14,11kk; 28,6). Simon mágus pénzt kínál a Szentlélek birtoklásáért (ApCsel 8,18 kk). A Krisztusban való hit felszabadít a babonás félelem alól (1Jn 4,18). A nagykorú hit nem rabja a világ elemeinek (Kol 2,20 kk) – írja az említett lexikon. Pál apostol pedig a *Galatákhöz írt levelében* a bálványimádást, varázslást „a test gyengeségei” közé sorolja (5,20).

Keresztény válasz a babonára

Miként viszonyuljon tehát a keresztény ember például a gazdagságot ígérő lencse- és malacfogyasztás hiedelméhez? Ártalmas lehet az életünkre, hitünkre, ha megtartjuk ezeket a babonás hagyományokat?

Kovács Viktor ajkai evangélikus lelkész kérdésünkre a következőt válaszolta: „Életünk tele van szokásokkal. Vannak egészen egyedi, magunk által kialakított rendek, szokások, és vannak olyanok, amelyeket megtanulunk, hozunk a családból, a

kultúránkból vagy éppen az egyházból. A szokások és a velük járó rituálék segítenek bennünket abban, hogy megtaláljuk a helyünket a mindennapokban, identitásunk részei. Építők tudnak lenni egészen addig, amíg annak tekintjük őket, amik: szokásnak, hagyománynak, se többnek, se kevesebbnek. Ha ettől kevesebbre tartjuk őket, akkor ne is csináljuk, csak az időnket pazaroljuk vele, de nem profitálunk belőlük. Ha azonban többnek gondoljuk őket, mint amik, »varázsos«, »mágikus«, »vallásos« jegyekkel ruházzuk föl őket, amelyek – a hiedelem szerint – befolyást gyakorolnak életünkre és az előttünk álló esztendőre, akkor hagyjunk fel velük. Miért? Mert keresztény emberként hisszük és tapasztaljuk, hogy egyedül a mindenható Istenben bízhatunk. Nincs más, és nincs is másra szükség. Amúgy meg újévkor együnk nyugodtan lencsét füstölt sonkával! Én is nagyon szeretem.”

„Ölthet babonás színezetet a vallási gyakorlatban való vakhit is. Például ha

»jóslásnak« vagy »horoszkópnak« tekintjük a bibliaolvasó *Útmutató* napi igéjét” – ezt már Szlaukó lelkész is teszi hozzá.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen tanuló leendő lelkészek találkoznak a babonáság kérdéskörével is. „A teológia tudományán belül a rendszeres teológia foglalkozik a hittartalmakkal kapcsolatos kérdésekkel – tudjuk meg Szabóné Mátrai Marianna nyugalmazott lelkésztől, az egyetem gyakorlati intézetének korábbi vezetőjétől. – A lelkészképzésben sok kérdéssel kapcsolatban előkerül a babona, illetve a babonás hit témája, de természetesen nem külön kurzusként. Régebben működött az egyetemen egy néprajzi szeminárium is, amelyet Tátrai Zsuzsanna vezetett, ennek éppen az volt a célja, hogy a népszokások, a néphit pontos megismertetésével segítsen tisztáztatni a keresztény hit és a babonák területén. Arra a kérdésre, hogy mit tegyen a lelkész, ha babonás gyülekezeti tagokkal találkozik, nem szívesen adnék minden helyzetben alkalmazható, általános érvényű választ. Szükséges, hogy a lelkész meg tudja ítélni, mikor kell valakivel négy szemközt beszélgetni, vagy mikor lehet egy témát például bibliaórán megtárgyalni. Ha a babonás hit egy gyülekezetben észrevehetően és zavaróan van jelen, akkor mindenképp foglalkozni kell a témával. De sokkal fontosabb kitérni erre a kérdésre. Arra kellene jobban törekednünk, hogy hitünk valódi tartalmát minél világosabban lássa minél több gyülekezeti tag, és értelemszerűen azt is, hogy mi nem tartozik a keresztény hit tartalmai közé. Úgy vélem, a hittartalom tudatosítására – tehát nemcsak a babonákkal kapcsolatban, hanem sokkal szélesebb tartalommal – intenzívebben kellene törekednie egyházunknak. A »mit hiszünk?« kérdéssel való foglalkozás egyáltalán nem korlátozódhat a konfirmációs oktatásra. Szükség lenne mindenki számára érthető, ismeretterjesztő jellegű könyvekre, amelyek a hit tartalmát lennének hivatottak közvetíteni a gondolkodó és érdeklődő evangélikusoknak.”

Hitünk alapját nem adhatják tehát a babonás cselekvések, és nincs is szükségünk jövőnk és jó szerencsénk iránt „bebiztosításra”, hiszen keresztényként mindenkor Istenben bízhatunk, aki mindenható, és mindent megtehet sokkal bőszesebben, mint mi gondolnánk. Építsük őrá az életünket!

■ HARMATI DÓRA

Fél évezred kincsei

Történelemről mesélő gyülekezeti könyvtár Sopronban

A soproni evangélikusság mindig is igyekezett kincseit megőrizni, ápolni és gyarapítani. Az egyházközség múzeummal, levéltárral, illetve ösnyomtatványokat is őrző könyvtárral is büszkélkedhet. Ez utóbbinak a történetét mutatja be írásunkban a Soproni Evangélikus Egyházközség Gyűjteményeinek vezetője.

Sopronban mint korai reformációs központban nagyon korán megjelentek a protestáns szellemű könyvek. II. Lajos király egy inkvizíciós vizsgálatot követően 1524-ben eretnek könyveket égettetett a Fő téren. Néhány évtized múlva a városi lakosság nagy része és a városvezetés is áttért az új hitre.

A soproni lutheránusoknak nem kellett könyvtárat alapítaniuk a semmiből: a kollekció a középkori plébániai gyűjtemények világi és egyházi anyagából szervesen továbbfejlődött egyházi és polgári könyvtár, ez az egyik legnagyobb értéke. Folyamatosan gyarapodott többek között a Németországból tanulmányaik végeztével visszatért lelkészek, tanárok, diákok adományaiból. A 17. század közepén

a gyülekezet kialakította könyvtárának szervezeti kereteit. Ennek bizonyítéka a Soproni Evangélikus Múzeum kiállításában látható festményhármast. Az első képen Zuana Péter polgármester (1651–53, 1657–63) portréja látható „Inchoabat”, vagyis „Alapította” felirattal (*képünkön*), hiszen az ő anyagi és erkölcsi támogatásával jött létre a gyülekezet könyvtárának szervezett formája. Az ellenreformáció viharos éveiben nagy szükség volt egy lelkészre, aki ezt a könyvtárat egyben tartotta, továbbfejlesztette. Ő volt Lang Mátyás (1622–1682); az őt ábrázoló festményen az „Amplificabat”, vagyis „Fejlesztette” felirat olvasható. Különös lehet, hogy egy protestáns gyülekezet megfestette I. Lipót uralkodót, de ennek az az oka, hogy a

könyvtár megszervezése, fejlesztése az ő uralkodása alatt, „Hoc imperante” történt.

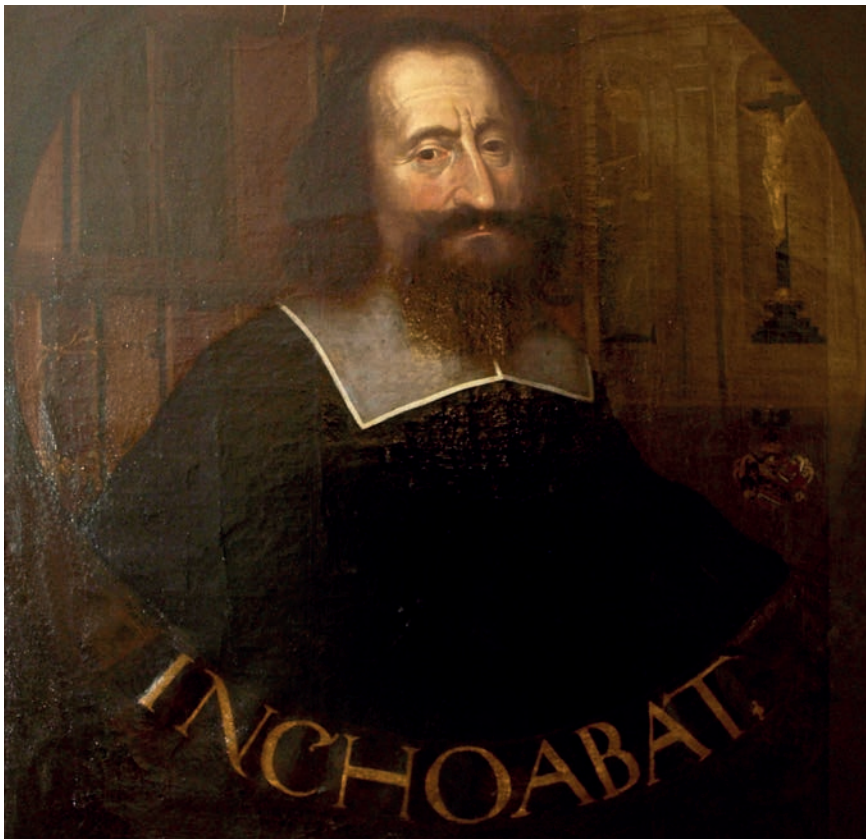
Az említett Lang Mátyás aktívan gyarapította saját és a gyülekezet könyvtárát egyaránt. Lichtenauer Katalint a halálos ágyán ő beszélte rá, hogy jelentősebb összeget hagyjon olyan könyvek vásárlására, amelyeket egy lelkész a saját fizetéséből nem engedhet meg magának. Az özevegy ötszáz aranyból Lang az 1644-ben megjelentetett *Concilia (Zsinatok)* című, harmincnolc kötetes munkát vásárolta meg. Az 1682-ben elhunyt lelkész a teljes könyvtárát a gyülekezetre hagyta.

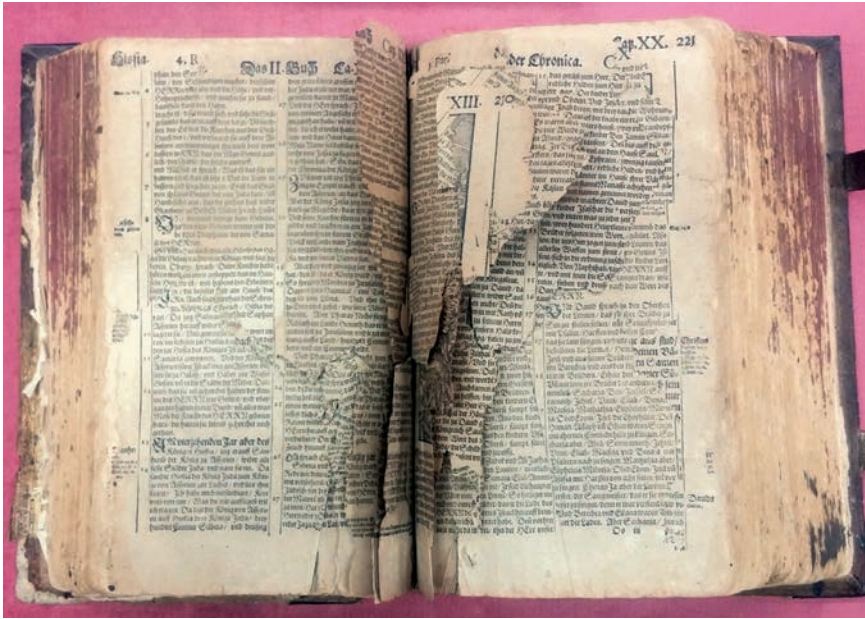
Lang Mátyás felesége, Rosina Paumgartner 1669-ben harminc forintot hagyományozott a könyvtárra. Az ebből az összegből vásárolt könyvekben olvasható a könyvtár neve: „Bibliotheca Evangelicae Semproniensium Ecclesiae”.

Támogatások külföldről is érkeztek, így például a Szent Mihály-templomban tárolt gyülekezeti könyvtár átalakítására 1666-ban tíz rajnai tallért küldött Rothenburg ob der Tauber bajorországi városka. Ott szolgált ugyanis száz évvel korábban Simon Gerengel lelkész, aki 1565-ben megalapította a soproni gyülekezetet. A pénzből megnagyobbították az ablakokat, rácsok felhelyezésével pedig gondoskodtak az értékes könyvek védelméről.

Az ellenreformáció idején, az 1674-es templomelvételek után a könyveket magánházakba, illetve az Eggenbergházba szállították, ahol királyi engedéllyel tartottak istentiszteleteket az evangélikusok.

A bécsi protestáns követek támogatásának is köszönhetően felépült a fa imaház, ez azonban az 1676-os soproni nagy tűzvészben megsemmisült. Megmenekült viszont, bár már tüzet fogott, több oldalon megégett az 1610-ben Wittenbergben megjelent Luther-Biblia (*a következő oldalon a felső képen*) az asztalkával együtt, amelyen feküdt; Andreas Pichler sekrestyésnek sikerült a sekrestyéből kimentenie, amint erről pontos feljegyzés olvasható a könyvben. (E Szentírást 1655-ben Thomas Löw tímár özvegye, Susanna Mock ajándékozta a gyülekezetnek.)

A templom hamarosan újjáépült, 1708-ban pedig külön helyiséget hoztak létre a paplakban a könyvek számára. Nagy változást jelentett a gyülekezeti könyvtár életében, hogy 1825-ben elkészült a soproni egyházközség által fenntartott líceum új épületszárnya (az iskola 1853-ban került a Dunántúli Egyházkerület fennhatósága alá), amely hosszú távú tárolási lehetőséget adott. A konvent határozata alapján 1825. december 26-án egyesítették a gyülekezeti és a líceumi könyvtárat azzal a céllal, hogy a tanulóifjúság és a tanárok számára is jól felszerelt, könnyen hozzáférhető kollektiót alakítsanak ki. A könyvtár állománya ekkor 10 750 kötetből állt. Nem minden kötetet adott át a gyülekezet az iskolának; a könyvek egy részét továbbra is megtartotta saját használatra.

Újabb nagyobb változás az egyesített könyvtár életében a második világháború után következett be. A teológiai tárgyi könyvek visszaadására az iskolák államosítását kimondó törvény elfogadása után – 1950. június 19-én – került sor, ahogyan a presbiteri jegyzőkönyvben olvasható: „A volt líceumi nagykönyvtár teológiai része visszakerült a gyülekezet tulajdonába.” A könyvtári állomány szétválasztásánál és a kötetek szállításánál felbecsülhetetlen értékű, szakszerű munkát végzett Pröhle Jenő, a líceum akkori igazgatója.

Az új gyülekezeti könyvtár számára nagy elismerés volt, hogy a Kulturális Minisztérium az Országos Széchényi Könyvtár javaslatára 1974. november 11-én muzeális értékű, védett gyűjteménnyé nyilvánította.

A soproni evangélikus gyűjteményeknek, így benne a könyvtárnak 2015 óta az

evangélikus gyülekezeti ház ad otthont; a fenntartó gyülekezet saját és pályázati forrásokból több jelentős fejlesztést hajtott végre, ezeknek köszönhetően szakszerűen tárolható, kezelhető a könyvtári állomány. Jelenleg az anyag mintegy hat-ezer kötetet tesz ki, köztük huszonhét ősnymotatvánnyal és több mint háromszáz Bibliával. A legrégebbi kötet egy kéziratos veronai Biblia 1394-ből.

A soproni evangélikusság mindig is igyekezett kincseit megőrizni, ápolni és gyarapítani. Jelenlegi feladatunk ezeket az értékeket bemutatni is, hisz a múltból táplálkozva, azt megismerve tudjuk a mát megélni. A hitoktatás során a fiatalok megismerhetik a gyülekezet múltját, a hagyományokat, és remélhetőleg hatni tudnak identitásuk kialakulására, ezt az evangé-

likus identitást a későbbiekben tovább is tudják adni.

A gyűjtemény természetesen nemcsak a gyülekezet, hanem mindenki számára nyitott. Rendezvényeinken jó látni, milyen sok gyerek és felnőtt nézi csodálkozva a már említett megégett Bibliát, tekint rá a könyvtár, a múzeum vagy a levéltár egy-egy értékes kötetére, műtárgyára vagy iratára (alsó képünkön német konfirmándusok). Nagy öröm számunkra, amikor bemutat-hatjuk, hogy a gyülekezet és Sopron története mennyire összefonódott, jelentős evangélikus személyek mennyire meghatározták a város történetét.

A könyv hozzánk ad, a gyülekezethez, az egyes emberhez egyaránt, alakít, jobbá tesz, elgondolkodtat. Ezek a könyvek ezt teszik évszázadok óta a soproni evangélikusokkal, de más érdeklődőkkel, látogatókkal is. Mesélnek a századokról, viszonytagságokról, egykor élt emberekről, rólunk. Mint egy szövet, amelyet évszázadokon át szöttek szorgos, óvó kezek. Mi szeretnénk továbbszöni eme régi, itt-ott kopott, de nekünk kedves textiliát.

A régi jog ismert egy furcsa szót, a „kéjbecsár” („pretium affectionis”) fogalmát. A *Pallas nagy lexikona* szerint: „Valamely dolognak nem gazdasági értéke, hanem valamely egyénre nézve különös okokból származó becse, például drága emlékek fűződnek hozzá.” Nos, nekünk ezt jelenti ez a könyvtár, emlékeket, évszázados tradíciót, különös becset. Féltve és szeretettel őrizzük gyülekezetünk elmúlt majd fél évezredének kincseit, és bízunk benne, hogy ezt még sokáig megtehetjük.

■ KRISCH ANDRÁS

FOTÓK: A SOPRONI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG GYŰJTEMÉNYÉNEK ARCHÍVUMÁBÓL

Nincs semmi újság

Mit tennél, ha a saját szemeddel látnál megtörténni egy csodát? Erre a kérdésre válaszol Örkény István a *Nincs semmi újság* című egypercesében, és válasza nem túl derűlátó. A novella szerint ugyanis a legtöbben az égvilágon semmit nem tennék másképpen csak azért, mert csoda történt a szemünk előtt.

Az abszurd történet szerint egyik delőtt a budapesti köztemetőben feltámad

– Mindig történik valami – legyintett a kisiparos. – De ahogy a német mondja: Selten kommt etwas Besseres nach.

– Ez van! – tette hozzá a taxisofer, és minthogy csak fuvar szeretett volna fogni, csalódottan visszasétált az autójához.”

Mivel érdelemes beszélgetésben nem lehetett része, Hajduska Mihályné ezek után szépen elköszönt, majd visszaszamászott a sírgödörbe.

érkezésére. Ami a négy eseményben közös – és a vízkereszt teológiai értelmét adja –, az az epifánia, vagyis Isten megjelenése.

Isten emberi testben jött a földre, és megjelent közöttünk. „Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember, ő egyedül képes segíteni nekünk, és születésében valóban eljött megváltó óránk, Krisztus születése minden ember számára elhozta az üdvösséget” – írja Dietrich Bonhoeffer a vízkeresztről. Ezen a számunkra sokszor jelentéktelennek tűnő januári napon tehát a legnagyobb csodáról emlékezünk meg: arról, hogy Isten emberi alakban jelent meg a földön. Mégis, talán a csoda nagysága és felfoghatatlansága miatt gyakran anélkül megyünk el mellette, hogy különösebben megérintene minket.

De nem csak mi, a 21. században élők, akiket olyan gyakran kárhoznak az érdektelenségünk miatt. Isten inkarnációjára már Jézus születésekor sem tudtak megfelelő választ adni az emberek: *Máté evangéliuma* szerint egyedül a napkeleti bölcsek – Lukács szerint a pásztorok – kutatták fel a betlehemi istállót, hogy személyesen tegyék tiszteletüket. A legtöbben a világon nem is tudtak róla, észre sem vették, hogy aznap valami megváltozott. A császár, a helytartó, a tanácsadók, a „nagy emberek” pedig, akik tudtak róla, nem vették a fáradságot, hogy utánajárjanak, mit jelent az, hogy megszületett a világ királya. Csak a saját hatalmukat féltették tőle, de a valódi csoda nem érintette meg őket.

Lehet, hogy ma is történnek ilyen csodák, amelyekről nem is tudunk? Mi is úgy vagyunk, hogy mindig történik ugyan valami, de említésre méltó ritkán? Nem tudnak róluk sokan, nem veszik észre sokan, de talán ettől lesz igazán értékes számunkra a felfedezés, hogy csoda történt velünk. A Krisztus-hit azoké, akik nyitott szemmel és nyitott szívvel járnak a világban. Nyitottan az istenire és nyitottan a másik emberre.

Bármikor találkozhatunk a földre jött Istennel, de a dolgunk után szaladva, gondolatainkba merülve vigyázzunk, a találkozásról nehogy csak annyit válasszunk: „Nincs semmi újság.”

■ KOVÁCS BARBARA

VÍZKERESZT: ÓLDMŰVEG A BLAK ERIC FESTVÉRTŐL (TÁJÉZI)

az 1848-ban meghalt Hajduska Mihályné született Nobel Stefánia. Beszédbe elegendik a járókelőkkel – pontosabban beszélgetne, ha lenne miről. A megszólítottak ugyanis nem tudnak mit mesélni a feltámadottnak, sőt úgy tűnik, a feltámadás ténye egyáltalán semmit nem jelent számukra.

„– Hát meséljenek már valamit! – nézett rájuk a föltámadott.

– Mit meséljünk? – mondta az öreg néni. – Nincs nekünk annyi mesélnivalónk.

– Nem történt a szabadságharc óta semmi?

Örkény tūpontosan ábrázolja az emberi közönyt és érdektelenséget: az ilyen emberek számára minden rendkívüli történés az életben csak egy múló fénycsóva. Ahogyan a novellát olvastam, arra gondoltam: nem megyünk-e el ugyanígy mi is a nagy csodák mellett?

Vízkeresztet az ősidőktől fogva ünnepelték a keresztények, régebbi, mint amilyen maga a karácsony. Mind a nyugati, mind a keleti egyházban a téli időszak legnagyobb ünnepének számított. Négy eseményre emlékeztek ekkor: Krisztus születésére, megkeresztelkedésére, a kánai mennyegzőre és a napkeleti bölcsek

Isten különleges úton vezetett

Beszélgetés Herzog Csabával hivatásról, könyvtárról, feladatokról

„Ebben a kötetben Herzog Csabának az Evangélikus Hittudományi Egyetemen végzett szolgálatát köszönik meg kollégái és barátai. A teológia szolgálatában töltött közel harminc esztendőhöz harminc gondolat gyűjtötték össze, melyekben »elrejtették« a köszöntéseket, köszöneteket” – olvasható a tavaly év végén nyugalomba vonult evangélikus lelkész-könyvtáros tiszteletére összeállított könyv borítóján. A kötetben a vele készült életútinterjú is helyet kapott, ennek szerkesztett, rövidített változatát adjuk most közre.

– **Miért döntött a lelkészi hivatás mellett?**

– Evangélikus szülők gyermeke vagyok két nővéremmel együtt. Hitben nevelkedtem fel, ez is mindenképpen belejárt abba, hogy lelkész legyek. Gyermekbibliakörbe, aztán ifjúsági körbe, istentiszteletre jártam. Belenőttem a budavári gyülekezetbe, amelynek a keresztelésem óta a mai napig tagja vagyok. Isten olyan különleges úton vezetett, hogy még a sorkatonai éveket is beleállította az ő akaratába, hogy ezen keresztül is megszólítson, és elhívjon a szolgálatára. A katonaság végén sokat töprengtem, hogy mit tegyek. A leszerelés előtt fél évvel az *Útmutatóban* idézett Habakuk 2,3-ban olvastam: a kijelentés már úton van, ha késik is, várj türelemmel. Valami lesz! – gondoltam. És akkor jött a felhívás: lehet jelentkezni a teológiára levelező tagozatra. Akkor ez az én utam! A vári lelkésszel – Madocsa Miklóssal, aki konfirmált is, és akít lelki atyámnak tekintek – beszéltem erről. Nagyon áldott három esztendő volt a teológia. Hálás vagyok Istennek, hogy nagynevű professzorokat is hallgathattam, tőlük is tanulhattam. Külön megemlítem Pröhle Károly, Nagy Gyula, Muntag Andor professzorokat. Rájuk nagy szeretettel és hálával emlékezem.

– **Hogyan indult a lelkészi szolgálata?**

– Eleinte úgy gondoltam, hogy a teológia elvégzése után gyülekezeti munkatársként a világi állásomat megtartva fogok szolgálni a gyülekezetben, de aztán úgy alakult, hogy munkanélkülivé lettem. Ez adta a végső lökést ahhoz, hogy ha már a levelező képzést elvégeztem, teljes értékű lelkészi oklevelet szerezzek. Az egyetem – akkor még akadémia – dékánja, Muntag Andor professzor segített, hogy a kiegészítő éveket el tudjam végezni úgy, hogy közben félállásban itt, a könyvtárban dolgozhassak 1991 őszétől.

Ez így volt egészen '96-ig. Ekkor végeztem, és Szebik Imre püspök úr szentelt lelkésszé. Továbbra is maradtam a könyvtárban, és a másik félállásban a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület lelkésze lehettem. Tizenöt és fél éven át végeztem a szolgálatomat, párhuzamosan az itteni munkával. Örömmel látom el a könyvtári szolgálatot azóta is Isten segítségével. Szüleimnek is hálás vagyok, hogy lehetővé tették, és feleségemnek is, aki tanulmányaim során is támogatott.

– Ha már említi, a feleségét igen különleges módon ismerte meg...

– Ez egy érdekes történet. A feleségem, Beáta édesanyja és az én édesanyám a háború előtt jó barátságban voltak. Ez a barátság annak idején Balatonfenyvesen kezdődött, ahol mindkét családnak volt nyaralója. Amikor Beáta édesanyja súlyos beteg lett, kérte, hogy Beáta keresse meg az édesanyját, akinek a férjezett neve Herzog Pálné. Beáta fellapozta a telefonkönyvet, amelyben volt öt-hat Herzog Pál. Az egyikre rábökött, és felhívta. Elsőre ráhibázott: az édesapám vette fel. Ez egy egészen különleges, csodálatos dolog volt. Ekkor feléledt a kapcsolat, és Beáta meglátogatta édesanyját. Akkor találkoztunk először, aztán egyre szorosabb lett a kapcsolat, majd '83-ban összeházasodtunk. Azóta is boldogan élünk együtt. Sokszor megtapasztaltuk, hogy milyen jó, ha az ember hasonló gondolkodású társat talál magának, olyat, akivel már félszavakból is megértik egymást.

– Mivel foglalkozott, ami miatt elsőre a levelező szakot választotta a teológián?

– Érettségi után szerettem volna Győrbe, a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolára menni, de nem vettek fel, úgyhogy autószerelő lettem. Több mint tíz évig dolgoztam a szakmában, majd termelési előadóként a Volánbusznál.

– Az egyetem után milyen egyházi feladatokat látott el?

– Nem sokkal az érettségi után már felkértek presbiteri szolgálatra. Ezt főleg a sorkatonaság után vállalhattam el. Mára már ötciklusnyi gyülekezeti presbiteri szolgálat van mögöttem, egyciklusnyi kihagyással. Érettségi előtt gyülekezeti iratterjesztést végeztem, aztán bekapcsolódtam az énekarunk, a Schütz kórus szolgálatába. Sokáig énekeltem ott. A legutóbbi választáson is újra megválasztottak presbiternek. Ezt a szolgálatot

bővebb tudással – lelkeszi végzettséggel – látom el. Egyes esetekben ennek köszönhetően többet is tudok segíteni a lelkész kollégáknak.

– Mi a feladatköre a könyvtárban?

– Kezdetől fogva – nem sokkal a könyvtár költözése után, '91-ben kerültem ide – a folyóiratokkal foglalkozom. Korábban a könyvtár teljes állománya az Üllői úti központi épületben volt. Az egyetemi könyvtári szolgálat az akkori egyetemi épületen belül egy kisebb irodában kapott helyet. Az volt a rendszer, hogy ebben az irodában kellett leadni a kölcsönzési igényeket, pár nap múlva a könyvtárosok kihozták az Üllői útról a könyveket, és itt át lehetett venni őket. Ekkoriban született meg az a határozat, hogy ide kell költöztetni az állományt, hogy a teológiának legyen saját könyvtára. Ennek hatására a teológiai anyagokat hozták ide, valamint a régi, úgynevezett „soproni állományt”, a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Karának könyvtárát, illetve a szeminárium könyvtárak állományát. Ez a mai napig itt van, ezekben is nagyon sok értékes anyag van. A költözéssel átkerült számos folyóirat is. Ezek kezdetben kisebb csomagokban voltak, letéve körben a fal mentén. Én kaptam a feladatot, hogy a folyóiratokat elrendezzem, és berendezem a raktárt. A folyóiratok is több költözést éltek át, míg végül a jelenlegi helyükre, tömör raktárba kerültek. Az állomány nyilvántartása, karbantartása folyamatos feladatot igényel. A kezdetektől fogva kezelem, segítem, irányítom azt a beszerzést, amire megbízást kapunk, különös tekintettel a teológiai folyóiratokra. Nagyon örülök ennek a munkának, mert sok minden kerülhetett a kezembe, sokat olvashattam. Aztán amikor anyagi nehézségek miatt szűkíteni kellett a beszerzést, több folyóiratot le kellett mondani. A folyóirat-állomány gondozása mellett jelentősebb feladatom az volt, hogy míg a kolléganők reggeltől délután négyig dolgoztak, én dél körül jöttem, és este hatig voltam itt. Így lehetett nyitva estig a könyvtár, és ez a mai napig így van.

– Milyen emlékezetes kihívásokkal kellett szembenéznie?

– A komolyabb kihívásokat például a beázások jelentették. A nyári felhőszakadások után sokszor úgy jöttünk be: „Na, vajon mi van, mi lesz itt?” Aztán kihívás volt, amikor egy-egy nagyobb ajándé-

kot kaptunk, például Roloff professzor [*Jürgen Roloff német újszövetségi teológiai professzor – a szerk.*] hagyatékát. Itt meg kell említenem még Jutta Hausmann professzor asszonyt [*az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének nyugalmazott tanszékvezetője – a szerk.*], akinek a jóvoltából több külföldi professzor hagyatékát is megkaptuk, más hagyatékokat pedig a Martin-Luther-Bundon [*Luther Márton Szövetség – a szerk.*] keresztül, ami nagyban gazdagíthatta a könyvtálmányunkat. Ezek mind teológiailag fontos és a képzést segítő dokumentumok voltak. Másik érdekesség, hogy amikor még a teológiára jártam, külföldi folyóiratot csak úgy lehetett megszerezni, hogy egy-egy professzor a külföldi kapcsolatai révén kérte meg a kintieket, hogy küldjék a folyóiratot. Az aztán a professzor nevére érkezett, és ő adta utóbb a könyvtárnak. Amikor aztán a professzorok nyugdíjba mentek, az általuk itt hagyott könyveket, folyóiratokat, amelyekre már nem volt szükségük, lehozták a könyvtárba. Ezekben rendszeresen bogarásztam, és mindig találtam külföldi folyóiratokat. Így azért többé-kevésbé kiegészülhetett az állományunk. Mindig örömmel figyelem, hogy milyen folyóiratok vannak, és adott esetben ha valamiből hiány van, akkor megpróbálom pótolni. Öröm számomra a folyóirat-állomány gyarapodása, és remélem, hogy ez majd később is rendben lesz. Hiszen én most év végével nyugdíjba megyek. Utódom biztosan ugyanilyen örömmel fogja segíteni a folyóirat-állomány alakulását.

– Van kedvenc könyve?

– Nehéz egy könyvtárosnak egyetlen könyvet megnevezni. Gyakran jártunk szüleimmel és később is a barátaimmal kirándulni. A természetet nagyon szerettem, és ezért került hozzám közel Fekete István munkássága. Sokat olvasgatom. Érdekes, hogy még érettségi előtt az irodalomtanárom megmosolygott ezért, de azóta Fekete István természetleíró munkássága a gimnáziumi tananyag kötelező része lett. Úgy látszik, ebben egy kicsit megelőztem a koromat. Őt nagyon szerettem. Még hitemben is sok erőt meríthettem az írásaiból.

– Tud-említeni olyan igeszakaszt, amely egész életén át elkíséri?

– Rengeteget tapasztal az ember az életben, a történelem rángatja ide-oda, és sok kellemetlenség terhelheti. Számomra különös értelmet kapott a Zsi-

dókhöz írt levélnek a végén olvasható ige: „Nem maradok el tőled, sem el nem hagyalak téged.” [Zsid 13,5] Számomra ennek az az üzenete, hogy Isten Jézus Krisztusban mindig, minden küzdelemben, minden nehéz helyzetben velem van, átsegít. Ő tud minden lépésemről. Ezt megtapasztalhattam életem során. Megsegített minden helyzetben, és nagy hálával vagyok, hogy mind ez idáig megsegített. Hiszem, hogy ezután is mellettem lesz, és vezetni fog, nem hagy el.

– Szabadidejében mivel foglalkozik a legszívesebben?

– Sok szabadidőm nincs, de mivel az egyháztörténet mindig is közel állt hozzám, a gyülekezetben a korábbi időszakban a gyülekezettörténeti munkacsoportot vezettem. Nagyon sokat foglalkoztam a gyülekezet történetével. A munkacsoport meg is jelentette a *Gyülekezettörténeti Füzetek* első kötetét. Ez a gyülekezet első három lelkészének szolgálatát öleli fel, kiemelten az elsőnek, Bauhofer János Györgynek a munkásságát. A gyülekezet-történet, egyháztörténet tulajdonképpen hobbi számomra. Különösen egyházunk 20. századi története érdekel, hiszen nagy részben abban a században éltem, sok mindent nem értettem gyermekfej-

jel, és egyre-másra világosodnak meg dolgok. Már említettem fébés szolgálatomat, 1996-tól 2000-ig Túrmezei Erzsébet testvérral [*diakonissza költőné, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesületnek az 1990-es újrindulás utáni első főnökszónya – a szerk.*] is együtt dolgozhattam. Halála után engem bíztak meg hagyatéknak rendezésével, feldolgozásával. Születésének centenáriuma szerettük volna kiadni a teljes életművét, öt kötet jelent meg: három a saját verseit tartalmazza, egy a műfordításait, egy pedig a prózai írásokat. Ezt a munkacsoportot a Fébében én vezettem. Azután még egy feladatom volt-van, ami az Üllői úti könyvtárhoz kapcsolódik, ahol délelőttként dolgozom. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára született meg az a terv, hogy föl kell építeni egy magyar evangélikus bibliográfiát, egy digitális tárat. Az én feladatom a folyóiratok feldolgozása lett. Most már eljutottam oda, hogy a *Lelkipásztor* folyóiratot a kezdetektől, 1924-től napjainkig teljesen feldolgoztam. Ezek a cikkek a *Magyar evangélikus bibliográfiában* megtalálhatók. Ez azért fontos, mert eddig sem repertórium, sem éves tartalomjegyzéke nem volt a *Lelkipásztornak*, tehát ha valamit

keresett az ember, akkor egy csomó kötetet végig kellett néznie. Most azonban a bibliográfiából tárgyszóra, szerzőre, igehelyre lehet keresni. Nem sokaknak adatik meg, hogy ilyen hosszú időszak történéseit folyamatában végigolvashassa. Szép feladat, nagy élmény is volt történelmi időket végignézni. De más folyóiratokat is, a *Theologiai Szemlét* például, illetve más rangos evangélikus folyóiratot is én vittem fel a bibliográfiába.

– Végezetül mik a tervei a nyugdíjas évekre?

– A mai napig a hó első vasárnapján istentiszteletet tartok a Sarepta Budai Evangélikus Szeretetotthonban, illetve a Fébé-anyaházban. Örömmel végzem ezt a szolgálatot. A gyülekezettörténeti munkában is még sok-sok mindent szeretnék. Jobban elmélyülni benne, kutatni, hogy egy teljes forrásanyagként használható gyülekezettörténeti anyag összeálljon. Olyanokkal tudok együtt dolgozni, mint Czenthe Miklós, a levéltárunk vezetője, aki most a gyülekezettörténeti munkacsoport vezetője. Jövőre még félállásban az Üllői úti könyvtárban fogok dolgozni. Ott még sok feladat vár. És a gyülekezeti dolgokat is tovább fogom végezni.

■ SLEZÁK BENCE

Herzog Csaba a munkatársai körében

FOTÓK A KÖTETBŐL

Egymás értékeiből is gazdagodnak

Evangelikus mindennapok a Völgységben

Nemzetiségi, felekezeti tekintetben változatos környezetben működik a Bonyhád-Hidas-Kismányoki Evangélikus Egyházközség. Parókus lelkésze Aradi András, a Tolna-Baranyai Egyházmegye esperese. Egy havas, téli napon látogattuk meg a Völgység fővárosát, hogy az esperest, illetve György Ferenc egyházközségi felügyelőt a gyülekezet sajátos színeiről, a közösségépítésről, a drámaian sűrű múltjáról, a jövő reményeiről és az elmaradhatatlan hálaadásról kérdezzük.

Nézzünk először is a térképre, hol van a Tolna-Baranyai Egyházmegye esperesének szolgálati területe. Bonyhád mellett először is Hidas el látása tartozik a feladatai közé. Korábban Krähling Dániel látta el Mucsfát, Mekényest, de ezek azóta át lettek szervezve. Viszont Bátaapáti, Alsónána és Kismányok is Aradi Andráséhoz tartozik. Tehát – a bony-

hádval együtt – három gyülekezetben van istentisztelet minden vasárnap. A két szórvány, Alsónána, Bátaapáti közül már csak az előbbin van istentisztelet havonta. Ez négy alkalom, amelyhez Aradi András segítségét, beosztott lelkészt is kapott.

Az adatok nem okoznak meglepetést, sajnos itt is megfigyelhető, hogy a szórványokban már csak néhány ember van,

Alsónánán a kitelepítés miatt alig maradtak evangélikusok... Akik még vannak, hűen ápolják hitüket. A fogyás Kismányokon is érezhető, de harmincválhány egyházfenntartó jelenleg is van. Hidason tíz-húsz fő vesz részt az istentiszteleten a száznál kevesebb egyházfenntartóból. Bonyhádon pedig a mintegy háromszázötven fenntartóból negyven-ötven főre számíthat a lelkész vasárnaponként.

A cél, amelyet Aradi András kitűzött, Istennek hála, megvalósulni látszik: az idősebb korosztály mellett a fiatalokat is meg tudta szólítani, tehát nem előregedő közösségről van szó. A középgeneráció bevonása is kulcsfontosságú, őket családokként is megszólítják.

Charis és kórustalálkozó

Lelkesszé szentelése óta a Pécs–Dombóvár–Bonyhád-háromszög az otthona Aradi Andrásnak, illetve családjának. Hamar belekóstolhatott a szórványlelkézési munkába, az építkezésbe, a gyülekezet infrastrukturális gyarapításának feladataiba is, de a kaposzekcsői idők otthonának létesítését is végigkísérhette. Több mint huszonnégy éve szolgál a Tolna-Baranyai Egyházmegyében; megtiszteltetésnek érzi, hogy három éve az esperese is. 2008 augusztusa óta Bonyhád a szolgálati helye. Előtte Pécssett volt segédlelkész, majd Dombóvár következett, ahol tizenkét évet töltött.

„A mai napig jó viszonyban vagyok a régebbi gyülekezeteimmel, tartjuk a kapcsolatot, de Isten kezét látom abban, hogy tizenkét év után új gyülekezetbe kerülhettem. Kopf András akkori másodlelkésként váltottam, és hálával fogadtam a bonyhádi hívást” – mondja. Arról, hogy milyen helyzet fogadta, így mesél: „Amikor idekerültem, Dani bácsi (Krähling Dániel, a korábbi esperes – a szerk.) még aktív lelkésként szolgált. Nagycsaládosként, négy gyermekkel érkezünk; ő azonnal kiköltözött a parókiáról, és édesanyjától örökölt lakásába ment át – ismétlem, aktív lelkésként mondott le a parókiáról a javunkra! Itt nagyon szervezett, szépen épített közösség és infrastrukturális körülmények fogadtak. Felújított bonyhádi templom és hidasi templomtorony, szép fejlesztések, kismányoki ifjúsági ház... Tehát egy folyamatba érkeztem, és ezt próbáljuk azóta is a lehetőségekhez mérten továbbvinni. Így sikerült Bonyhádon a gyülekezeti házat és a hidasi templomot is felújítani.”

Nagy adomány az esperes komolyzenei talentuma s persze a könnyűzene iránti szeretete, emlékezzünk a Promise zenekarra! A családok hívogatásának egyik eszközeként többekkel együtt kórust alapítottak, amelyben szervezőként felesége is részt vállalt. Tíz éve énekel ez a kis közösség: a Charis kamarakórus a város zenei életére is hatással volt. Ünnepekkor kórustalálkozó hoz új színt a város és a gyülekezetek életébe.

A középkorú csapat apránként a gyülekezet kemény magja lett, a gyermekek is közösséggé váltak. „A fiatalok sokszor jönnek ötletekkel, elképzelésekkel, hogy csináljuk meg együtt. Egy példa: Antal Bálint javasolta, hogy alakítsunk

zenekart Györffy Lajossal és másokkal. Ez lett a Gábel zenekar 2008 tájékán. Koncertekkel, CD-kel szolgáltunk, így olyanokat is sikerült bevonnunk a gyülekezeti közösségbe, akik nem zenéltek, de segítettek.”

Történelmi viharok után

A gyülekezet elsőrendű jellemzőjét, speciális színét a sváb gyökerek adják. „A mai napig havonta van német istentisztelet, noha én nem tudok németül – nevet András. – Mégis megválasztottak. Mára már azért sok minden rám ragadt, felolvasok, énekelünk, imádkozom...” A német istentiszteleteket a nyugdíjazása óta is Krähling Dániel látja el. Sajnos az ezeken részt vevő hívek száma is fogyatkozik.

A reformáció indulása ötszázadik évfordulójának évében Bonyhádon rendezték a bajor–magyar testvérkapcsolati találkozót, ebben az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának bonyhádi kötődésű vezetője, Cselovszkyné dr. Tarr Klára játszott nagy szerepet. A Völgység reformációi értékeinek bemutatása óriási sikert aratott, a helyi német kultúrából kapott ízelítő örök emléke a bajor vendégeknek. A néptáncsoportokat nézve azt mondták: otthon érzik magukat...

Az összetartó közösség a németeknek a 20. század embert, családot, gyülekezetet tépázó viharaival való szembenézését is segíti – nem hallgathatjuk el ugyanis azt sem, hogy ezek a viharok a mai napig fájó sebeket ejtettek. Szülőföldjükről elűzésre ítélt németek és

szintén kitelepített bukovinai székelyek találkoztak e kis szegletében az országban. De miként is kerültek az utóbbiak a Tolna megyei Völgységbe?

Nos, a mai Románia északkeleti részén fekvő Bukovina öt székely falujának lakói távol éltek őseik földjétől, a tömbmagyarság lakta területektől, megnövekedett lélekszámuk miatt is kedvezőtlen körülmények között, ráadásul erősödő magyarellenesség közepette. Ezért telepítette e falvak lakóit 1941-ben az akkori magyar kormány az Alföldre, a Duna–Tisza közének déli részére, Bácskába. 1944 októberében azonban a front elől innen menekülniük kellett; végül 1945 márciusában telepítették őket Tolna, Baranya és Bács-Kiskun megyébe; a legtöbben a Völgységbe kerültek. Itt a Németországba való

kitelepítésre ítélt, de még ott élő svábok házaiba kellett beköltözniük. De érkeztek a Felvidékről kitelepített magyarok is.

A történetek feldolgozása a mába érő, nem kis lelki feladat. Sok tag van a gyülekezetben, akik maig megállnak egykori házuk előtt, ahol felnőttek, ahonnan elűzték őket. Ellenpélda is akad: van olyan, aki úgy találta meg a feloldást, hogy bukovinai székelyhez ment feleségül.

Ma is érezhető ezeknek az embert próbáló időknek a következménye: itt természetes a nyelvek, felekezetek, kultúrák, hagyományok változatossága. A lejátszódott drámákat pedig Aradi András erős kisugárzású hitével, végtelen nyugalomával, harmóniájával, minden gesztusából áradó türelmével és derűjével nagy tapintattal kezeli. ►

Érdekes, hogy a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület is aktív szolgálatot látott el a városban 1928-tól. Kegyességük például a baptisták által „elszipantott” evangélikusok elvándorlását is egy csapásra megállította. „A szerzetesrendek feloszlata után menniük kellett, de a mai napig emlegetik a diakonisszákat! – mondja az esperes. – Őrzünk tárgyakat is, illetve amikor a hetvenes években a gyülekezet eladta a régi parókiáját, az új épület felhúzásához a Fébé imaházának tégláit használták fel. A falakban is tovább él a szellemiség. Nem is beszélve az énekeskönyvekben máig őrzött, a testvérek által kézzel festett ígés lapokról. Azt is tudják, hogy melyiket melyik testvér rajzolta.”

Bukovinai gyökerű katolikusból evangélikus

A gyülekezet épülését György Ferenc felügyelőként 2018 tavasza óta segíti. Története, mondjuk úgy, atipikus, és sokat elárul mind róla, mind a közösségről, ökumenéről, nyitottságról, Isten ügyének mindenek felett való, lélekkel áthatott szolgálatáról. Két ciklust már jegyzőként vitt végig a gyülekezetben, így a teendők sora ismert volt előtte.

„Nagy megtiszteltetés, hogy ilyen fontos feladatot láthatok el – meséli, majd meglepő választ ad az evangélikus gyökereire vonatkozó kérdésre. – 1992-ben kezdtem el tanítani itt, a bonyhádi evangélikus gimnáziumban, akkor került vissza az iskola az egyházhoz. Itt ismerkedtem meg leendő feleségemmel, gyermekeim édesanyjával. A Völgység sajátos világáról tudni kell, hogy az evangélikus felekezetet meghonosító sváb népesség jó részét kitelepítették, helyükre pedig katolikus bukovinai székelyeket telepítettek. Én is ennek a népcsoportnak a tagja vagyok. Történt, hogy evangélikus anyósom nyolcvankét éves korában el távozott, s mikor pakoltuk a holmijait, a kezembe került egy énekeskönyv, benne családtagok neveivel. Korábban párszor elvittem őt az istentiszteletre, de katolikus lévén nemigen maradtam ott. Aznap, amikor az énekeskönyv a kezembe került, úgy éreztem: ennek bizony el kellene jutnia még az evangélikus templomba. Sokat beszélgettem Krähling Dániel akkori esperes úrral, ő ajánlotta fel, hogy elvezet a konfirmációig. Ez egy karácsonykor meg is történt, azóta teljes értékű gyülekezeti tag vagyok, később presbiter let-

tem. Nagyon nagy öröm volt hazaérni így egy gyülekezetbe!”

Személyében tehát – többedmagával a gyülekezetben – két népcsoport találkozik, és gazdagítja egymást értékeivel. Hogy György Ferencet mi ragadta meg az evangélikus felekezetben? A válasz azonnal érkezik: „A közvetlen Jézus-kapcsolat! Az igehirdetésekben a lelkész segít megérteni a jézusi tanítást, de nem szabályokat ír elő. Engedi, hogy bejárjam a hitem útját, és megélelem a krisztusi igazságokat. A sok beszélgetési lehetőség is vonzó. Ennek kiteljesedése, a hétköznapi alkalmak sokasága nagyon fontos mindannyiunknak.”

Meghatottan beszél arról, hogy konfirmációja óta élhet az úrvacsorával. Még pedagógus-továbbképzést is végzett az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, hogy mélyebben megértse új lelki otthonának tanításait. Krähling Dánielt lelki atyjaként, „kedves nagypapaként” említi, derűjét, kisugárzását csodálattal nézi. Aradi András esperesről így vall: „Nagy-

szerű ember! Nagyon nagy szerencsénk van vele. Több nyelven is szól hozzánk. A Biblia és az igehirdetések nyelve mellett a zene és a családi példaadás szeretetnyelvéen is. Hitoktatóként is kiváló. Esperesként az egész tájegységet – a Völgységet, Hegyhátat – összekovácsoolja.”

A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium Atlétikai Centruma remek terepet kínál a déli egyházkerületi találkozónak, ezt is kiemeli felügyelő, amint az egyházmegyei családi nap közösségépítő szerepére is rámutat. A gimnázium „saját lelki életet él” – említi mind Aradi András, mind a felügyelő. Az iskolalelkészi szolgálatot Makán Hargita látja el, és persze hitoktatók is dolgoznak. A hitoktatás átvevődött az iskolába a gyülekezetből – ennek a helyzetnek az előnyei és hátrányai nem csak Bonyhádon figyelhetők meg. De az ifjúság megszólítását elsőrendű feladatként határozzák meg. Olvasóink is emlékezhetnek a televízióban 2017-ben sugárzott, *Re: formáció – Megújuló világ* című műveltségi

és vallástörténeti vetélkedőre, amelynek országos második helyezetteje – a vidéki gimnáziumok között pedig az első – a Petőfi-gimnázium csapata volt. Lelkesedésük és felkészültségük sokat elmond a pedagógusok és a lelkészek munkájáról.

Jézus útmutatása szerint

A ciklus kezdetén vajon milyen tervekkel vág neki a felügyelő a hatéves periódusnak? „Szeretnék minél többeket bevonni a gyülekezeti munkába, kinek-kinek konkrét feladata és felelőssége legyen. Szerencsénk van a presbitériummal, sok különböző terület képviselői vannak benne, és a tagok életkori megoszlása is rendben van, fiatalok, középkorúak is bekerültek a választásokon. Tapasztalatukkal az idősebbek is jelen vannak, így múlt, jelen, jövő együtt van személyükben.”

A felügyelő két gyermeke már felnőtt, természetesen itt konfirmáltak a gyülekezetben. A közösség hazavárja a most egyetemre járó fiataljait is.

Nagy kérdés, hogy napjainkban mi a szerepe és üzenete a világ felé ennek a szép hagyományú gyülekezetnek. „Az erkölcsi normák a meghatározók az élet minden területén. Ha ezt tudja képviselni, ha Jézus útmutatása szerint tud élni az egyház, akkor megmutatjuk a világnak, hogy meg lehet lelni a helyes utat. Még ha lekeveredik is róla időnként az ember vagy a közösség, vissza lehet találni” – mondja a felügyelő. Mélységesen szereti és forgatja a Bibliáját: legkedvesebb bibliai könyveként *Jób könyvét* említi, amely

az egyszerű ember nyelvén hordoz örök érvényű tanításokat. Az *Újszövetségből* pedig *János evangéliuma* a vezérfonala.

Otthonná tenni a közösséget

Miért hálás leginkább az esperes az elmúlt évtizedben? Aradi András először azt említi: ennek a közösségnek ő nem egyszerűen vezetője, hanem alapvetően tagja. Ez fontos. Családjával – gyógytornász lányával, Rebekával és három gimnazista lányával: Sárával, Eszterrel és Annával – együtt így érzi, éli meg ittlétét. Az esperes különben már nagypapa, Izlandon élő nagylányáéknál

közel egyéves az unoka. Akit persze itt kereszteltek... „Nem arról van szó, hogy én mint esperes-lelkész adok, hanem hogy milyen sokat kapok én és a családom ettől a közösségtől.”

Hálás az esperes a Petőfi-gimnázium létéért is. Egyházunk minden intézménye missziói terep is, ám az ezekben végzett munka nem egyszerű. A pedagógusok, a diákok és a szülei itt találkoznak az evangélikus értékrenddel, tárt karokkal várja őket az evangélikus gyülekezet – s szép, ha a heti reggeli áhítaton a katolikus gyerekek keresztet vetnek, mert felszabadultan élnek meg a hitüket.

Az esperest jelenleg Barcsik Zoltán beosztott lelkész segíti, illetve Schaller Bernadett váraljai lelkész, aki hitoktatóként dolgozik az iskolában.

Végül a családi istentiszteletekre terelődik a szó. A gyülekezetépítés egyik sarokköve ez! A német istentiszteletek vasárnapján, havonta egyszer délutánra is szerveznek alkalmat, s ezekre szép számban jönnek a hívek. Húsvét hajnalán például hatvanan is, élén a középkorostálya. „Szeretnék az otthonukká tenni ezt a közösséget” – mondja Aradi András.

Hálás azért is, hogy Bonyhád követeiből építeni jelenleg nem kell, a tavaly felállt presbitérium a jövő prioritását a gyülekezetépítésben fogalmazta meg. Látva őt, közvetlen munkatársát, György Ferenc felügyelőt és persze Andorka Gábor gimnáziumigazgatót, biztónak látszik a jövő. Isten megáldja elhivatott szolgálóinak munkálkodását.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Jegyzetlapok

Istent és embert szeretni. Zsidók és keresztények, valamint egy muszlim orvos gyűjtötták meg együtt hanuka gyertyáit Gyöngyösön. „A fények ünnepén” a zsidóság a Makkabeusok szíriai görögök feletti győzelmére (Kr. e. 165), a jeruzsálemi szentély megtisztítására és újraavatására, valamint a nyolc napon át égő mécses csodájára emlékezik.

Weisz Péter, a helyi hitközség elnöke, aki a gyöngyösi kórház igazgatója, évek óta azon fáradozik, hogy legyen béke, megértés a vallások és azok képviselői között. A huszonhét éve hazánkban élő, aleppói születésű, muszlim hitű szír orvos is békét kívánt mindenkinek.

A zsúfolásig megtelt teremben elmondtam: ez az ünnep azt is jelenti, hogy Isten el akarja foglalni és szeretné megtisztítani szívünk „szentélyét”, az el nem fogyó olaj pedig az ő jelenlétének, szeretetének jelképe. A vallások és felekezetek történetének sötét, vállalhatatlan része is van. Ezen az estén Gyöngyösön a gyógyulást élhettük át. Legyen közös nevező az Isten és az emberek iránti tisztelet, szeretet és szolgálat! A keresztények pedig sugározzák a Jézus Messiástól kapott világosságot környezetükre!

Bibliát a börtönbe. Jánosa Attila, a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet evangélikus lelkésze azzal a kéréssel keresett meg, hogy segítsék

idegen nyelvű Bibliákat és más építő irodalmat szerezni a külföldi fogvatartottak számára. A Facebook-oldalamra feltett kérésre meglepően sokfelől érkeztek felajánlások. Angol, német, orosz, szlovák, arab, cigány (lovári) nyelvre lefordított Szentírásokat kaptunk Szerbiából, Szlovákiából, különböző hazai településekről.

Személyesen adhattam át az ajándékot a győri intézetben. A Bibliák a börtön könyvtárába kerülnek, hogy többen is olvashassák. Adjon Isten erőt a munkához, szolgálathoz lelkésznek, parancsnoknak, munkatársaknak! Könyörüljön a fogvatartottakon, az áldozataikon, azokon, akiket megsértettek, megraboltak.

Minden embernek. Az Isten Fia az elveszettekért, a bűnösökért jött. Ennek igazságát és erejét éltük át szenteste délelőttjén a Gyorskocsi utcai büntetés-végrehajtási intézetben is. Falakon, rácson, örökon át megérkezik az Úr Jézus, és Lélek által szól a foglyokhoz. Ilyenkor megáll az amúgy is lassan folyó idő, elcsendesül a sok felkavarodott lélek, és megszólal az örök ige: „...megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek.” (Tit 2,11) Minden embernek: a szolgáló énekkar tagjainak, a lelkésznek, a börtönlakóknak, a parancsnoknak, a falakon kívül élő bűnösöknek.

Soha nem értettem a kettős predestináció tanítóit, azokat, akik azon morfondíroznak, hogy Isten eleve elrendelt egyeseiket a kárhozatra, másokat az üdvösségre. Ha valami, akkor az erről való töprengés nem az ember kompetenciája, lehetősége. Ez isteni jogosultság, számunkra tiltott terület. Nekünk az a dolgunk, hogy hirdessük az evangéliumot minden népnek, minden embernek – a többit bízunk arra, akinek egyedül van hatalma és szíve lelki halottakat feltámasztani. Az Atya annak a Fiúnak adta át az ítélet jogát, aki meghalt az emberért, az egyházért, a világért. Úgy szerette a világot, hogy abba belehalt (Jn 3,16).

A Gyorskocsi utcai börtön kápolnájában (*képeinken*) eltűnt a határ Isten és ember, ember és ember között. A Lélek kiáradt, szólt az ige, a tanúságtétel, és a különböző nemzetiségű, felekezeti, különféle utakat megjárta nők és férfiak együtt dicsőítették Istent. Mert megjelent az Isten üdvözítő, szabadító, megváltó, megtartó kegyelme, jósága minden embernek. Halleluja!

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Mindig Isten adja a távlatot

Díszpolgár lett a Szarka lelkész házaspár

Szarka Istvánt, a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye esperesét, a Bakonycsérnyei Evangélikus Egyházközség lelkészét és Szarka Évát, az egyházközség másodlelkészét húszéves közösségépítő munkájuk elismeréséül a település díszpolgáraivá választották. Számos közösségi életet javító projekt fűződik nevükhöz, amelyek önmagukban is elismerésre méltók lehetnének, de opus propriumuk – elsődleges munkájuk – mégis az, hogy a Dunántúl legnagyobb vidéki evangélikus gyülekezetét lelkipásztori bölcsességgel vezessék, a híveket hitükben erősítsék, életük örömeiben kísérjék őket, és bánatukban lelki segítséget nyújtsanak nekik. A kitüntetés átadásakor Turi Balázs, a nagyközség polgármestere úgy fogalmazott: „Amióta az esperes is tagja az önkormányzati képviselő-testületnek, megváltozott az ülések légköre.”

– Esperes úr, emlékszel-e arra, hogy húsz évvel ezelőtt, amikor Bence Imréék után Bakonycsérnyére kerültetek, milyen fákról és gyökerekről meséltél nekem?

– Jó lenne, ha pontosan emlékeznék rá, szeretem a fák képét használni, de hogy melyik kedvencemet említettem, azt csak gyanítom. Talán éppen Pilinszky János *Harmadnapon-jából* idézhettem, a ravensbrücki fákról azt a sort, hogy: „És megérik a fényt a gyökerek...” ▶

– Jól emlékszel. Hadd kérdezzem: hát ide engedtetek a gyökereiteket? Mik voltak a megkapaszkodás nehézségei, s milyen örömök segítettek a kötődéseketek?

– Ami erőt adott, az a gyülekezet szeretete, s ezt változatlan formában érezzük ma is. Az első pillanattól éreztük az odaadó szeretetüket, bizalmukat, s azt kell mondanom, hogy ez töretlen. Ami nehézséget okozott, hogy Éva szülei mintegy három és fél órányi autóútnyira laknak Barcson, s az én szüleim is másfél-két órányira laktak a Rábaközben – akkoriban még az utak állapota is más volt –, s a gyerekek nevelése úgy, hogy Éva is lelkész, olykor komoly szervezési kihívások elé állított minket. A hétvégék, nagy ünnepek szolgálatai különösen is igényelték a segítő „felvigyázókat”. Nem véletlenül mondták gyerekeink köszöntésükben, hogy nekik „nagyon sok nagypapájuk és nagymamájuk volt itt Csernyén”. Az ebbéli nehézségekből nagyon sokat átvállaltak, s tényleg megéltük az igét: „Egymás terhét hordozzátok...” [Gal 6,2] Éltük az evangéliumot, sokat tanultunk tőlük, s reménysegem szerint ők is tőlünk.

– A sorsközösség tudatos vállalása mindig emel. A Bibliában gyakran találkozunk az Úr és övéi kapcsolatának megértéséhez a házasság képével, amelynek koronája a hűség. Ti eddig hűségesen helyálltatok hivatásotokban, pedig számos terhet vállaltatok fel: több gyülekezet gondját-baját, aztán 2006-tól az esperességgel járó hivatali teendőket, sok más közegházi funkció mellett. Ha ketten vagytok is, nem sok ez egy kicsit?

– De, határozottan állítom, hogy igen, s ahogyan átléptem az ötvenedik évemet, éreztem, hogy lassítanom kell, hogy át kell szerveznem az életemet, más struktúrában kell folytatnom a munkámat. Többek között ezért is léptem vissza egyet a zsinati szolgálatomból, ahol egy cikluson át zsinati lelkészi alelnök voltam. Most eróm, időm jelentős részét inkább ide szánom, a gyülekezeti munkára, a családomra. Ebben persze segítséget ad az évtizedek alatt megszerzett rutin, de mindent nem lehet reflexszerűen, rutintól csinálni – az ígéhirdetést főleg nem! –, mert akkor elveszíti az ember a felkészülés ízét, örömét. A rutin persze nagyon jól jön a napi egyéb feladatok vagy éppen az adminisztrációs kötelezettségeink letudásában. Ebben óriási segítség a feleségem, amit köszönök is neki mindig, s igen hálás vagyok érte.

– Lelkészt én még nem láttam, aki szereti az adminisztrációt. Éva, te üdítő kivétel lennél? Hiszen két lelkész hivatali munkáját, az egyházmegyénk adminisztrációs terheit is felvállaltad.

– Alapjában véve rendszerető embernek tartom magam, szeretem átlátni a dolgokat. Mielőtt a teológiára mentem, két másik hivatással is kacérkodtam. Énekzene szakos tanárként tudtam magamat elképzelni, vagy – családi örökségként, hiszen édesanyám vegyész mérnök – vegyészként is kiteljesedhettem volna. Fel is vettem a vegyipari egyetemre, de végül is a teológia mellett döntöttem, ebbéli döntésemben pedig komoly súlya volt annak, hogy anyai nagyapám, Molnár Lajos is evangélikus – missziós – lelkész volt Barcson. Mivel a műszaki dolgok sem állnak távol tőlem, s nem díjazom a káoszt, ezért az egészséges feladatmegosztás jegyében, látva István gyengeségét az adminisztrációban, szívesen átvállaltam a munka ezen részét, mert én átlátom, nekem nem okoz akkor pluszterhet a papírmunka, mint sok-sok kollégámnak, akik nem szeretnek ezzel foglalkozni. Szeretem a rendet, s ezért szívesen segítek Istvánnak ebben is, mert tudom, hogy a munkát el kell végezni valakinek, mert csak így mennek szép rendben a dolgok. Jóllehet átvállaltam ezt a feladatrészt, azért olykor én is berzenkedem a felesleges időterhet ránk rozó közegházi adminisztráció miatt, sőt négy szemközti beszélgetéseinkben morgolódok neki, ha túlságosan bonyolultnak vélem az egyházi adminisztráció elvárásrendszerét.

– Beszéljünk inkább erőt adó dolgokról, mint például a gyermekeitek. Te mint édesanya hogyan látod a Szarka család bakonycsernyei elmúlt húsz évét?

– Áldásnak veszem, hogy lelkészi hivatásom mellett nagy erőt kaptam az anyai hivatásom megéléséhez is. Megadatott, hogy 2009-ig, Dorka nyolcéves koráig félállásban dolgoztam a csernyei gyülekezetben, s ezért sokat tudtam foglalkozni gyermekeinkkel. Ha Istvánnak mennie kellett valahová, akkor én mindig biztos pontként itthon voltam, tudtam intézni az egyéb ügyeket, de tudtam törődni az enyéimmal is. A sokrétű feladataink – például az óvodánk dolgait én viszem, én tartom velük heti rendszerességgel a kapcsolatot, lelkigondozásukért, továbbképzésükért én vagyok felelős, de említ-hetem a hitoktatást is – magukkal hozták azt, hogy ügyesen be kell osztanunk az

időnket, meg kell határoznunk, hogy ki miért felelős úgy a gyülekezeti, mint a családi életben. Felállított prioritásaink aztán meghozták az eredményeket, s emellett a ráadás, hogy nagy örömmel szolgálunk itt mint lelkészek, sőt mondhatom talán, mint papcsalád is. Bár gyermekeink számára ez még inkább Istentől kapott sors, beléjük plántált elvárás, mintsem tudatos döntés. Úgy látom, hogy a kisebbek, Márton és Teodóra még érnek – „Isten még nem kész velük”, szól közbe István –, de Orsolya, aki huszonegy éves, és másodéves pszichológushallgató a Pázmányon, ő már tudatosan szolgál mint kántor is, s vallja meg hitét. Mint lelkészunoka én azt éltem meg, hogy belenövök egy evangélikus tradícióba, s ennek a szépségéről meggyőzöttem férjemmel együtt próbáltam ezt a jó hagyományt magam is továbbadni nekik. Remélem, hogy az idő majd minket igazol, s gyermekeink felnőttkorukban is, nem csak mostani ünnepi istentiszteletünkön elmondott köszöntésük meghatározó mondataiban – amelyeket szülőkként bizony megkönnyeztünk! – örömmel emlékeznek majd vissza bakonycsernyei papgyerekmúltjukra.

– A Szarka család fája itt, a bakonycsernyei hegyek között terebélyesedett ki, itt hozott gyümölcsöket. Kinek vastagabbak az ide kötő gyökerei, neked vagy Istvánnak?

– Azt gondolom, hogy nekem. Én vagyok az, akit nem lehetett innen „kirobbantani”, s amikor hívás érkezett máshová, akkor mindig én voltam az, aki látta a többiekkel, hogy ez a legjobb hely nekünk. Az a testvéri közösség, ami itt kialakult, az ide köt minket. Akárhová is mentünk volna, ott is egy-egy gyülekezet van emberei gondokkal, megoldandó feladatokkal, amelyekkel ugyanúgy meg kell küzdeni. Itt megszerettek minket, mi is őket, s igazából nincs hova elvágyni.

– Minden fiatalat biztatok, hogy a jövő, a minőségi élet az vidéken van-lesz. Mint a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye legnagyobb gyülekezetének az igazgató lelkésze ezt te is így látod? Egyházunk számára is a jövő vidéken lesz?

– Sajnos ezt így nem merem kimondani. A vidéken óriási erők szunnyadnak, ez kétségtelen, csak hogy a vidék arca az elmúlt húsz évben teljesen megváltozott. Korábban még a háztáji gazdálkodáson, a termelősövetkezeteken keresztül megtalálhatóak voltak a falvakban, mezőváro-

sokban az agrártársadalom részei, mára azonban kertvárosi lakóövezetté váltak a falusi települések. Ingáznak a nagyvárosi üzemekbe, az udvarokat befűvesítik, s alig vannak, akiknek marad idejük, erejük arra, hogy megműveljék saját kiskertjüket. Abban a pillanatban, hogy elszakadunk a természettől, s kikerülünk az Úristen kezéből, aki az időjárásron keresztül fegyelmez minket, felborul a természetes ritmus, s sajnos igen gyakran elidegenedik az ember a természet Urától is. Deszakralizációnak is nevezhetjük ezt, ami fellazította a falusi közösségeket. Korábban még tudták, érezték, hogy a mindennapi kenyér kérdése, a gabona beérése, a termés áldásossága mögött az Úristen kegyelme húzódik, mára ez agrárpolitikai stratégiává alakult át. A jövőbeli fellendülés nagyobb esélyét inkább a városi gyülekezetekben látom. Az urbanizáció következtében előállt elmagányosodás, a családok atomizálódása mára olyan mértékűvé vált, hogy ösztönszerűen megoldások után kutat a városi ember. Felértékelődtek a kisközösségi értékek, s egy jól működő gyülekezet minőségi formában ezt a keretet biztosítani tudja. Ennek a szükségszerűségnek a felfedezéséig a falusi gyülekezeteink sokszor még talán nem értek el. Jó lelkipásztori vezetéssel a vidéki nagyobb gyülekezetek és a városi kisebb gyülekezetek előtt ezért én szép jövőt vizionálok.

– Mellékelt díszpolgári okleveleitek az elmúlt húsz év lelkési szolgálatának szép eredményei magukért beszélnek. Két lelkész azonban gyakran nincs egy véleményen, ezért érdekelne: Éva, van-e teológiai vitáitok?

– Egy irányba húzunk, alapfeltétel az egyetértés, de ha vannak, akkor azok szinte csak a liturgiához kötődnek. Az a problémám ezzel kapcsolatban, hogy ha nem tudjuk használni az új liturgiát, akkor ne erőltessük. A tanuláshoz nemcsak sok-sok idő kell, de profi énekesek, zeneértők is, akik vállalják, hogy elmagyarázzák, betanítják az új formákat. Ez komoly előkészületet, tervezést igénylő feladat, s ez a gyülekezeti lelkészeket – különösen a szórványgyülekezeteket is gondozókat – szinte teljesíthetetlen kihívásokkal szembesíti. Én ebben mint kántor is a nehézségek ellenére rugalmas vagyok, s havonta egyszer az úrvacsorás istentiszteleteket Istvánnal együtt az új liturgia szerint végezzük. Számomra a legfőbb irányelv, hogy ne okozunk törést a gyülekezetben az ilyen vagy olyan liturgia erőltetésével.

FOTÓK: LUTHERRÓZSA HÍRLEVÉL

– István, beszéljünk végezetül a jövőről! Gyülekezeti termetekben *brainstorming- [ötletzön]* plakátokon mutatd be a bakonycsérnyi gyülekezet cselekvési tervét. Mi is ez valójában?

– Tulajdonképpen faültetés. Eljön az az idő az ember életében, amikor nagy indítást érez arra, hogy fát ültessen. A jövőre gondolás szép aktuusa ez, s így van ez egy megerősödött gyülekezet életében is. Az egyház történetében számos hatalmas, terebélyes fa van, amely értéket képvisel, de szükség van a megváltozott világban újabb fajták elültetésére is, melyek hamarabb gyökeret eresztenek, s talán jobban, gyorsabban tudnak alkalmazkodni a jelenlegi környezethez. Mi most ebben a fázisban vagyunk. Célokot tűztünk ki, melyeket szeretnénk megvalósítani, mert úgy látjuk, hogy közösségi életünk minőségét, fenntarthatóságát segítik. Új alkalmakat indítottunk: van fiatal felnőttek beszélgetőköre Céltudatos élet elnevezéssel, van egy ökumenikus irodalmi körünk, amit Éva vezet a könyvtárban. Ezek kvázi

bibliórák, a tanulás közös alkalmai, mint nálatok Tatán a Nikodémus Akadémia. De ide kell sorolnom a negyedévenkénti könnyűzenei istentiszteleteinket is – melyekkel a konfirmált fiataljaink kötődését kívánjuk a továbbiakban is erősíteni –, s az általam vezetett férfikört is, ahol kötetlenebb formában, de szintén az evangéliumi értékkövetés a központ. A presbiterválasztás okán közel száz ember került a látóterünkbe, akik közül jó negyvenen vállalták is a megmérettetést. Mindenki persze nem kerülhetett be a presbitériumba, de nem akartuk őket úgymond elengedni, s ezért kerestünk számukra olyan gyülekezetépítő feladatokat, melyeket jó szívvel vállaltak, felelősen hordozni is tudnak, ezzel is segítve gyülekezeti közösségünk további megerősödését, Isten kegyelméből gyümölcsöket is termő növekedését.

■ FRANKO MÁTYÁS

Az interjú eredeti változata a Tatai Evangélikus Egyházközség Lutherrózsa című hírlevelének 2018. adventi számában jelent meg.

Zenés karácsonyi rekorddöntés

Hagyomány a budapest-kelenföldi evangélikus gyülekezetben, hogy minden nagy ünnep második napján a templom karzatára várják azokat, akik szeretnek énekelni, tudnak kottát olvasni, de idejük nem engedi, hogy rendszeres kórusmunkában vegyenek részt. Az ilyenkor összeálló alkalmi kórus és zenekar tagjai – Bence Gábor kelenföldi kántor vezetésével – egy bő óra alatt összepróbálnak egy-egy, az ünnephez illő motettát, kantátát vagy más zenekari kísérletes művet. Bach, Schütz, Händel a leggyakrabban előforduló zeneszerző.

Budapest-kelenföldi evangélikus templom, 2018. december 26. Koncertmester: Krähling Dániel; continuo: Gombos Arikán, illetve Kovács Kálmán és Németh Sándor; szóló-ének: Borossay Bernadett és Kasoly Csenge; karvezető: Bence Gábor.

A tizennyolc éve élő hagyomány kimondott célja, hogy visszahozza a gyülekezetbe a nagy ünnepek második napjának fényét. Karácsony, húsvét, pünkösd másodnapjai így jobban átélhető ünneppé válnak, függetlenül attól, hogy a közös örömmenélés hány embert vonz a karzatra.

A létszám az elmúlt években igen különböző volt. Néha kifejezetten kamara-jellege volt az eseménynek, tavaly december 26-án azonban minden szőlamban és a zenekarban egyaránt többen zenéltek, mint valaha. Hetvenöt ember – a tizenkét éves gimnazistától a hetvenéves presbiterig – énekelte vagy kísérte hangszereken Händel *Messiasából* a karácsonyi jelenetet: négy szőlamban két nagy kórustételt, egy zenekari betétet és a közöttük elhangzó

recitativókat! Az angyalok híradását két nagylány énekelte a Deák térről: valóban angyali hangon. Ha nem is tizenkét napig tartott Kelenföldön a karácsony, de a

december 26-i örömmenélés a kelenföldiek számára mindenképpen meghosszabbította az ünnepet.

– ISZ –

Muzsika a másodnapokra

– Magam is elcsodálkoztam, amikor – visszalapozva az énekari naplóban – szembesültem azzal, hogy már tizennyolcadik éve tart Kelenföldön ez a sorozat – mondta Bence Gábor kelenföldi kántor. – 2001 karácsonya óta hirdetjük meg széles körben, hogy a nagy ünnepek másnapján bárki bekapcsolódhat a közös zenélésbe. A mostani tehát az ötvenkettedik alkalom volt.

– Kik alkotják az alkalmi ének- és zenekart?

– Az együttes magját természetesen a gyülekezeti ének- és zenekar vállalkozó szellemű tagjai alkotják, akikhez gyakran társulnak Deák téri diákok és már érettségizett, régebbi tanítványaim is. Jönnek

gyülekezeti tagok, volt énekárosok, s többen elhozzák családtagjaikat, barátait is. Néhány éve az interneten is terjed a híre a lehetőségnek, így egészen meglepő háttérrel is meg-megjelenik egy-egy zenész ezeken az alkalmakon.

– Mennyire helytálló, amit a meghívójukon olvashatunk: „bárki bekapcsolódhat a közös zenélésbe”?

– Mindenkit szeretettel látunk, de arra a felkészülés egyetlen órája alatt perze nincs lehetőség, hogy a kottaolvasásban járatlan énekeseknek is megtanítsuk a szőlamokat. Az interneten elérhetővé szoktuk tenni a kottákat, tehát éppen-séggel lehet készülni. És általában közismert, fülbemászó műveket választunk

ki, amelyek akár évekig is ismétlődnek. Ugyanakkor azt is fontos hangsúlyozni, hogy nem „lemezkész” produkcióra készülünk, hanem vidám muzsikálásra. Így nem okoz gondot, ha valaki hibázik, vagy – mert az nehéz neki – kihagy egy részt a műből.

– Volt-e már a rövid próba alatt olyan meglepő helyzet, amelyet nehéz volt kezelni?

– Általában nagyobb zökkenő nélkül zajlik a próba, de okozott már fejtörést a hangszerekek aránytalansága: „Mit csináljunk hat fuvolával és két hegedűvel?” Egyszer három klarinétosra számítva elkészítettem a transzponált kottákat a karácsonyi hajtás közepette, s végül

Bence Gábor

egyikük sem érkezett meg. Volt olyan is, hogy az egyik hegedűszólam túl nehéznek bizonyult minden jelenlévőnek – akkor azt az orgonán játszottam be vezénylés közben. Pütkösdi kiskantátánk egyik csellószólamát pedig éppen azért írtam jó technikásra, mert tudtam, hogy éppen egy kiváló csellista érkezik Németországból. Idén három ifjú trombitás jelentkezett; nekik még túl nehéz lett volna a *Messias*, így egy korárelőjáték-fanfárt szerkesztettem, s az ének kíséretben is részt tudtak venni – igaz, csak az oltártérből, mert a karzatra már nem fértek el.

– Miért éppen a másodnapokat választották ki, amikor ezt a hagyományt megeremtették?

– Az ezredforduló táján úgy tapasztaltuk, hogy a nagy ünnepek második napja amolyan kötelezően letudandó istentiszteletté vált a lelkesek számára. A lelkesedés hiánya pedig a gyülekezetre is áttérjed – egyre kevesebben jártak ezekre az alkalmakra. Megpróbáltuk felmutatni az ünnep fontosságát azzal, hogy igényes zenével készülünk a másodnapokra. Így talán segíteni tudjuk a lelkesek munkáját is, hiszen az alkalmi együttes tagjai maguk is igehallgatók, sőt többnyire hoznak magukkal rokonokat, barátokat, akik gyülekezeti taggá válnak az istentiszteleti közösségben. Az most december 26-án külön ajándék volt, hogy összesen hetvenöt előadó zsúfolódott össze a karzaton, s ha mindenki csak egyetlen hallgatót hozott magával, akkor még egyszer ennyien ültek – a gyülekezeti tagokon túl – a templompadokban is.

■ ITT ZS SZILVIA

Omega és a Gospel Sasok

Közös koncert Kiskőrösön

A negyedik adventi gyertya meggyújtásának alkalmával lépett színpadra a kiskőrösi evangélikus templomban az Omega. Az együttest ismét a kiskőrösi Gospel Sasok kórus kísérte Lupták György esperes vezetésével. A Gospel Sasok énekegyüttes 1998-ban alakult. Kezdetben a Szürke Verebek Jazzbandájának vokálcsoportja volt, majd tagjai önálló darabokat is elkezdtek betanulni. Nevüket a következő ige ihlette: „*De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint*

a sasok, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el.” (Ézs 40,31)

Az advent negyedik vasárnapján megrendezett koncertre nagy tömeg volt kíváncsi, a templom padjai megteltek. A legendás zenekar nagy slágereit a közönség együtt énekelte Kóbor Jánossal, az Omega énekesével. A hangtechnika mellett rendkívül látványos fény- és látványtechnika emelte az est színvonalát.

■ O. S.

Forrás: Vira.hu

FOTÓK: VIRA.HU

Elveszettek és megtaláltak

Veszítettetek már el valamit, ami fontos volt nektek? Kerestétek? Megtaláltátok? Ha igen a választok, azt hiszem, érteni fogjátok, mit is éltünk át nemrég a legkisebb lányommal, Borsikával.

Borsika alapvetően vigyáz a holmijára. Épek és tiszták a tankönyvei, minden kis műtűjének helye van a szobájában (pedig ez nagy teljesítmény, mert rajong az icipici játékokért). Most sem trehány-ságból, hanem egyszerű fáradtságból es-

hetett meg vele, hogy elveszítette a hátizsákját. Kis, rózsaszín pillangómintás zsák, nem is az egyetlen, mert van egy batyuja az úszócuccnak, egy a testnevelés-felkészülésnek, ez csak amolyan lótifuti motyónak van fenntartva, ha valami különleges helyre megy.

Mesemondó versenyen voltunk egy szombaton. Korán kellett kelni, izgult, kimerült a sok-sok mesemondó meghallgatása közben, szóval éppen elég volt neki a délelőtt. De észrevette a könyvesboltot,

amely még éppen nyitva volt. „Anya, ugye beszaladunk?” – kérte, és persze nem kellett kétszer mondania.

A könyvesbolt, hm, ott én is nagyon el tudok lazulni. Már csak fél óra volt a zárásig, böngészünk, szöszmötöltünk, mutogattuk egymásnak, mit találtunk. Nagy nehezen válogattunk: mi az, amit elég könyvtárból kikölcsönözni, és mi kerüljön a kosárba. Végül már az eladó figyelmeztetett bennünket, hogy szeretne hazamenni.

Ahogy kifizettük új szerzeményeinket, eszünkbe jutott, hogy még otthon írtunk egy listát, mit kell beszerezni a háztartáshoz. Éppen ott mentünk el a bolt mellett, ahol vásárolni akartunk, gyorsan elintéztük azt is. Utána még futás a zöldségeshez. Jól felpakolva szálltunk be az autóba, és mint aki jól végezte dolgát, haza is mentünk.

A pillangós hátizsák hiánya csak otthon tűnt fel, amikor Borsika ki akarta pakolni. Kerestük az autóban, az ülés alatt, a csomagtartóban, telefonáltunk a még nyitva levő boltokba, visszamentünk a verseny színhelyére – semmi. Nem látták, nem találták meg, sehol sincs nyoma sem. Akkor már lebiggyedt a szája széle a kislányomnak. Lehet, hogy valaki megtalálta és elvitte. Ha látta, hogy nincs benne semmi különösebb érték, megtartotta vagy egyszerűen kidobta.

Bizony, az iskolában is mutattak már nekem a gyerekek kulacsot, esernyőt, kisláskát, amelyet csak úgy találtak, aztán elhoztak. Magukénak vallják, használják. „Aki elveszítette, magára vessen. Nem nagyon értékes, pótolható, nem nagy bűn elvinni” – mondják. Ilyenkor mindig van bennem egy kis rossz érzés. Eszembe jut, milyen lehet annak, aki elveszítette. Talán tényleg nem volt fontos neki. De lehet, hogy valamiért mégis igen. Tudja vajon pótolni, vagy szenvedni fog a hiányától?

Felrémlik az emlékeim között néhány olyan apróság, amelynek senki más számára nem volt értéke, de én máig sajnálom, hogy elveszítettem. A kisfiam madaras hordozókendője, amellyel együtt is aludt, és a játszótéren egy padon felejtettük. Soha nem került meg. Az egyik lányom gumielefántja, amelyet szeretett rágni, de lepottyant valahol útközben, és hiába mentünk végig újra azon az utcán többször is, végleg oda lett. Apukám oldal táskája, amelyben a régi családi képeket tartotta, és a vonaton felejtette egyszer. Barátnőm kisbabájának az egyik cipője, amelyet valaki talán tolltartónak fogott be, vagy csak elhajított az útból.

Persze ment tovább az élet, de ezek a veszteségek nyomot hagytak.

Mit kell hát tenni, ha találunk valamit? Hogy lehetne ilyenkor visszajuttatni jogos tulajdonosának? Talán ha odaadjuk a vonaton a kalauznak, vagy bevisszük a vasúttársasághoz, leadjuk a talált tárgyak osztályán? Ha a helyén hagyjuk a játszótéren, vagy ha bevisszük a hivatalba? Bizony sokszor magam sem tudom a választ. El-

venni a másét nem szép dolog, ezt tudjuk. Ami viszont elveszett, annak elég bizonytalan a sorsa.

Már nem volt sok remény, hogy meglesz a pillangós hátizsák. Meg is beszéltem, hogy máskor majd jobban vigyázunk, és most ettől el kell búcsúzni. Ha látunk ugyanolyat, veszünk. (Kevés rá az esély, mert használcikk-boltban vásároltuk, ahol nem egész kollektívák vannak valamiből, hanem csak egy-egy darab...)

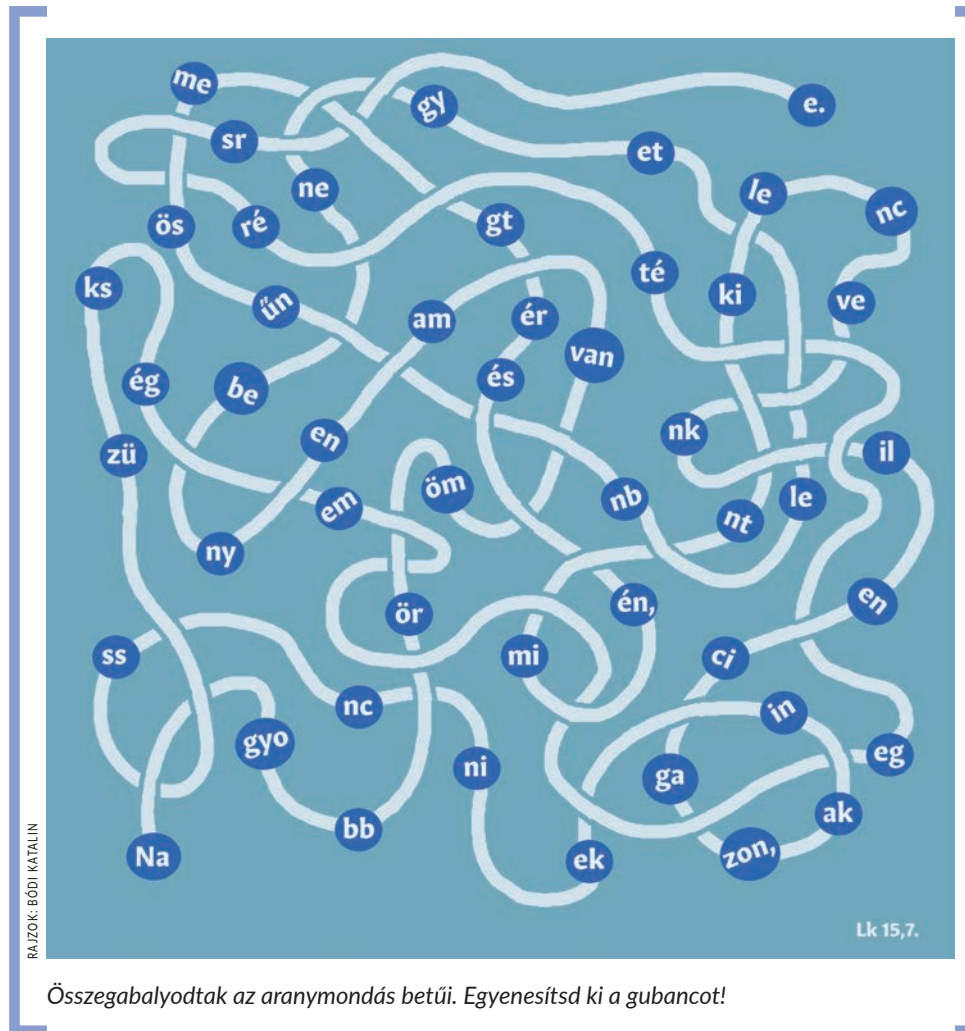
Én már azt hittem, itt a történet vége, de Borsika elkezdett imádkozni. „Istenem, tudom, hogy van más dolgod is. Kérlek, foglalkozz előbb a fontosabbakkal, de ha mégis beleférne az idődbe, küldd haza a hátizsákomat” – könyörgött.

Hát, nem tudom, Isten hogy hallgatta ezt, én mosolyogva. Mert tényleg annyi gond, baj van a világon. Még belegondolni sem merek időnként, olyan sok helyen kellene a segítség, hogy szünetet tartani se tudnék az imádság közben, ha mind követném. Mégis, olyan kedves és őszinte volt ez az ima. Én csak annyival tödöttem meg, hogy adjon Isten vigasztalást a kis-

lányomnak, ha nem lesz meg az elveszett zsák.

Aztán eltelt egy nap, kettő, három. Na, lassan elfelejtjük, gondoltam a hátizsákról. Egyszer azonban megcsörrent a telefonom: egy kedves fiatal hölgyismerősünk keresett, hogy az ő ismerőse elmesélte valakinek az elveszett motyó történetét, aki ismert valakit, aki látta. Még elmondani is bonyolult. Nem is nagyon értettem, mit kell most csinálni, csak nevettem. Aztán kiderült, hogy ez a sok – számomra alig ismert – ember szépen láncot alkotott, és kézzel kézre adogatva eljuttatják a lányom hátizsákját az iskolájáig.

A pillangós hátizsák azóta megérkezett, és mondhatom, nagy becsben van tartva. Ha eddig kedves volt, most tízszer olyan kedves. Borsika arca csupa mosoly, a sok ismerős is örül, hogy részt vehetett ebben a jó dologban. Én meg arra gondolok hálával: Istennek, akitől mi úgy elsodrótunk, hogy még Jézust is el kellett küldenie, hogy visszaszerezzen bennünket, milyen öröm, ha felé fordul a szívünk, és megtaláltak leszünk. ■

RAJZOK: BÓDI KATALIN

Lk 15,7.

Összegabalyodtak az aranymondás betűi. Egyenesítsd ki a gubancot!

Útmutató evangélikus lelkészekről. Bibliai igék, igemagyarázatok, imádságok az év minden napjára – evangélikus egyházunk lelkészeinek napi igemagyarázatai és imádságai segítik január 1-jétől a napi elcsendesedést, elmélyedést, Istenre és másokra figyelmet. „Törekedj békességre, és kövesd azt!” (Zsolt 34,15) – olvashatjuk a 2019-es év igéjét. Egyházunk országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának felkérésére ötven lelkész írt napi igemagyarázatokat és imádságokat az *Útmutató a Biblia rendszeres olvasásához* című kiadvány napi igéi alapján, hogy ezzel segítsék a Szentírás üzenetére nyitott embereket az elmélyedésben. A rövid, öt percnél kevesebb olvasást igénylő napi gondolatok a szentírási igékhez kapcsolódva az Istenre és ezáltal magunkra és másokra figyelmet segítik. Csatlakozzon a kezdeményezéshez, és adjon öt percet magának, hogy minden napja teljesebb legyen!

Hol olvashatja az evangélikus lelki útmutatót?

- Elérhető az evangélikus hírportálon: evangelikus.hu/oldal/a-mai-nap-igei.
- Ha Facebook-oldalon szeretné olvasni, akkor kövesse ezt az oldalt: [facebook.com/evangelikus.utmutato](https://www.facebook.com/evangelikus.utmutato).
- Ha blogon szeretné követni: evangelikusutmutato.blog.hu.
- Androidos mobiltelefonra ingyenesen letölthető *Napiige* és *Útmutató* alkalmazás a Google Play áruházban: play.google.com/store.
- Mindennap megkaphatja a lelki útvalót e-mailben. A fraternet-napiige-subscribe@lutheran.hu címre küldött e-maillal iratkozhat fel szolgáltatásunkra.

Köszönet az 1%-ért. Hálásan köszönjük a 2017. évi személyijövedelemadó-bevallás során a Kelenföldi Evangélikus Templom-építő Alapítvány javára felajánlott 1%-okat. A 88 016 forintot a gyülekezet szeretetszolgálatára fordítottuk.

Luther-konferencia Révfülöpön. Ahogyan immár több mint egy évtizede, ebben az évben is megrendezzük a Luther-konferenciát Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. *Teológia nem csak teológusoknak* alcímmel tartjuk meg rendezvényünket – hogy ne ütközzék az ökumenikus imahéttel – február 1–3. között (kezdés péntek este 18 órakor, befejezés vasárnap 12.30-kor). A részletes programot január 10-ig közzétesszük. Jelentkezni lehet a revfulop@lutheran.hu címen. Minden érdeklődőt szeretettel vár az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ vezetősége.

Meghívó az ökumenikus imahét nyitó istentiszteletére. „Az igazságra és csakis az igazságra törekedj...” (MTörv/5Móz 16,18–20) Az idei ökumenikus imahét nyitó istentisztelete január 20-án, vasárnap 18 órakor lesz Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban. Igét hirdet dr. Szabó István református püspök, szentbeszédet mond dr. Erdő Péter bíboros.

GYÁSZJELENTÉS

Életének 91. évében elhunyt édesanyánk, Babka Tivadarné született Unatényi Mária, Babka Tivadar evangélikus lelkész özvegye a nyíregyházi Emmaus Evangélikus Szeretetotthonban. Harmincnyolc éven át szolgáltak a legéneki egyházközségben lelkészként, illetve gyülekezeti kántorként. Édesapánk 1994. július 2-ai halála után az ipolyvecei családi házukban élt, és szintén az ottani gyülekezetben kántorkodott. 2019. január 12-én 12 órakor temetik az ipolyvecei evangélikus temetőben.

Gyászoló családja

Pályázat a Luther Kiadó intézményvezetői munkakörére

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma pályázatot hirdet az országos egyház fenntartásában működő tájékoztatói intézmény, a Luther Kiadó intézményvezetői munkakörének betöltésére.

Az intézményvezetői munkakör betöltésének feltételei: felsőfokú végzettség • tárgyalóképesség magyar, illetve idegen – angol vagy német – nyelven • vezetői, illetve vezetési gyakorlat • legalább hároméves szakmai tapasztalat a könyvkiadás, média, kulturális szervezés területén • evangélikus keresztség vagy konfirmáció igazolása. Előnyt jelent a pályázat elbírálásánál: könyvkiadóban végzett vezetői, szerkesztői és/vagy menedzselési tevékenység • evangélikus teológiai jártasság.

Elvárások, feladatok: a kiadó stratégiai tervének elkészítése, majd annak fenntartói elfogadása után a megvalósítása • közreműködés a kiadó működésének átvilágításában, szükséges átalakításában, fejlesztésében • az Evangélikus Információs Szolgálat kiadói helyzetének felmérése, a működtetés stabilizálása • folyamatos kapcsolattartás a fenntartó képviselőivel és az intézmény igazgatótanácsával.

A pályázatnak tartalmaznia kell: a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolást • a pályázó önéletrajzát és részletes szakmai életrajzát • az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programot és a szakmai helyzetelemzésre épülő munkatervet, az intézmény működtetésére vonatkozó gazdasági, üzleti tervet (ehhez a fenntartó a pályázóknak konzultációs lehetőséget biztosít).

Az intézményvezető bérezését és kiegészítő juttatásait megegyezés szerint állapítja meg a munkáltató. Az intézményvezetői megbízás 2019. április 1. napjától ötéves időtartamra, 2024. március 31. napjáig szól, és korlátlan ideig meghosszabbítható. A próbaidő három hónap.

Az életrajzot, referenciákat, motivációs levelet tartalmazó pályázatokat 2019. február 15. napjáig kell benyújtani a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája (1085 Budapest, Üllői út 24.) címén, a borítékon a „Luther Kiadó” jellege feltüntetésével. A pályázati szándékukat előzetesen jelző érdeklődők számára a kiíró konzultációs lehetőséget biztosít 2019. január 25–31. között. A pályázati eljárás szabályairól az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. zsinati törvény 16–17. és 33–34. §-ai rendelkeznek.

„Az igazságra és csakis az igazságra törekedj...” (MTörv/5Móz 16,20)

A Krisztus-hívők egységéért

Ökumenikus imahét: január 20–27.

Ebben az esztendőben Indonézia keresztény közösségei kaptak felkérést az ökumenikus imahét anyagának összeállítására. A Krisztus-hívők egységéért tartandó imanyolcadokumentumait – a korábbi évekhez hasonlóan – felekezeti munkacsoport dolgozta ki, majd az előkészített szövegeket, imádságokat és igemagyaráza-

tokat a Keresztény Egységet Előmozdító Pápai Tanács és az Egyházak Világtanácsa által közösen kijelölt bizottság véglegesítette. Az idén földünk legtöbb országában január 20–27. között tartandó imahét vezéregjét indonéz testvéreink az Ószövetségből választották: „Az igazságra és csakis az igazságra törekedj...” (MTörv/5Móz 16,20)

Bevezetés a 2019-es év témájába

A keresztények minden évben a világ minden táján azért gyűlnek össze, hogy imádkozva növekedjenek az egységben. Olyan világban tesszük ezt, ahol a korrupció, a kapzsiság és az igazságtalanság egyenlőtlenességgel és megosztottsággal jár. Imáink egységesek egy szétszabdalt világban. Ebben van az erejük. Keresztényekként vagy közösségekként gyakran bűnrészesek vagyunk ugyan az igazságtalanságban, mégis arra kaptunk elhívást, hogy egységben tanúskodjunk az igazság mellett, és Krisztus gyógyító kegyelmének eszközei legyünk a szétszabdalt világ helyreállításában.

A Krisztus-hívők egységéért tartott 2019-es ökumenikus imahetet az indonéz keresztények készítették elő. Indonézia 265 millió lakosának körülbelül nyolcvanhat százaléka muszlim, és így a világ legnagyobb muszlim lélekszámú országa. A népesség mintegy tíz százaléka azonban a különböző hagyományokat követő keresztény közösségekhez tartozik. Indonézia a népessége és a kiterjedése alapján Délkelet-Ázsia legnagyobb nemzete. A több mint tizenhétezer szigeten 1340 különféle népcsoport él, és 740 helyi nyelvet beszél a közös indonéz nemzeti nyelv, a *bahasa Indonesia* mellett. A nemzetet a *pancsa sila* (öt alapelv: 1. hit az egyedüli Istenben; 2. igaz és civilizált emberség; 3. Indonézia egysége; 4. a képviselők megfontolásában gyökerező egyetértés, amely

belső bölcsességet ad a demokrácia vezérlésére; 5. társadalmi igazságosság Indonézia egész népe számára) mentén alapították a „Bhinneka Tunggal Ika” (Egység a sokféleségben) mottóval.

Az etnikai, nyelvi, vallási tarkaságban az indonézeket a *gotong royong* elve vezérli, vagyis szolidaritásban és együttműködve élni. Ez azt jelenti, hogy vállaljunk közösséget az élet és a munka minden területén, örömben és bánatban, és minden indonézben a testvérünket lássuk. Ezt a mindig is törekény harmóniát ma új veszélyek fenyegetik. Az utóbbi évtizedek gazdasági növekedése olyan rendszerre épült, amelynek középpontjában a verseny áll. Ez éles ellentétben áll a *gotong royongból* fakadó együttműködéssel. ►

A korrupció ezer alakban üti fel a fejét. Megfertőzi a politikát, az üzleti világot, és gyakran romboló hatással van a környezetre. Különösen aláássa az igazságszolgáltatást és a jogalkalmazást.

Azok, akiknek az igazságosságot kellene támogatniuk és a gyengéket védelmezniük, túl gyakran ennek ellenkezőjét teszik. Következésképpen a gazdagok és a szegények közötti szakadék egyre mélyül, és a gazdag erőforrásokkal rendelkező országban botrányos módon sokan szegénységben tengődnek. Egy régi indonéz mondás szerint „a rizzsel teli csúriben éhen pusztul az egér”. Emellett bizonyos etnikai és vallási csoportok gyakran olyan szinten kötődtek a vagyonhoz, hogy ez feszültségeket táplált. A közösségeket egymás ellen fordító radikalizálódás fokozódik. Ezt a közösségi média visszaélése csak súlyosbítja azzal, hogy demonizálja az egyes közösségeket.

Egy ilyen környezetben a keresztény közösségekben újra tudatosult az egység fontossága, és közös elkötelezettséggel, együttesen emelik fel szavukat az igazságtalanságok ellen. Amellett, hogy szembesülünk ezekkel az igazságtalanságokkal, keresztényként kötelességünk megvizsgálni, hogy nekünk mi részünk van ezekben. Csak akkor tehetünk bizonyosságot arról, hogy megéljük az egységet a sokféleségben, ha szem előtt tartjuk Jézus imádságát, „*hogy mindnyájan egyik*

Az imahét témái

1. nap: „Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!” (Ám 5,24)
2. nap: „Ellenben ha igent mondotok, az legyen igen, ha pedig nemet, az legyen nem, minden további szó a gonosztól van.” (Mt 5,37)
3. nap: „Kegyelmes és irgalmas az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.” (Zsolt 145,8)
4. nap: „...érjétek be azzal, amitek van...” (Zsid 13,5)
5. nap: Azért küldött el, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek. (Lk 4,18)
6. nap: „Seregek Ura a neve!” (Jer 10,16)
7. nap: „Asszony, nagy a te hited...” (Mt 15,28)
8. nap: „Világosságom és segítségem az Úr...” (Zsolt 27,1)

legyenek” (Jn 17,21). Csak a Krisztusban megélt egységünk által leszünk képesek felvenni a harcot az igazságtalansággal szemben és szolgálni az attól szenvedő áldozatok javát.

Mindezen aggasztó jelektől indítatva az indonéz keresztények úgy érzik, hogy Mózes ötödik könyvének ígéje – „Az igazságra és csakis az igazságra törekedj...” – helyzetükben, ínségükben elevenükbe talál. Mielőtt Isten népe arra a földre lép, amelyet Isten nekik ígért, megújítják elköteleződésüket a szövetség iránt, amelyet Isten kötött velük. A szövegrész abban a fejezetben szerepel, amelynek központi témája a szövetség népe által tartandó ünnepek. Minden ünnep után olvassuk a felszólítást: „*Örvendezz az ünnepeden fiaddal és leányoddal, szolgálóddal és szolgálóleányoddal, meg a lévitával és a jövevényvel, az árvával és az*

özvegyvel együtt, akik lakóhelyeden élnek.” (MTörv/5Móz 16,14; lásd még 16,11) Az indonéz keresztények arra törekednek, hogy a közösségek között helyreállítsák a nyitott, befogadó ünnepeknek ezt a korábban élvezett lelkületét.

A hosszú fejezet végén különösképpen tűnhet, hogy két vers szól a bírák állításáról, de indonéz kontextusban élővé válik a kapcsolat a mindenki számára rendezett ünnep és az igazságosság között. A Jézusban szerzett szövetség népeként tudjuk, hogy a mennyei lakoma gyönyörűségét azok fogják majd élvezni, akik éheznek és szomjaznak az igazságot, akik üldöztetést szenvednek érte, „*mert övék a mennyek országa*” (Mt 5,3 és 10).

Krisztus egyházát a menny előizének nevezik, bár megosztottságunk miatt kudarcot vallunk. Nem tudunk Isten szeretetének jele lenni az ő népe számára. Az igazságtalanság nemcsak az indonéz társadalmat széttagoló megosztottságot mélyítette el, hanem az egyház töredezettségét is.

Bűnbánatot tartunk a megosztó igazságtalanság miatt, de keresztényként hiszünk Krisztus erejében is, amely bocsánatot és gyógyulást ad. És így a kereszt alatt egyesítve találjuk magunkat, kérve kegyelmét, hogy vessen véget az igazságtalanságnak; és irgalmát azokra a bűnökre, amelyek megosztottságunkat okozzák.

A nyolc napra és az istentiszteletre szánt gondolatok a választott témát járják körül. Azért, hogy elmélyíthessük elmélkedésünket az egységről és az igazságról, az egyes napok témáját gondosan úgy választottuk, hogy bemutassuk az igazságtalanságból fakadó küzdelmet.

Forrás: Imahét a Krisztus-hívók egységéért – a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa által kiadott imaheti füzet

1. NAP

„Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!”

- Ám 5,22-25: A lélektelen istentisztelet hiábavaló
- Lk 11,37-44: Jézus beszéde a farizeusok és a törvénytudók ellen

Magyarázat

A keresztények olykor meglehetősen elkötelezettek imádságaikban és az istentiszteleten, de kevésbé aggódalmasak, ha a szegényekről és a kirekesztettekről van szó. Időnként imádkozunk a templomban, mégis elnyomjuk embertársainkat vagy kizsákmányoljuk környezetünket. Az indonéz keresztények elismerik, hogy országukban vannak olyan emberek, akik szenvedélyesen igyekeznek gyakorolni hitüket, de vannak olyanok is, akik elnyomják a más hitűeket, akár erőszak árán is. *Lukács evangéliumában* Jézus arra emlékeztet minket, hogy Isten valódi tisztelete leginkább az igazságos cselekvésben mutatkozik meg. Különösképpen elítéli azokat, akik elhanyagolják ezt a feladatukat.

Ámósz próféciájában Isten elutasítja az istentiszteleti áldozatot azoktól, akik nem törődnek az igazsággal, egészen addig, amíg nem hagyják, hogy „...*áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak*”. (Ám 5,24) A próféta ragaszkodik

ahhoz, hogy feltétlen kapcsolat álljon fenn az istentisztelet és az igazságos tettek között. Mialatt a keresztények együtt dolgoznak azon, hogy meghallgassák a szegények és az elnyomottak könyörgését, azalatt egy közösségben vannak egymással és a Szentháromság Istennel.

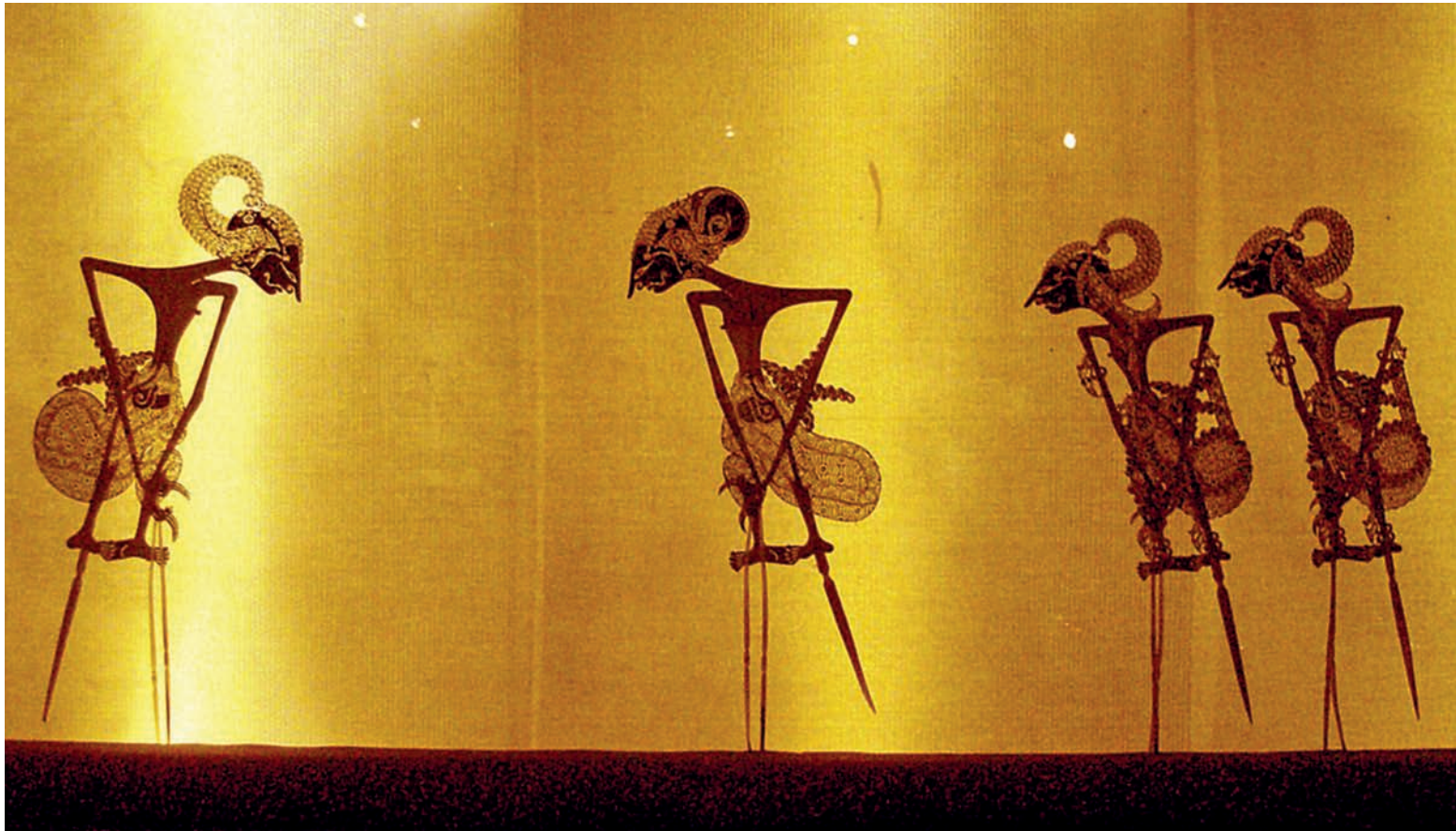
Imádság

Istenünk, aki védelmezed az özvegyeket, az árvákat és a kizsármítottakat! Megmutattad nekünk az igazság útját! Segíts nekünk, hogy követni tudjuk az igazság útját! Add, hogy keresztényként ne csak a szívünkkel és gondolatainkkal, hanem cselekedeteinkkel is imádhassunk téged! A Szentlélek segítsen és vezessen minket az igazságért végzett munkában, bárhol is legyünk, hogy sok embert megerősítsünk. Jézus nevében. Ámen.

2. NAP

„Ellenben ha igent mondotok, az legyen igen, ha pedig nemet, az legyen nem, minden további szó a gonosztól van.”

- Ef 4,22–25: Az elhíváshoz méltó élet a hit nagykorúságában és egységében
- Mt 5,33–37: A törvény magyarázata

Magyarázat

Az emberekkel szembeni erőszak nemcsak fizikai támadásban és rablásban mutatkozhat meg, hanem pletykálkodásokban és rosszindulatú híresztelésekben is. A közösségi média még könnyebbé tette a valótlanítások minél szélesebb körben való gyors terjedését. Az inonéz keresztények tisztában vannak azzal, hogy olykor a hazugságokat és előítéleteket vallási csoportok terjesztették, keresztényeket is beleértve, akik más vallási csoportokkal szemben követtek el ilyet. A megtorlástól való félelem és fenyegetettség miatt az emberek vonakodnak kiállni az igazságért. Ez okozhatja azt, hogy csendben maradnak az igazágtalan és félrevezető, félelemkeltést célzó állításokkal szemben.

Jézus határozottan azt mondja: „...ha igent mondotok, az legyen igen, ha pedig nemet, az legyen nem, minden további szó a gonosztól van.” (Mt 5,37) A hamisság elpusztítja az emberek és a közösségek közötti jó kapcsolatot, beleértve az egyházakat

is. A becstelenség megzavarja az egyház egységét. Az *Efezusi levél* arra emlékeztet minket, hogy „...tagjai vagyunk egymásnak”. (Ef 4,25) Ez emlékeztető a keresztényeknek, hogy őszinték és felelősségteljesek legyenek egymáshoz, így tudjanak növekedni a közösségben. Amikor így teszünk, nem a gonosz lélek, hanem Isten Szentlelke lesz velünk.

Imádság

Istenünk, adj nekünk bölcsességet, hogy megkülönböztessük a jót a rossztól. Engedd, hogy az őszinteség vezesse szívünket, és ajkaink az igazságot mondják. Adj bátorságot, hogy még akkor is igazak legyünk, ha mások ellenünk vannak. Tartsd távol tőlünk a képmutatást; tégy minket inkább az egység és béke forrásává, hogy az örömhírt terjesszük mindenkinek. Jézus Krisztus nevében ezért imádkozunk. Ámen.

3. NAP

„Kegyelmes és irgalmas az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.”

- Zsolt 145,8-13: A teremtett világ dicséri az Urat
- Mt 1,1-17: Jézus Krisztus származása

Magyarázat

„Jó az Úr mindenkéhez, irgalmas minden teremtményéhez” – mondja a zsoltáriró (Zsolt 145,9), kifejezve ezzel azt, hogy Isten szeretete túlmutat minden etnikai, kulturális, faji, sőt még vallási határon is. Jézus családtörténetének leírása ezt az átfogó szemléletet tükrözi *Máté evangéliumában*. Miközben az ősi kultúrákban gyakran úgy tekintettek a nőkre, mint akik alacsonyabb rendűek, vagy akik férjük/apjuk tulajdonai, addig Máté négy nőt nevez meg Jézus ősei között. Kettő közülük – Ruth és Ráháb – pogányok voltak. A listában szereplő másik három nő valamilyen súlyos bűn elkövetéséről volt ismert, például gondoljunk csak a házasságtörő Dávid királyra. Azzal, hogy Jézus családtörténetében ilyen emberek lettek említve, Isten az emberi történelem részévé tette őket, és kinyilatkoztatta, hogy Istennél mindenki – férfiak és nők, bűnösök és igazak – szerepel a megváltás tervében. Nem számít, hogy milyen háttérrel. Indonézia tizenhétezer szigetével és ezerháromszáznegyven különböző etnikai csoportjával a világ legnagyobb szigetországa, ahol az egyházak gyakran etnikai alapon különülnek el egymástól. Az ilyen kizárólagosság vezethet

egyeseket arra, hogy az igazság egyedüli birtokosaként tekintsenek magukra, ezzel pedig megsebzik az egyház egységét. Az etnikai és a vallási fanatizmus erősödése közepette, valamint a manapság egyre inkább terjedő intolerancia miatt a keresztények azzal szolgálhatják a családokat, hogy összefognak, és tanúságot tesznek Isten mindent átfogó szeretetéről, a zsoltárossal együtt hirdetve: „Kegyelmes és irgalmas az Úr...” (Zsolt 145,8)

Imádság

Atya, Fiú, Szentlélek egy Istenünk! Hálát adunk neked dicsőségedért, amelyet az egész teremtetségben mindenben kinyilvánítottál. Adj nekünk nyílt szívet, hogy felkaroljuk azokat, akik megtapasztalják a kirekesztettség érzését. Segíts bennünket növekedni a szeretetben, hogy túl tudjunk lépni előítéleteinken és az igazságtalanságokon. Add nekünk kegyelmedet, hogy tisztelni tudjuk minden ember egyedi voltát, hogy sokszínűségünkben megtapasztaljuk az egységet. Ezért imádkozunk szent nevedben. Ámen.

4. NAP

„...érjétek be azzal, amitek van...”

- Zsid 13,1-5: Buzdítás szeretetre és tiszta életre
- Mt 6,25-34: Isten gondviselése

Magyarázat

A Zsidókhöz írt levél szerzője óva int a pénz és az anyagi dolgok túlzott szeretetétől. Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy soha semmi nem elég. A szöveg emlékeztet bennünket Isten gondviselésére, és arról biztosít, hogy Isten soha nem hagyja magára teremtését. A föld, a folyók és a tenger termékenysége révén Isten jósága biztosítja a bőséges ételmet és az édesvizet, hogy életben tartsa összes teremtményét. Mégis ezek az alapvető szükségletek sok embernek hiányoznak. Az emberi gyengeség és kapzsiság gyakran vezet korrupcióhoz, igazságtalansághoz, szegénységhez és éhezéshez. Erős a kísértés, hogy inkább magunknak, saját nemzetünknek vagy etnikai csoportunknak gyűjtsük és halmozzuk a pénzt, ételmet és a természeti erőforrásokat ahelyett, hogy másokról gondoskodnánk, és megosztanánk velük javainkat.

Jézus azt tanítja nekünk, hogy nem az anyagi dolgok a legfontosabbak. Elsősorban Isten országát és értékeit kellene keresnünk, bízva abban, hogy mennyei Atyánk ezeket is biztosítja számunkra. Indonéziában az elmúlt pár évben néhány egyház különféle pénzügyi, emberi és oktatási támogatást nyújtott a

vidéki térségekben működő kis egyházak számára. A kölcsönös szeretet eme egyszerű és gyakorlati példáján keresztül a keresztény társközösségekkel való egységet mutatják be, amely Isten ajándéka egyháza számára. Élünk egyszerűbb életet. Ne foglalkozunk a szükségleteinket meghaladó pénzhajhászással vagy az erőforrások jövőre irányuló felhalmozásával. Mindez lehetővé teheti számunkra, hogy a földet, közös otthonunkat igazságosabb helyé tegyük.

Imádság

Kegyelmes Istenünk! Köszönjük bőséges ajándékaidat! Adj nekünk kegyelmet, hogy minden áldást szerényen és alázatos hálával fogadjunk. Tégy képessé arra, hogy megelégedjünk azzal, amink van, és készek legyünk osztozni másokkal, akik rászorulnak. Add, hogy mindannyian megtapasztalhassuk az egységet a szeretetben, amely tőled származik, Szentháromság Istenünk, aki élsz és uralkodsz örökkön örökké. Ámen.

5. NAP

Azért küldött el, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek.

- Ám 8,4-8: A csaló kereskedők ítélete
- Lk 4,16-21: Jézus Názáretben

Magyarázat

Ámós próféta kritizálta azokat a kereskedőket, akik csaltak, és kihasználták a szegényeket annak érdekében, hogy a legnagyobb hasznot szerezzék. Ámós is hangsúlyozta, hogy Isten tudja, mit műveltek, és soha nem fogja elfelejteni. Isten meghallgatja az igazságtalanságot szenvedett emberek kiáltását, és soha nem hagyja cserben azokat, akiket kizsákmányoltak és jogtalanul bántottak.

Olyan globalizált világban élünk, ahol a társadalmi kirekesztés, a kizsákmányolás és az igazságtalanság uralkodik. A gazdagok és a szegények közötti szakadék egyre szélesebb. A gazdasági teljesítmény meghatározó tényezővé vált az emberek, nemzetek és közösségek közötti kapcsolatban. A gazdasági kérdések gyakran feszültséget és konfliktust teremtenek közöttük. Nehéz békében élni, ha hiányzik az igazság.

Közös keresztségünk révén minden keresztény részesedik Jézus prófétai küldetésében, hogy hirdessük az evangéliumot a szegényeknek és a szenvedőknek szóban és tettben egyaránt.

Amikor felismerjük ezt a küldetést, az Úr Lelke lesz rajtunk is, felvértezve arra, hogy az igazságért munkálkodjunk. Keresztényi méltóságunk arra kötelez minket, hogy úgy beszéljünk és cselekedjünk, amint *Ézsaiás próféta könyvében* olvassuk, amelyet Jézus felolvasott Názáretben, és amely mindenki füle hallatára beteljesedett: „Az Úrnak Lelke van énrajtam, mert felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek...” (Lk 4,18)

Imádság

Istenünk, Atyánk! Bocsásd meg nekünk a hatalom iránti sóvárgásunkat, és szabadíts meg minket a kísértéstől, hogy elnyomjunk másokat. Kérünk, Szent Lelked által segíts bennünket, hogy együttérzők legyünk felebarátainkkal. Segíts, hogy így egyek legyünk Szent Fiaddal, Jézus Krisztussal, beteljesítve szabadításod ígértét a szegénység és elnyomás alól. Az ő nevében imádkozunk. Ámen.

6. NAP

„Seregek Ura a neve!”

- Jer 10,12-16: Isten és a bálványok
- Mk 16,14-15: Az apostolok kiküldése

Magyarázat

A teremtett világ Isten csodálatos hatalmának megnyilatkozása. Isten nagysága láthatóvá válik az egész teremtésben és a teremtményeken keresztül: „Seregek Ura a neve!” (Jer 10,16)

Napjainkban azonban komoly globális ökológiai válsággal nézünk szembe, amely veszélyezteti a természeti világ fennmaradását. Sok embert a mohóság vezet arra, hogy a végtelenségig kiszipolyozza a természetet. A fejlesztés nevében erdőket tüntetnek el. A környezetszennyezés pedig elpusztítja a földeket, a levegőt, a folyókat és a tengereket. A mezőgazdaság ellehetetlenül, az édesvíz elérhetetlenné válik, és mindez állatok kihalásához vezet. Ebben az összefüggésben érdemes emlékezni arra, hogy mi történt a feltámadás után. Jézus megbízta a tanítványokat, hogy hirdessék a jó hírt „az egész teremtett világnak”. A teremtésnek nincs olyan része, amely ne tartozna Isten tervéhez, hogy mindent újjáteremtsen. A megtérésre azért is van szükség, hogy a kizsákmányolásra törekvést az a magatartás váltsa fel, amely értékeket teremt, és összhangba hoz a teremtéssel.

Indonéziában és máshol a különböző hitű emberek közötti mozgalmak ösztönzik a keresztényeket, hogy támogassák a környezetbarát egyházakat, és határozottan foglaljanak állást a környezeti visszaélésekkel szemben. Ez egyesíti a keresztényeket, hogy bizonyosságot tegyenek a Teremtőről, „mert ő teremtett mindent”. Amikor közös földi otthonunk védelmében más keresztényekkel összefogunk, akkor nemcsak a cselekvés mellett köteleződünk el, hanem teljesítjük az Úr parancsolatát, hogy hirdessük Isten egész teremtettséget gyógyító és helyreállító szeretetének örömhírét.

Imádság

Szerető Istenünk! Teremtő szavad által jött létre minden. Köszönjük a világmindenséget, amely dicsőségedet, szépségedet és jóságodat hirdeti. Adj nekünk bölcsességet, hogy kíméletesen bánjunk a földdel, és együtt az egész teremtettségnek szóló örömhíred profétái legyünk. Ámen.

7. NAP

„Asszony, nagy a te hited...”

- 1Sám 1,13-17: Sámuel születése
- Mt 15,21-28: A kánaáni asszony

Magyarázat

Éli tévesen ítélte meg Anna mély és buzgó imádságát. Elutasította a nő könyörgését, mert azt hitte, hogy sokat ivott, és ezért részegen összefüggéstelenül mormog magában. A nő gyengéd válasza mégis meglágyította Éli szívét, hogy ne „hitvány nőként” bocsássa el, hanem áldással küldje el. Hasonlóan ahhoz, amikor a kánaáni asszony azzal ment Jézus elé könyörögni, hogy gyógyítsa meg a lányát. Jézus először elbocsátotta, mondván: „Én nem küldettem máshoz, csak Izráel házának elveszett juhaihoz.” (Mt 15,24) Mindazonáltal az asszony továbbra is kitartott könyörgésében, majd végül Jézus elismerte az asszony rendíthetetlen hitét, és teljesítette kérését. A nők – mindkét esetben – kezdetben kirekesztettek voltak, figyelemre sem méltónak ítéltettek. Szavaik mégis meglágyították a szíveket, gyógyulást és teljességet hozva.

Napjainkban is folytatódik a nők szavának elnyomása és kiszorítása. Még egyházainkon belül is gyakran bűnrészességet vállalunk azokkal a kultúrákkal, amelyek leértékelik a nőket. A keresztények ezen a téren tisztában vannak saját hibáikkal, egyre világosabban ismerik fel a nőket és a gyerekeket ért támadások szörnyűségeit, akiket erőszakkal elrabolnak otthonukból, és eladják őket más országokba, őket és sok más bevándorló munkást gyakran emberszámba sem vesznek, és megtagadják tőlük az alapvető emberi jogokat. Az utóbbi években az indonéz egyházak közös lépéseket tettek az emberkereskedelem és a

gyermeket érő szexuális visszaélések ellen. Ezek, valamint más vallású emberek erőfeszítései egyre sürgetőbbé váltak, mivel az áldozatok száma az ország egyes részein napról napra növekszik.

Amikor a keresztények egyesülnek az imádságban és a Szentírás tanulmányozásában, és valóban hallgatják Isten szavát, akkor ébrednek rá, hogy Isten ma a leginkább bántalmazottakon keresztül szól a társadalomhoz. Isten hívásának közös meghallása indítja őket arra, hogy együttesen lépjenek fel az emberkereskedelem borzalmaival és a gonoszság más formáival szemben.

Imádság

Kegyelmes Istenünk! Te vagy az emberi méltóság forrása. A te kegyelmed, hatalmad és szavaid által Anna szavai megváltoztatták Éli szívét. Szintén te segítettél a kánaáni asszonynak, hogy Jézus-hoz fordulva meggyógyuljon a lánya. Miközben arra törekszünk, hogy kinyilvánítsuk az egyház egységét, adj nekünk elég bátorságot, hogy elutasítsuk a nők elleni erőszak minden formáját, és ünnepeljük a Szentlélek ama ajándékait, amelyeket a nők adnak tovább az egyház szolgálatában. Ezért imádkozunk Jézus Krisztus, a mi Urunk által, aki veled és a Szentlélekkel él és uralkodik örökkön örökké. Ámen.

8. NAP

„Világosságom és segítségem az Úr...”

- Zsolt 27,1-4: Békesség Istennél
- Jn 8,12-20: Jézus a világ világossága

Magyarázat

Az imahét a Krisztus-hívők egységéért nyolc napjának magyarázatain keresztül felidézünk számos nehéz élethelyzetet, amelyekkel foglalkoznia kell a világnak: így a kapzsisággal, az erőszakkal, a kirekesztéssel, a kizsákmányolással, a szegénységgel, a környezetszennyezéssel, az éhséggel és az emberkereskedelemmel. Az indonéz egyházak tisztában vannak ezekkel a problémákkal. Ezek olyan kihívást jelentenek, amellyel minden kereszténynek szembe kell néznie. Felismerik és bevallják, hogy e bűnök közül egyesek egyházaik életét is megfertőzték, egységüket megsebeztek és hitelüket megcsorbították. Ugyanakkor sok ígéretes példát ismernek az egyházaknál arra vonatkozóan, hogy tanúi legyenek a Krisztusban való egységnek. A világ más részein élő keresztények számos példát tudnának megnevezni saját helyzetükből.

Napról napra, évről évre és különösen ez alatt az imahét alatt, amelyet a Krisztus-hívők egységéért tartunk, a keresztények közös imádságra gyűlnek össze, vallják meg a keresztség általi közös hitüket, hallgatják Isten szavát a Szentírásban, és

együtt imádkoznak Krisztus testének egységében. Ennek során felismerik, hogy a Szentháromság minden egység forrása, és hogy Jézus a világ világossága, aki az élet világosságát ígéri azoknak, akik követik őt. A világban előforduló sok igazságtalanság gyakran elszomorítja vagy feldühíti őket, de nem veszítik el a reményt, hanem cselekvésre indulnak. Az Úr világosságuk, üdvösségük és életük erőssége, ezért nem félnek.

Imádság

Megtartó Istenünk! Hálát adunk neked szerető jóságodért, mellyel megtartasz minket megpróbáltatásaink idején. Köszönjük, hogy megmutatod nekünk fényedet a sötétség idején. Változtasd meg életünket úgy, hogy áldássá válhassunk mások számára. Segíts, hogy megéljük az egységet a sokféleségben, tanúsítva a benned való közösséget Atya, Fiú, Szentlélek egy Isten most és mindörökké. Ámen.

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

BEMUTATKOZIK A PESTSZENTLŐRINCI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Mint élő kövek

Pestszentlőrinc története szorosan összekapcsolódik a szomszédos Kispest történetével. 1874-től Kispest községhez tartozott, 1910-ben vált önállóvá, majd 1950-ben Pestszentimrével együtt Budapest XVIII. kerülete lett.

A pestszentlőrinci evangélikusság 1922-ben Kispest fiókegyházává, majd 1927-ben Pestszentimrével együtt miszsiói egyházzá szerveződött, és 1929-ben önálló anyagyülekezetté lett. Első lelkésze, Sokoray (Salfer) Károly egyszerre épített élő kövekből gyülekezetet és – fél év alatt – kőtemplomot; 1932. december 18-án szentelte fel Raffay Sándor püspök. A gyülekezeti élet fellendült, ezért segédlelkészek is tevékenykedtek a parókus mellett. Nagy hangsúlyt kapott a hitoktatás és az ifjúsági munka.

A második világháborúban két belövés érte a templomot. A tető beszakadt, az orgona jórészt elpusztult, a berendezések megrongálódtak, de 1946–1948 között helyreállították az épületet. Matúz László lelkész idejében (1966–1985) stagnált a gyülekezet élete, a túlélés volt a cél. Utóda, Havasi Kálmán (1985–1998) nagy lendülettel látott hozzá a közösség újjáépítéséhez. Renoválták a templomot, fölépülhetett a parókia és a gyülekezeti terem. 1998 óta Győri Gábor tölti be a lelkészi állást. A két gyülekezet gondozásában állandó segítőként vesz részt dr. Korányi András

lelkész és az aktív presbiteri-munkatársi közösség.

2007-ben a temploma felszentelésének hetvenötödik évfordulóját ünneplő pestszentlőrinci gyülekezet felvette az Élő kövek temploma nevet, és Isten iránti hálája jeléül szárnyas oltárrá alakította az eredeti oltárképet. A jó pástort, Jézust ábrázoló olajképet Rakssányi Dezső képzőművészeti főiskolai tanár festette 1948-ban. Ez a kép egészült ki Ryszard Zajac lengyel művész *Ecce homo* címet viselő reliefjével, amelyen a szenvedő Krisztus drámaian megformált alakja látható. Az adventi, böjti időben összezárt oltár szárnyai az ünnepre kinyílnak, és a szenvedő

Emberfia képét felváltja a feltámadott Isten Fia képe. 2013-ban került a templomba a háború után kitelepített Tolna megyei sváb község, Üveghuta (*Bátaapáti településrésze – a szerk.*) kétszázhuszonöt éves kis harangja.

Az Élő kövek templomának szomszéd-ságában áll a Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnázium, amelynek diákjai a hétfői áhítatok alkalmával kétszer töltik meg a templomot. Nyolcvankilenc évvel anyagyülekezetté válása után a pestszentlőrinci evangélikus közösség „meghazásította” pestszentimrei leányát: 2017-ben fölépült a Luther-kápolna, azzal a reménységgel, hogy majdan anyává válhat a leány is. ■

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Január 20-án, a vízkereszt ünnepe utáni 2. vasárnapon 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a pestszentlőrinci evangélikus templomból. Igét hirdet Győri Gábor lelkész.

EVÉL&LEVÉL

Az üdvbizonyosság és Luther

Tisztelt Szerkesztőség!

Az *Evangelikus Élet* tavaly november 18-i számában a 18. oldalon (*Temetőben*) Franko Mátyás így ír az üdvbizonyosságról: „Vannak persze olyanok is a Jóisten ege alatt – nem is kevesen –, akik úgy beszélnek itt, ebben a földi létben az »odaátról«, mintha már jártak volna ott, de ez a görcsös bizonyosság inkább elszomorító a gondolkodó ember számára, mintsem építő, arról nem is szólva, hogy nem sok köze van a Krisztus-követéshez, amelynek főntről kapott kegyelmi alapja a szelidség és a szeretet józansága.”

Luther Márton *Jer, örvendjünk, keresztényének* című könyve mindennapi olvasmányom. November 22-én ezt olvastam a 417. oldalon: „Mivel azonban lelkünk a hit által immár az új, örök, mennyei életben van, s nem halhat meg, nincs más várnivalónk, mint hogy e nyomorult sátorház is megújuljon, és soha többé el ne

pusztulhasson.” A 297. oldalon ezt olvashatjuk: „Mi is bírjuk már az Úr Krisztust, s bizonyosak vagyunk az örök életben.” S végül a 187. oldalon a mindenki által jól ismert idézet a Bibliából: „Aki hisz a Fiúban, örök élete van.” (Jn 3,36)

Luther: „Még hozzá nem is azt mondja, hogy aki bennem hisz, örök élete lesz, hanem azt, hogy *mi*helyt hiszel bennem, *legott* örök életed van. Tehát nem eljövendő, hanem jelenvaló ajándékról beszél: Ha hinni tudsz bennem, tied az üdvösség, s máris ajándékba kaptad az örök életet. Az örök élet előre az enyém.”

Végül: bár egyetértek Franko Mátyás záró soraival – „a színről színre látás teljességét odaát kapjuk meg” –, de mivel mi lutheránus keresztények vagyunk, lehet nekünk is üdvbizonyosságunk!

Tisztelettel:

DOBÓ JÓZSEFNÉ
(Budapest)

ORATIO
OECUMENICA

Szerető mennyei Atyánk! Hálával telt szívvel fordulunk hozzád gyermekeidként, hiszen napról napra látjuk és érezzük magunk körül gondoskodó szereteted jelenlétét. Kérünk, hallgass meg könyörgésünk, amikor most kitárjuk szívünket, és hozzád fordulunk segítségért!

Istenünk! Te sok-csodával is megajándékozol minket életünk során. Velünk vagy az örömnépeken és a legkilátástalanabb helyzetekben is. Kérünk, segíts, hogy ne csak vasárnaponként, templomokban járva vegyük észre csodáidat, hanem a hétköznapok sűrűjében, az utcán sétálva, a munkahelyünkön, az iskolában tanulás közben vagy épp a belső szobában elcsendesedve is eljusson hozzánk az örömhír, hogy te mindig velünk vagy.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket!

Szerető Istenünk! Könyörgünk gyülekezetünk, egyházunk közösségeért. Add, hogy a legkisebbektől a legnagyobbakig mindannyian megtaláljuk a helyünket, valódi lelki otthonra leljünk. Hadd merítsünk erőt Fiad tanításából, hogy el tudjuk hordozni egymás terheit, és úgy cselekedjünk testvéreinkkel, ahogy szeretnénk, hogy velünk is cselekedjenek.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket!

Békesség Fejedelme! Könyörgünk a szükségét szenvedőkért. Az otthonlanokért, a menekülni kényszerülőkért, a testi-lelki sérüléseket hordozókért és azokért, akik gyászolnak. Légy velük, állj mellettük minden pillanatban. Segíts elhordozni szenvedéseiket. Add, hogy érezzék, te csak akkor terhet teszel rájuk, amekkorát van erejük elviselni közelségedben. Te gyógyítsd meg őket, te szabadítsd meg őket! Teremtsd meg békédet szívükben, hogy tudják, nincsenek egyedül!

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket! Tégy csodát bennünk és rajtunk! Te vagy minden reménységünk. Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus
Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó megbízott igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

Vízkereszt ünnepe után 2. vasárnap

Jer 17,12-14

Méltó vagy rá, hogy érted éljek

Mindenem. Te vagy a mindenem! Fölösleges túlzás, már-már giccses mondat ez, nemde? Nagyon romantikus szerelmes mondja a szerelmének, túlsorduló érzélemmel mondja az édesanya a gyermekének vagy talán hajléktalan a hajléktalan-társának. Ugyanakkor ebben a szép vallomásban lehet némi költői semmitmondás is. Mert mi a minden? Mindenkinek más. Körülhatárolhatatlanul nagy ez a minden. Mintha mindenki mást kiszorítana. Ha ő a minden, már senki más nem lehet valami.

Jeremiás prófétát nem a semmitmondó szavak címzetes bölcsekedőjeként ismerjük, aki csak úgy leír dolgokat. Ez a mondata sem ilyen: „Ó, dicső trónus, kezdettől fogva felséges a hely...” Istent nevezi az uralkodás birtokosának. Ő a legmagasztosabb. Ő Jeremiás mindene. Giccs nélkül, a legféltettebb istenél-mény visszhangszavaiként mondja a próféta. Elgondolkodtat. Azt hiszem, értem őt.

Sorsom a kezekben. Mert hát Jeremiás szétnéz a világban. Alapos bölcsséggel teszi. Mit észlel? Nemzetét világhatalmak ütközőpontjában látja. Júdában a változások szele fúj. Új ideológiák, idegen gondolkodásmód, új vallások szokásai, nagypolitikai befolyások emelkednek Júda fölé, árnyékot

vetve a tiszta egyistenhit fészkére. Az egy igaz Isten ábrahám örököse az asszír nagyhatalom vazallusa. Az egyiptomi szövetség felé kacsingató kis országocská megalkuszik, mert azt gondolja, nem lehet más politikája. A vallási unió veszteseként szét-esőben van. „Júda vétke föl van írva vasból készült íróvesszővel, rá van vésve gyémántheggyel szívük táblájára és oltárai szarvára. Átkozott az a férfi, aki emberben bíz, és testi erőre támaszkodik, az Úrtól pedig elfordul szíve!” (Jer 17,1.5)

Márpedig Júda férjainak szemében kezd megkopni Isten dicsőségének fénye. A férfi másképp akar harcolni. Isten oldalán az eszközei megválogatottak. Nehéz Istenre bízni gyermekei és unokái sorsát. Jeremiás az országának hanyatlását látja. Hogy országa a saját sorsának irányítója lenne? Egy bizonyos, a következményekkel számolnia kell. Jó sorsa továbbra is Isten kezében van, ám akik kezükbe veszik saját sorsukat, félő, hogy önszorongók lesznek, és nevüket „a porba írják”. Ezekben a válságos évtizedekben a próféta hűségese marad a hűségese Istenhez.

Istenem! Aki látja vesztét, csak az kiált így: „Gyógyíts meg, Uram, akkor meggyógyulok, szabadíts meg, akkor megszabadulok...” Aki akar még valami jót az élettől, az Istent elkezd Istenként tisztelni, majd dicsőíteni. Ezzel kezdődik minden.

A tanítványoknak is szükségük volt a kánai gyógyulásra. Ha volt ilyen, kétkedésükből gyógyultak meg, ha kezdeti lelkesedés utáni „sziesztahitük” gátolta őket a hatalmas Isten meglátásában, akkor ettől az álmoskás hittől szabadultak meg, amikor Jézus megmutatta dicsőségének első csodáját, és a vizet borrá változtatta. Felrázó élményünk, amikor Isten csodája egyszer csak ránk köszön.

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

Jeremiás gyógyulni akar. Csak az gyógyul, aki Jeremiással és a tanítványokkal együtt le tud mondani arról, hogy szerencsésének maga legyen kovácsa, és elkezd imádkozni valahogy így: „Sorsom kezekben van, Istenem.”

Több mint kétezer-ötszáz éve, a jeremiási időkben Isten ugyan olyan volt, mint most. Változatlanágának ismertetőjege az alkalmazkodás. Bármilyen lehetsz, Isten úgymégtalálja hozzád az utat!

Méltó vagy rá. Ha Istennek van méltósága, ez például az. Ő keres engem, nem én őt, mert ez méltó hozzá. A Szeretet kezdeményez, a szeretett válaszol. Isten méltó arra, hogy mindenem legyen. Körülhatárolhatatlanul nagy ez a mindenem, Jézusban mégis körülhatárolhatóvá vált. Erre az *Útmutató* heti igéje is ráerősít: „...a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által jelent meg.” (Jn 1,17b)

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Imádkozzunk! „Te vagy a szívem királya, tiéd mindenem. / Minden helyzetben sorsom kezében, Istenem. [...] Méltó vagy rá, hogy érted éljek, / És életemmel rólad beszéljek. / Méltó vagy rá, hogy bízzak benned, / Mert nem engedsz el! / Soha nem engedsz el.” Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 20.) Szemmel tartod járásomat és pihenésemet, gondod van minden utamra. Zsolt 139,3 (Mt 10,29; Jn 2,1-11; 1Kor 2,1-10; Zsolt 107,1-22) „Értékelje látogatását X. helyen!” – szólít fel mobiltelefonom időnként, amikor erre-arra járok a városban. Figyelmeztet ez: nem tűnhetek el még a tömegben sem, szemmel tartanak, bármerre járok. Ebben a gyönyörű zsolttárban is valami hasonló gondolat szólal meg, mégis egészen más a kicsengése. Isten is szemmel tart, de ebben a világban talán ez az egyetlen, amitől nem kell, hogy rossz érzésem legyen. Uram, segíts ezen a napon, hogy ne előled, hanem hozzád meneküljek, s átélhessem a veled való találkozás örömét, biztonságát, gazdagságát!

Hétfő (január 21.) De hűséges az Úr, aki megerősít titeket, és megőrzi a gonosztól. 2Thessz 3,3 (Zsolt 46,8; 5Móz 4,5-13; Róm 1,1-7) Az egyre gyorsabban változó világban nem különösebben előnyös tulajdonság a hűség, a kitartás valami, valaki mellett, megváltozott körülmények között is. A stabil és változatlan dolgok megfigyatozásával pedig egyre nagyobb a bizonytalanságunk és sebezhetőségünk. Semmiben és senkiben nem bízhatunk, végül sokszor még magunkban is csalódnunk kell. De hűséges az Úr! Az irántunk való hűségének pecsétje a kereszt. Mindent odaadó ragaszkodása hozzánk nem fogyhat el, nem szűnhet meg. Romba dőlhet minden körülöttünk, küszködhetünk elesettségünkkel, de van, aki megőrzi, megerősít, aki erős vár!

Kedd (január 22.) Közeledjete Istenhez, és ő közeledni fog hozzátok. Tisztítsátok meg a kezeteiket, ti bűnösök, és szenteljétek meg a szíveteket, ti kétlelkűek. Jak 4,8 (5Móz 30,2-3; Róm 9,31-10,8; Róm 1,8-17) „Eddig még mindig megsegített Isten, ezt le is kopogom!” „Miért büntet Isten ilyen rossz karmával?” Mindig megakadok az ilyen mondatok hallatán, főleg „jó keresztyén” szájából hallva. Amikor Jakab a görögben is szokatlan „kétlelkű”, „kétszívű”, „kétfelé hajló” jelentésű szót használja, ugyanerre hívja fel a figyelmet. Egyre távolabb kerülök Istentől, ha csak „félszívvel” vagyok az övé, de az életem másik felével máshoz kötődöm és ragaszkodom. Ezekről a dolgoktól meg kell szabadulnom, mint a kezemnek a ragadós mocsoktól. Vannak dolgok, amelyeket ki kell zárnom az életemből, hogy a szívemet Isten tölthesse be. Uram, csak te segíthetsz, hogy téged szeresselek teljes szívemmel, teljes lelkeimmel, teljes erőmmel és elmémekkel!

Szerda (január 23.) [Krisztus Jézus] eljött, békességet hirdetett nektek, a távoliaknak, és békességet a közelieknek. Ef 2,17 (Ez 37,26a; Gal 5,1-6; Róm 1,18-23) Mindegy, hogy távolinak vagy

közelinek tartom magam Isten országától. Sőt az még inkább, hogy másokról mit gondolok ez ügyben. Ami számít, hogy Jézus Krisztusnál van a találkozási pont: saját belső békémel csakúgy, mint embertársammal. Mert egyedül Krisztus vállalta azt, hogy magára véve minden ellenségeskedést, egyszer és mindenkorra elpusztítsa, még ha az életébe kerül is. Kerülő út nincs, és nincs is rá szükség.

Csütörtök (január 24.) Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elvesztettet. Lk 19,10 (Jer 31,9; ApCsel 15,22-31; Róm 1,24-32) Újra és újra megérint, amikor valamelyik gyermekem kifejezi, milyen fontos számára, hogy valamilyen helyzetben én is részt vegyek, legyek jelen, adjam oda a figyelmem. Felőttként már tudom: vannak fontossági sorrendek az életben, úgyhogy sokszor Istent is úgy látom, mint akinek nyilván vannak fontosabb dolgai. Ő mégis kifejezi: emberré lételenek kifejezett célja én vagyok. Esméltet ez saját fontossági sorrendjeimet illetően is.

Péntek (január 25.) Milyen nagy alkotásaidnak száma, Uram! Valamennyit bölcsen alkottad, tele van a föld teremtményeiddel. Zsolt 104,24 (Mt 6,28b-29; Jer 14,1-9; Róm 2,1-16) Még a magukat ateistának valló tudósok is alig leplezett csodálattal tudnak csak beszélni erről a világról. Feltárva titkait, újra és újra megerősítést nyer az évezredes zsolttár hitvallása, amikor kiderül, hogy élehetetlennek tűnő helyeken – sivatagokban és mély tengerekben is – tobzódik az élet. Emberi ésszel alig felfogható, hogy miként lehet ez a sokszínű teremtett világ egyszerre végletesen célszerű és mégis öncélúan gyönyörködtető, logikus és esztétikus és fenntartható módon pazarló. Mennyei Atyám, milyen jó, hogy én tudom: te ott vagy e világ mögött, és benne szeretetedet pazarlóan gondod van rám is!

Szombat (január 26.) Eljön az az idő – így szól az Úr –, amikor fölépül az Úr városa. Jer 31,38 (Jel 21,26; 5Móz 33,1-4[7.12-16]; Róm 2,17-29) Mit érezhettek azok a nemzedékek, amelyek átélhették egy-egy meghatározó régi prófécia beteljesedését? Ott lehettek például az újjáépült templom felszentelésénél. Részesei lehettek történelmi pillanatoknak. Vajon tudatában voltak ennek? S vajon mi tudatában vagyunk-e, hogy a vigasztalás, helyreállítás, újjáépítés próféta i g é i még nem teljesedtek be mindenestül? Sokszor talán észrevétlenül, de Isten ma is építi országát élő kövekből. Felépülhet nélkülem is. Uram, mégis azt kérem, ne így legyen, hanem velem, bennem és általam is épüljön örök országod!

■ GYÓRI DÁVID

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

KÖNYVAJÁNLÓ

FABINY TAMÁS

Testvéreim és a nyáj

Körkép a világ
evangélikusságáról

1. kötet

2490 Ft

„Menj, és nézd meg, jól vannak-e testvéreid és a nyáj!” (1Móz 37,14)

A kötet **olvasmányosan és emberközeli módon** mutatja be Fabiny Tamás püspök **ökumenikus szolgálatát.**

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

DIGITÁLIS EVANGÉLIKUS ÉLET-ELŐFIZETÉS

Lapunk elektronikus példányaira
digitálisan is előfizethet
a Luther Kiadó webáruházában:
bolt.lutherkiado.hu/folyoiratok/digitalis

Ugyanitt megrendelhetők kiadónk folyóiratai,
a Credo és a Lelkipásztor is.